

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hospodaření obcí Lipová-lázně a Bělá pod Pradědem

Financial Management of Municipalities Lipová-lázně and Bělá pod Pradědem

Student:

Aneta Migalová

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.

Ostrava 2016

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Aneta Migalová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Téma: Hospodaření obcí Lipová-lázně a Bělá pod Pradědem
Financial Management of Municipalities Lipová-lázně and Bělá pod Pradědem

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Základní územně samosprávné celky a jejich hospodaření
 3. Charakteristika a hospodaření vybraných obcí
 4. Zhodnocení hospodaření vybraných obcí z hlediska možnosti jejich rozvoje
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
- PEKOVÁ, Jitka a Jaroslava KADEŘÁBKOVÁ. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 297 s. ISBN 978-80-7357-910-4.
- SCHNEIDEROVÁ, Ivana. *Rozpočtová skladba 2015*. Praha: Acha obec účtuje, 2015. 249 s. ISBN 978-80-9054420-2-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 22.04.2016

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 22. 4. 2016

Aneta Migalová

OBSAH

1	ÚVOD.....	5
2	ZÁKLADNÍ ÚZEMNĚ SAMOSPRÁVNÉ CELKY A JEJICH HOSPODAŘENÍ ...	7
2.1	Charakteristika základního územně samosprávného celku	7
2.1.1	Vznik a vývoj obcí	8
2.1.2	Působnost a funkce obce.....	11
2.1.3	Orgány obce	13
2.1.4	Spolupráce obcí.....	18
2.2	Hospodaření obce	19
2.2.1	Majetek obce	20
2.2.2	Rozpočet obce	21
2.2.3	Rozpočtový proces	25
2.2.4	Rozpočtová skladba.....	26
3	CHARAKTERISTIKA HOSPODAŘENÍ VYBRANÝCH OBCÍ	29
3.1	Historie vybraných obcí.....	29
3.2	Současnost vybraných obcí.....	32
3.3	Hospodaření vybraných obcí	35
3.3.1	Správa obce a její fungování.....	35
3.3.2	Hospodaření obce Bělá pod Pradědem a Lipová-lázně.....	37
4	ZHODNOCENÍ HOSPODAŘENÍ VYBRANÝCH OBCÍ Z HLEDISKA MOŽNOSTI JEJICH ROZVOJE.....	41
4.1	Vývoj počtu obyvatel v obci Bělá pod Pradědem a Lipová-lázně	41
4.2	Příjmová stránka rozpočtu obcí.....	42
4.2.1	Daňové příjmy.....	43
4.2.2	Nedaňové příjmy	44
4.2.3	Kapitálové příjmy.....	46
4.2.4	Přijaté transfery	47

4.3	Výdajová stránka rozpočtu obcí.....	48
4.3.1	Běžné výdaje.....	49
4.3.2	Kapitálové výdaje.....	51
4.3.3	Zhodnocení odvětvového třídění výdajů	52
4.3.4	Výdaje na oblast dopravy	54
4.3.5	Výdaje na oblast vzdělávání a školské zařízení	56
4.3.6	Výdaje na kulturu, církev a sdělovací prostředky	58
4.3.7	Výdaje na oblast sportu, tělovýchovy a zájmové činnosti.....	61
4.3.8	Výdaje na oblast bydlení a územní rozvoj.....	63
4.3.9	Výdaje na oblast ochrany životního prostředí	65
4.4	Shrnutí výdajů obcí za sledované období 2011-2015	66
5	ZÁVĚR.....	70
	Seznam použité literatury	73
	Seznam grafů, tabulek a obrázků	76
	Seznam zkratk	78
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce.....	79
	Seznam příloh	80

1 ÚVOD

Jako základní územně samosprávný celek v České republice je považována obec, která je vymezena zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecním zřízení). Obec je charakterizována svými občany, územím o jednom nebo více katastrálních celcích a svou působností. Má postavení veřejnoprávní korporace s vlastním majetkem, rozpočtem a je navenek zastupována svými obecními orgány.

Rozpočtem obce a jeho hospodařením a sestavováním se zabývá zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Povinně musí obce dodržovat rozpočtové zásady, dle kterých sestavují své rozpočty. Obce se liší svou různorodostí a díky tomu i jinak hospodaří, mají jinou strukturu majetku i výši příjmů a výdajů. Při rozhodování o majetku obce je důležité dbát na rozsah a kvalitu veřejných služeb v obci, které úzce souvisí s atraktivností obce, přílivem obyvatel či růstem podnikání.

Tématem diplomové práce je hospodaření obcí Lipová-lázně a Bělá pod Pradědem a důvodem jejich výběru bylo to, že obě obce spadají do středně velkých obcí do 2 500 obyvatel, jsou si podobné vybaveností a sdružují se v dobrovolném svazku Sdružení měst a obcí Jesenicka, Mikroregionu Jesenicko či v místní akční skupině Vincenze Priessnitze pro Jesenicko.

Cílem diplomové práce je zhodnocení hospodaření obce Lipová-lázně a Bělá pod Pradědem ve sledovaném období 2011-2015 dle druhové a odvětvového členění rozpočtové skladby a odhalit příčiny jejich nesourodosti, přičemž u odvětvového členění se zaměřím na výdaje ovlivňující možnosti rozvoje obce.

K dosažení tohoto cíle budou aplikovány metody analýzy, komparace, syntézy a metoda dedukce. Metoda analýzy bude použita v případě hospodaření vybraných obcí. Jako stěžejní metodu hodnocení bude užívána komparace, která bude využita u srovnání rozpočtu obcí, a to jak u příjmové, tak u výdajové stránky rozpočtu. Ke shrnutí hospodaření vybraných obcí v daném období bude použita metoda syntézy a pro vyvození závěru bude využita metoda dedukce.

Diplomová práce bude členěna do pěti kapitol, přičemž první kapitolou bude úvod, druhá kapitola bude představovat teoretickou část práce nutnou pro pochopení teoretických východisek navazujících dvou praktických kapitol. Poslední kapitolou této práce bude závěr. Druhá kapitola blíže definuje obce jako základní územně samosprávné celky a jejich hospodaření. Bude popsán vznik a vývoj obcí na území České republiky, dále působnost a funkce obcí, orgány obce a také spolupráce mezi obcemi. V závěru kapitoly bude nastíněno

hospodaření obcí se zaměřením na majetek obce, rozpočet obce, rozpočtový proces a rozpočtovou skladbu. V třetí kapitole budou popsány vybrané obce Lipová-lázně a Bělá pod Pradědem. Obsahem bude nejen stručná historie, vývoj obcí a jejich současnost, ale i základní charakteristiky obcí a spolupráce, na kterých se obce podílí. Také v ní bude představena organizační struktura obcí a základní analýza rozpočtu jednotlivých obcí v období let 2011-2015.

Vzájemné zhodnocení hospodaření vybraných obcí se bude nacházet v kapitole čtvrté, v níž bude provedeno srovnání příjmů a výdajů rozpočtu vybraných obcí v letech 2011-2015. Aby bylo srovnání objektivnější, budou jak příjmy, tak výdaje přepočteny na 1 obyvatele. Hospodaření bude zhodnoceno jednak z pohledu druhového členění rozpočtové skladby, a jednak z pohledu odvětvového členění, přičemž práce bude zaměřena na oblast výdajů ovlivňujících možnosti rozvoje obcí. Zhodnoceny budou dále oblasti dopravy, vzdělání a školských zařízení, kultury, církví a sdělovacích prostředků, sportu, bydlení a územního rozvoje a životního prostředí.

Jako podklad k vypracování této práce bude použita odborná literatura, knižní publikace o obcích, internetové stránky obcí, interní výkazy o hospodaření obcí a internetové stránky Ministerstva financí, a to konkrétně informační systém MONITOR.

2 ZÁKLADNÍ ÚZEMNĚ SAMOSPRÁVNÉ CELKY A JEJICH HOSPODAŘENÍ

„Samosprávou se v nejobecnějším smyslu rozumí především samostatné spravování záležitostí, které se bezprostředně dotýkají obyvatel“.¹ Samospráva jako taková tvoří vedle státní správy jednu z nejdůležitějších větví veřejné správy. Samospráva má oprávnění vykonávat svoje záležitosti samostatně, vlastním jménem a prostředky, v rámci zákonem stanovenými předpisy. Samosprávu lze dělit na územní (obce, kraje) a zájmovou (např. profesní komory), přičemž územní je spojena s určitým územím a zájmová s určitou lidskou činností. Územně samosprávné celky v České republice lze členit na základní územně samosprávné celky (obce) a vyšší územně samosprávné celky (kraje). Následující kapitoly se budu zabývat základním územně samosprávným celkem, tedy obcí, jenž má v dnešní době stále větší význam.²

2.1 Charakteristika základního územně samosprávného celku

Pojem základní územně samosprávný celek je zakotven v Ústavě České republiky, článek 99, následovně: „Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.“³ Obec, která je v pojetí Ústavy České republiky oním základním územně samosprávným celkem České republiky, je vymezena zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). K dalším významným právním předpisům, které upravují danou problematiku, patří například zákon o volbách do zastupitelstev v obcích, o rozpočtových pravidlech, daňový řád, daňové zákony a jiné.

Obec má postavení veřejnoprávní korporace, jež má vlastní majetek a sestavuje si svůj rozpočet. V právních vztazích vystupuje svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů. Je tvořena společenstvím občanů, kteří společně užívají vymezené (katastrální území) v hranicích obce. Charakteristické znaky obce jsou: území, občané a působnost obce. Každá obec má katastrálním územím vymezeny hranice. Dalším znakem jsou občané obce. Občanem obce je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a je přihlášena k trvalému pobytu v obci. Občané se mohou podílet na řízení obce přímo nebo nepřímo. Mezi nejčastější formy přímého podílení se na řízení obce je aktivní účast na veřejných schůzkách

¹ Viz. Kadeřábková, J. a J. Peková. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance* (2012), str. 16.

² Viz. Provazníková, R. *Financování měst, obcí a regionů*, (2015), str. 11.

³ Viz. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., hlava 7, článek 99

obce, dobrovolná činnost v komisích obce nebo prostřednictvím místního referenda. Nepřímou formou účasti občana je volba zástupců do zastupitelstva obce ve veřejných komunálních volbách. Třetím charakteristickým znakem obce je její působnost, již lze charakterizovat jako samosprávu veřejných záležitostí.⁴

2.1.1 Vznik a vývoj obcí

Vznik a vývoj obcí úzce souvisí s vývojem územní samosprávy, která z historického hlediska oscilovala mezi centralizačními a decentralizačními tendencemi. Vývoj územní samosprávy je vždy úzce spjat s politickými a celospolečenskými událostmi v daném státě. Vytváření geograficky menších útvarů mělo svůj zrod zpravidla na základě potřeby spolu komunikovat, vlivem jazykového a kulturního sblížení, ale také působením ekonomických faktorů. Vznikaly tedy sídelní útvary, nejčastěji na křižovatkách obchodních cest, které měly určitou nezávislost na státě. Tak se objevily první územní samosprávy, které začala spojovat jejich poloha, charakter území a demografické, jazykové, kulturní a ekonomické důvody. S postupem času se tyto sídelní útvary začaly přirozeně přetvářet v regiony.

Územní samospráva vznikala:

- přirozeně, jako obce či města s menším či větším počtem obyvatel, kteří sídlí na stejném místě;
- uměle, jako vyšší územně samosprávné celky z vůle státu, zahrnující společenství obyvatel více měst a obcí v dané oblasti, které mají společné zájmy.⁵

Stejným způsobem vznikala samospráva i na našem území. K výraznému posílení významu územní samosprávy dochází v 2. pol. 19. století. V roce 1918 se převzala struktura územní samosprávy z Rakouska - Uherska a v tehdejším Československu se začala samospráva budovat na principu nezávislosti na orgánech státní správy. Díky legislativním změnám tak postupně došlo ke sjednocení typů územní samosprávy do 3 stupňů, a to obec nebo město, okres a země. Od 1945 byly obce a okresy jako články územní samosprávy nahrazeny místními, okresními a krajskými národními výbory, jež měly samosprávné postavení. Do roku 1949 existovalo také zemské zřízení, které bylo v rámci znárodnění majetku zrušeno. Následně bylo fakticky zlikvidováno samosprávní postavení národních výborů znárodněním a včleněním jejich rozpočtů do státního rozpočtu. Přelomovým je rok 1990, neboť došlo k obnovení samosprávy, přijetí nové ústavy a zákona o obcích. Obce se staly základním územně samosprávným celkem a od roku 1997 byly vytvořeny i vyšší

⁴ Viz. Peková, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, (2011), str. 340-341.

⁵ Viz. Peková, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*, (2004), str. 11-12.

územně samosprávné celky (kraje). K faktickému naplnění nového zákona došlo až 1. 1. 2001 a obce se tak staly samostatným právním, ekonomickým subjektem, takzvanou veřejnoprávní korporací.⁶

Toto obnovení územní samosprávy je odrazem tendencí ve většině evropských zemí. V procesu prohlubování demokracie, samospráva zabezpečuje občanům možnost podílet se na řízení veřejných záležitostí. Díky tomu lze v současné době charakterizovat územní samosprávu jako:

- reprezentanta společenství občanů, jejich zájmů a preferencí,
- reprezentanta pluralitního demokratického systému v dané obci, na území regionu.

Aby tato územní samospráva mohla fungovat, je nutné, aby splňovala určité právní a ekonomické předpoklady. Legislativa upravuje vznik a postavení jednotlivých článků územní samosprávy, jejich působnost, pravomoci, ale i odpovědnost. Upravuje rovněž organizaci a vnitřní členění a také vymezuje funkci samostatné a přenesené působnosti. Dále určuje vzájemné vztahy mezi státem a územní samosprávou a vztahy uvnitř vícestupňové územní samosprávy. K ekonomickým předpokladům patří zejména vlastnictví majetku a právo s ním hospodařit v souladu s vlastnickým právem, možnost získávat vlastní finanční prostředky a sestavovat vlastní rozpočet a hospodařit podle něj.⁷

Zatímco v 90. letech lze v jiných zemích pozorovat centralizační tendence, v České republice je tato situace opačná. Česká republika je typická svou rozdrobeností obcí a v současné době je na našem území přes 6 200 obcí. Jako základní územně samosprávný celek se obec rozkládá na jednom či několika katastrálních územích, které se člení na části. Ke změnám území, či hranic obcí lze dojít zejména dohodou obcí o změně hranic, sloučením či připojením, oddělením části obce, nebo zrušením vojenského újezdu. Předpokladem pro takovou dohodu je uskutečnění místního referenda. Tyto základní druhy obcí lze rozdělit dle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, § 3 na:

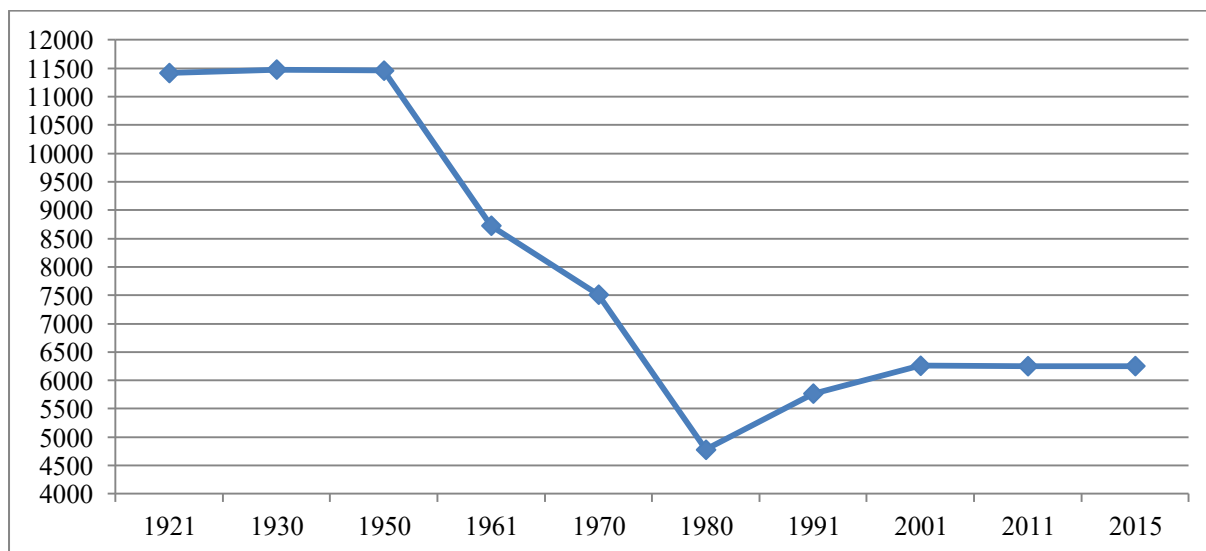
- **obce,**
- **města,**
- **městysy,**
- **statutární města,**
- **Hlavní město Praha.**

⁶ Viz. Peková J., J. Pilný a M. Jetman. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, (2008), str. 108-109.

⁷ Viz. Peková, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*, (2004), str. 20-21.

Rozdrobenost a počet obcí na území ČR lze vidět na níže uvedeném grafu č. 2. 1: Vývoj počtu obcí na území ČR od roku 1921 do roku 2015. Data jsou uvedena z jednotlivých celorepublikových sčítání lidu, domů a bytů až do nejaktuálnějšího údaje z roku 2015. Na grafu lze vidět, že počet obcí se od roku 1921 do roku 1950 mírně zvyšoval. Rapidní snižování je možné pozorovat od roku 1950 a to až do roku 1980, kdy rozdíl počtu v období 30 let je 6 681 obcí. Snižování v tomto období je zejména v důsledku státem organizovaného slučování obcí. Po roce 1980 nastal dezintegrační proces, který byl důsledkem politické aktivizace lokálních komunit a zároveň přirozenou reakcí na předchozí centrálně organizovanou integraci obcí. Postupně se počty obcí zvyšovaly a v roce 2001 byl počet 6258 obcí a již se jejich počet ustálil a doznává pouze minimálních změn, a sice v podobě zvýšení či snížení počtu o 2 obce za rok.

Graf č. 2. 1: Vývoj počtu obcí na území ČR od roku 1921 do roku 2015

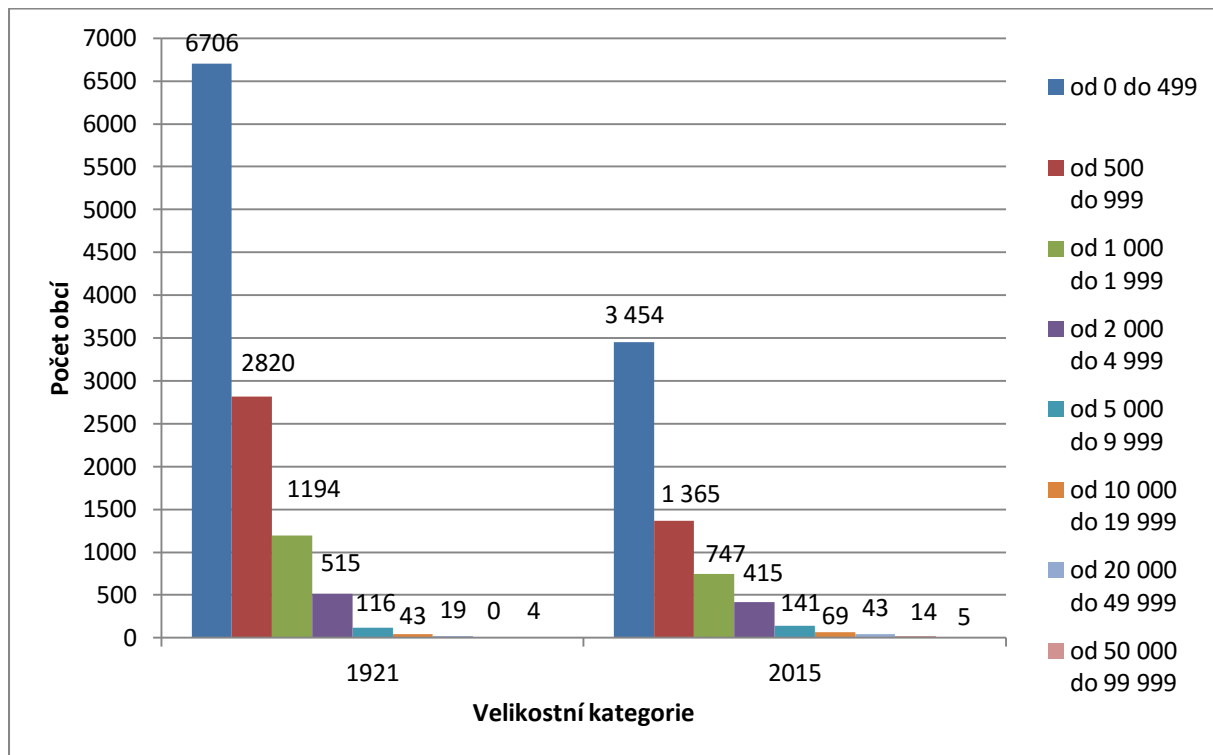

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z ČSÚ

Z dalšího níže uvedeného grafu č. 2. 2 lze vidět velikostní porovnání struktury obcí v letech 1921 a 2015, které zdůrazňuje, že největší zastoupení je u malých obcí s počtem obyvatel do 999 obyvatel. Počty obcí v letech 1921 a 2015 jsou rozdílné a zásadní rozdíly lze vidět ve velikostní struktuře do 499 obyvatel a od 500 do 999 obyvatel. V kategorii od 0 do 499 obyvatel je rozdíl o 3 252 obcí a v kategorii od 500 do 999 obyvatel je rozdíl ve výši 1 455 obcí. Vývoj, kde se snižují počty obcí, je až do kategorie s 4 999 obyvateli. Ve velikostních kategoriích od 5 000 obyvatel se počty obcí zvyšují, ovšem ne již tak rapidně. Největší rozdíl lze pozorovat v kategorii od 10 000 do 19 999 obyvatel, kde se od roku 1921 počet obcí zvýšil o 26. Nejmenší rozdíl je v kategorii na 100 000 obyvatel, kde v roce 1921

byl počet obcí 4 a aktuálně je tento počet 5 obcí. Počet obyvatel se od roku 1921 zvýšil o více než 520 000. Největší počet obyvatel v roce 1921 žil v obcích od 500 do 999 obyvatel. Ovšem v současnosti je nejvyšší počet obyvatel zastoupen v kategoriích od 50 000 do 99 999 a nad 100 000 obyvatel. Změny, které v letech 1921 až 2015 proběhly, byly výsledkem centrálně organizované integrace, kde nejvíce jsou vidět tyto změny v malých obcích do 2 000 obyvatel.

Graf č. 2. 2: Velikostní struktura obcí ČR v roce 1921 a 2015

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z ČSÚ

Z uvedených grafů lze dovodit, že na našem území je i nadále vysoký stupeň rozdrobenosti venkovských sídel, nízké zastoupení velkoměst a významná role malých a středních měst.

2.1.2 Působnost a funkce obce

Působnost lze charakterizovat: „jako o okruhu úkolů, který má subjekt/vykonavatel řešit v určitém územním prostředí a to svěřenými prostředky, jimiž má plnění těchto úkolů dosahovat.“⁸ Tyto funkce obcí jsou realizovány formou samosprávy (samostatné působnosti) a formou přenesené státní správy na obec (přenesené působnosti).

⁸ Viz. HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*, (2009), str. 116-117

Do samostatné působnosti patří záležitosti, o kterých v mezích legislativního zmocnění může obec rozhodovat sama. Obec jako územní společenství občanů má právo na samosprávu. Jak je již výše uvedeno, obec je veřejnoprávní korporací, tedy společenstvím občanů s trvalým pobytem a firem se sídlem v katastru obce. Úkolem obce je zabezpečit záležitosti veřejné správy v zájmu obce a jejích občanů. Na tuto funkci navazuje funkce obce jako reprezentanta veřejných zájmů, zájmů občanů a ostatních subjektů. V případě, že za obec rozhoduje v záležitostech místního veřejného zájmu někdo jiný než obec, je tato obec ze zákona účastníkem příslušného řízení a má právo vyjadřovat se k tomuto řízení. Součástí samosprávných funkcí je, že obec pečuje o všestranný sociálně-ekonomický rozvoj na svém území. „*Jde především o uspokojování potřeb bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.*“⁹ Obec pro své občany zabezpečuje veřejné statky a k jejich zajištění může zřizovat neziskové organizace, tzv. organizační složky obce, příspěvkové organizace a obecně prospěšné společnosti. Obec je ovšem potřeba chápat i jako samostatný ekonomický subjekt vystupující vlastním jménem a mající vlastní majetek, se kterým může nakládat. Musí o tento majetek pečovat, udržovat ho, chránit jej před zneužitím a také s ním efektivně hospodařit. Dále by měla mít určitou finanční suverenitu a jako nestátní subjekt má právo hospodařit podle vlastního rozpočtu. Může zakládat obecní a obchodní korporace a do těchto vkládat svůj majetek, byť s určitými zákonnými omezeními. Obec je v mezích zákona nositelem veřejné moci, což se projevuje například v rámci samostatné působnosti, kdy prostřednictvím obecně závazných vyhlášek obce, jež musí být v souladu s platnou legislativou, upravuje veřejné záležitosti. Mezi významné funkce obce patří také schvalování územního plánu obce, čímž z dlouhodobého hlediska ovlivňuje celkový rozvoj daného území. Prostřednictvím plánu rozvoje obec rozhoduje o směrech dlouhodobého sociálně-ekonomického rozvoje. Obec by měla svými aktivitami ovlivňovat růst ekonomického potenciálu svého území, a to i díky spolupráci s okolními obcemi. Tato spolupráce se projevuje v různých formách, v posledním desetiletí se do popředí dostávají zejména místně akční skupiny a dobrovolné svazky obcí.

Obec v rámci samostatné působnosti zabezpečuje především různé druhy veřejných statků pro své občany a rozhoduje o dalším sociálně-ekonomickém rozvoji obce například prostřednictvím vytváření podmínek pro podnikání nebo vytvářením dalších pracovních míst

⁹ Viz. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), §35, odst. 2

v soukromém i veřejném sektoru. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti obcí zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona.¹⁰

Obec vykonává i přenesenou působnost, tedy činnosti, které na ni stát delegoval prostřednictvím zákonů a jiných právních předpisů. Přenesenou působnost vykonává obecní úřad a to ve svém správním obvodu. Rozhoduje ve věcech, které stanoví zvláštní zákony a podle rozsahu pověření. V rámci této působnosti vydává nařízení obce. Typickými příklady těchto činností jsou vedení evidence obyvatel, vydávání stavebního povolení, občanských průkazů, cestovních pasů a živnostenských oprávnění. Rozsah této působnosti je u obcí různý a dle přenesené působnosti lze obce rozdělit na:

- obce se základním rozsahem výkonu přenesené působnosti,
- obce s matričním úřadem,
- obce se stavebním úřadem,
- obce s pověřeným obecním úřadem,
- obce s rozšířenou působností.

Základní rozsah výkonu přenesené státní správy vykonávají všechny obce na území České republiky. Negativně tyto obce lze označit jako obce, které nejsou obcemi s pověřeným obecním úřadem nebo obcemi s rozšířenou působností. Obce s pověřeným obecním úřadem vykonávají vedle základního pověření i další působnost. Správní obvod se v takovém případě rozšiřuje o území obce, pro něž je přenesená státní správa vykonávána. V praxi tento druh činnosti často vykonávají zvláštní orgány obce nebo radou pověřené komise. Vznik obcí s rozšířenou působností je důsledkem zrušení okresních úřadů jako územních orgánů státní správy. Jedná se o obce s nejširším pověřením k výkonu přenesené působnosti, jejichž správní obvody zahrnují obvody obcí s pověřeným obecním úřadem i obcí se základním pověřením. V případě, že některé z těchto obcí nebudou schopny pověření vykonávat, je zde možnost uzavřít veřejnoprávní smlouvu, a tím zajistit tuto působnost. Je nutné uvést, že v této kategorizaci existuje i tzv. mezistupeň mezi obcemi se základním rozsahem výkonu přenesené působnosti a pověřeným obecním úřadem, což jsou obce s matričním a stavebním úřadem.¹¹

2.1.3 Orgány obce

Působnost obcí jak samostatnou, tak přenesenou, vykonávají orgány obce. Těmito orgány jsou zastupitelstvo obce, rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Výjimku

¹⁰ Viz. Peková, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, (2011), str. 346-349.

¹¹ Viz. Sciskalová M. *Veřejná správa*, (2013), str. 57-60.

v názvosloví orgánů tvoří pouze statutární město, které má místo starosty primátora a obecní úřad je pojmenován magistrát.¹²

Orgány obce lze rozlišovat z několika hledisek. Se zřetelem na jejich složení se může jednat o orgány kolegiální (zastupitelstvo, rada, poradní orgány rady a zastupitelstva) a individuální (starosta). Z hlediska demokratické legitimacy lze orgány členit na orgány volené přímo občany (zastupitelstvo), volené zastupitelstvem (rada, starosta, výbory zastupitelstva) a ustanovované jiným způsobem (komise rady, zvláštní orgány obce). V neposlední řadě z hlediska právního základu, lze orgány klasifikovat na prvotně ústavně zakotvené (zastupitelstvo) a prvotně zákonně zakotvené (rada, starosta, obecní úřad, zvláštní orgány obce).¹³

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce jako kolektivně volený orgán se skládá z členů zastupitelstva obce. Počet zastupitelů je závislý na počtu obyvatel a velikosti územního obvodu obce a na každé čtyřleté volební období je zastupitelstvem před volbami stanoven a zveřejněn na úřední desce, v rozmezí od 5 do 55 členů. V případě, že klesne počet zastupitelů na méně než 5 členů, je nutné tuto skutečnost neprodleně oznámit krajskému úřadu. Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením a ke zvolení dojde ukončením hlasování. Člen zastupitelstva obce skládá na začátku prvního zasedání slib a vykonává svůj mandát osobně v souladu s tímto slibem. Funkce člena zastupitelstva je veřejnou funkcí. Člen zastupitelstva může být pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn (v pracovním poměru) či neuvolněn. Za jejich funkci jim může náležet odměna podle druhu vykonávané funkce a počtu obyvatel obce ve výši a za podmínek, které stanoví prováděcí právní předpis. Při výkonu své funkce má člen právo

- předkládat návrhy na projednání zastupitelstvu, radě obce, komisím a výborům;
- vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její členy, na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, příspěvkové organizace a organizační složky založené obcí;
- požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu informace související s výkonem jeho funkce.

Jeho povinností je hájit zájmy občanů a vystupovat na veřejnosti, tak aby nebyla ohrožena vážnost jeho funkce, zúčastňovat se zasedání zastupitelstva obce a plnit úkoly, které mu orgány obce uloží.

¹² Viz. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 5.

¹³ Viz. Koudelka Z. *Samospráva*, (2007), str. 168-169.

V kompetencích zastupitelstva obce jsou věci patřící do samostatné působnosti obce a jedná se o volbu starosty, místostarosty a dalších členů rady obce; zřizování a zrušování výborů; vydávání obecně závazných vyhlášek obce; rozhodování o vyhlášení místního referenda; navrhování změn katastrálního území obce; schvalování programu rozvoje obce a schvalování rozpočtu obce, závěrečného účtu a účetní závěrky. Dále jde také o zřizování trvalých a dočasných peněžních fondů obce; zřizování a rušení neziskových organizací obce; zakládání a rušení právnických osob; zřizování a rušení obecní policie; rozhodování o spolupráci s jinými obcemi a o formě spolupráce; udělování a odebrání čestných občanství obce a ceny obce; určování funkcí, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni a stanovení výše odměn neuvolněných členům zastupitelstva, a jiné.

V pravomocích zastupitelstva je i rozhodování o majetkových záležitostech, konkrétně rozhoduje o vydávání komunálních dluhopisů; o nabytí a převodu nemovitých věcí z majetku obce; o poskytování věcných a peněžitých darů; o poskytování dotací a návratné finanční pomoci; o peněžitých a nepeněžitých vkladech do právnických osob; o postoupení pohledávky; o vzdání se práva a prominutí dluhu; o zastavení nemovitých či movitých věcí; o dohodě o splátkách či uzavření smluv o přijetí úvěru nebo zápůjčky; o uzavření smlouvy o společnosti a poskytování majetkových hodnot, přičemž mnoho z těchto záležitostí je limitováno minimální částkou, od které se jimi zastupitelstvo zabývá.

Zastupitelstvo se schází podle potřeby, nejméně však 1x za 3 měsíce. V případě, že se zastupitelstvo nesejde déle než 6 měsíců, aby bylo schopno usnášet se, je rozpuštěno ministerstvem vnitra. Aby zastupitelstvo mohlo rozhodnout, volit či se usnést, je nutné, aby souhlasila nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva. Zasedání se koná v územním obvodu obce a zpravidla jej svolává i řídí starosta. Zasedání je vždy veřejné a o průběhu zasedání se pořizuje zápis. Informace o místě konání, době a navrženém programu zasedání zastupitelstva zveřejňuje obecní úřad prostřednictvím úřední desky.¹⁴

Zastupitelstvo obce má ve své pravomoci zřizování a rušení výborů obce. Výbory fungují jako iniciativní a kontrolní orgány obce a své návrhy, stanoviska předkládají zastupitelstvu obce. Počet členů výboru musí být lichý, schází se dle potřeby a je usnášeníschopný, pokud s usnesením souhlasila nadpoloviční většina všech členů výboru. Povinně se zřizuje výbor finanční a kontrolní. V případě, že na území obce žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % občanů, kteří se hlásí k jiné než české národnosti, zřizuje se také výbor pro národnostní menšiny. Obec může také v některých částech obce zřídit osadní nebo místní výbory. Výbory

¹⁴ Viz. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 67-98.

vykonávají činnosti, kterými je pověřil zastupitelstvo. V případě finančního výboru se jedná o především o kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce a v případě kontrolního výboru jde o kontrolu plnění usnesení zastupitelstva a rady obce a dodržování právních předpisů výbory a obecním úřadem.¹⁵

Rada obce

Jedná se výkonný orgán obce, který se v oblasti samostatné působnosti ze své činnosti zodpovídá zastupitelstvu. V případě přenesené působnosti rozhoduje v mezích stanovených zákonem. Rada obce je tvořena starostou, místostarostou, a dalšími členy rady obce zvolenými z řad zastupitelů obce. Počet členů musí být lichý a nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu členů zastupitelstva, přičemž počet může být 5-11 členů. Rada obce se nevolí v obci, kde má zastupitelstvo méně než 15 členů, její pravomoci v tomto případě zastává starosta. V případě, že v průběhu funkčního období klesne počet členů na méně než 5 členů, a nebude-li tento počet doplněn, zastává dočasně tuto funkci zastupitelstvo a starosta. Zasedání rady obce se koná podle potřeby, její schůze jsou neveřejné a pořizuje se z nich zápis. K projednávání jednotlivých bodů může rada obce přizvat dalšího člena zastupitelstva nebo jiné osoby. Stejně jako u zastupitelstva, je rada schopna se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů. V kompetencích rady obce je především příprava návrhu pro jednání zastupitelstva obce; zabezpečení plnění přijatých usnesení zastupitelstvem obce; zabezpečení hospodaření obce podle schváleného hospodaření; plnění úkolů zakladatele nebo zřizovatele vůči právníkům osobám a organizačním složkám založeným nebo zřízeným zastupitelstvem obce; rozhodování ve věcech, kdy je obec jediným společníkem obchodní společnosti a vydávání nařízení obce. K dalším kompetencím, které jsou radě obce vymezeny, patří stanovení rozdělení pravomocí v obecním úřadu a zřizování, rušení odborů a oddělení; zřizování a rušení komisí rady obce; kontrola plnění úkolů obecním úřadem a komisí v samostatné působnosti; ukládání pokut ve věcech samostatné působnosti; rozhodování o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce; schvalování organizačního řádu obce; stanovování pravidel pro přijímání a vyřizování petic, stížností a jiné.¹⁶

Stejně jako zastupitelstvo i rada obce může zřizovat a rušit své iniciativní a poradní orgány, jimiž jsou komise. Komise předkládá radě svá stanoviska a náměty, a usnáší se většinou hlasů všech svých členů. Komise je také výkonným orgánem, jestliže jí byl svěřen výkon přenesené působnosti. Za svou činnost je odpovědná radě obce, ve věcech přenesené působnosti pak starostovi obce.

¹⁵ Viz. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 117-122.

¹⁶ Viz. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 99-102.

Starosta obce

Hlavním úkolem starosty je zastupovat obec navenek. V době nepřítomnosti starostu zastupuje místostarosta. Jak starosta, tak místostarosta jsou voleni zastupitelstvem obce, jsou mu odpovědni a musí být občany České republiky. Starosta obce se souhlasem krajského ředitele jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu. K hlavním pravomocem starosty patří:

- odpovědnost, za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce,
- plnění úkolů zaměstnavatele, nemá-li obec tajemníka obecního úřadu,
- možnost svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech,
- možnost spolupráce s Policií ČR při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku,
- odpovědnost za informování veřejnosti o činnosti obce,
- zabezpečení výkonu přenesené působnosti tam, kde není funkce tajemníka zřízena, a jiné.

Jak je zde již uvedeno, starosta obce také připravuje, svolává a řídí schůze rady a zastupitelstva obce. Spolu s místostarostou podepisují právní předpisy obce a starosta má právo při významných příležitostech a občanských obřadech užívat závěsný odznak.

Obecní úřad

Obecní úřad vykonává administrativně organizační činnosti související se samosprávou a přenesenou působností obce. Je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce zařazenými do obecního úřadu. V čele obecního úřadu stojí starosta. Obecní úřad se člení na odbory a oddělení, do nichž jsou zařazeni jednotliví zaměstnanci obce. V obcích s pověřeným obecním úřadem a s rozšířenou působností se zřizuje funkce tajemníka obecního úřadu. Tajemník je odpovědný za plnění úkolů obecního úřadu v samostatné i přenesené působnosti starostovi. Tajemník se zúčastňuje zasedání zastupitelstva a schůzí rady a nesmí vykonávat funkce v politických stranách a hnutích. K činnostem tajemníka patří především zajištění výkonu přenesené působnosti, plnění úkolů, které mu udělilo zastupitelstvo, rada nebo starosta. Dále plní úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele vůči zaměstnancům obecního úřadu a vydává spisový řád, pracovní řád a další vnitřní směrnice obecního úřadu. Obecní úřad v oblasti samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo nebo rada obce, pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti a také rozhoduje v případech stanovených zákonem o obcích nebo zvláštním

zákonem. V oblasti přenesené působnosti vykonává činnosti v základním rozsahu, v rozsahu pověřeného obecního úřadu nebo v rozsahu obecního úřadu s rozšířenou působností.¹⁷

2.1.4 Spolupráce obcí

Obce spolu mohou při výkonu samostatné působnosti vzájemně spolupracovat a to:

- „*bez vytvoření nového právního subjektu na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu,*
- *vytvořením dobrovolného svazku obcí na základě smlouvy,*
- *zakládáním právnických osob dvěma nebo více obcemi“.*¹⁸

Dle zákona o obcích nelze na spolupráci užít ustanovení občanského zákoníku o spolku a o smlouvě o společnosti. Spolupráce mezi obcemi rovněž nelze uskutečnit formou zájmového sdružení právnických osob, formou smlouvy o sdružení ani se sdružovat dle předpisů o sdružování občanů.

Smluvní spolupráce bez vzniku právnické osoby funguje na základě vzájemné smlouvy mezi dvěma či více obcemi s cílem plnit konkrétní úkol. Smlouvy lze ustanovit na dobu určitou či neurčitou, musí být písemná a předem schválena zastupitelstvy spolupracujících obcí. Obsahem smlouvy musí být označeny zúčastněné obce, jejich práva a povinnosti, vymezení předmětu smlouvy a jeho rozsahu, způsob odstoupení od smlouvy a vypořádání majetku. V případě, že je účelem spolupráce vznik stavby, ve smlouvě musí být vymezen způsob využití stavby. Případný majetek získaný výkonem společné činnosti je podle smlouvy ve spoluvlastnictví podle stejných podílů, pokud není ve smlouvě stanoveno jinak. Stejně tak za závazky vůči třetím osobám odpovídají obce společně a nerozdílně, pokud není smlouvou stanoveno jinak. Ačkoliv je smlouva uzavřena mezi veřejnoprávními subjekty, má soukromoprávní charakter.

Dle zákona o obcích mají obce právo vytvořit dobrovolný svazek obcí, nebo do něj vstoupit za účelem ochrany a prosazování svých společných zájmů. Členem svazku obcí mohou být jen obce a právo na vystoupení z něj nesmí být omezeno. Svazek je právnickou osobou a může zakládat další obchodní společnosti k plnění svých úkolů, nebo se podílet na činnosti již založených právnických osob. Předmětem činnosti svazku mohou být činnosti zejména ve školství, sociální péči, zdravotnictví, kultuře, správě, údržbě a provozování zařízení ve vlastnictví obce, při zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod, svozu a likvidaci komunálního odpadu a jiné. Smlouva o vytvoření svazku obcí musí mít jako

¹⁷ Viz. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 109-111.

¹⁸ Viz. Koudelka Z. *Samospráva*, (2007), str. 160.

přílohu stanovy, v nichž musí být uveden: název a sídlo členů svazku obcí, název a sídlo svazku obcí s předmětem jeho činnosti, orgány svazku obcí se způsobem jejich ustanovování, majetek členů vkládajících do svazku obcí, zdroje příjmu svazku obcí, dále také práva a povinnosti členů svazku obcí, způsob rozdělení zisku a podíl členů na úhradě ztráty svazku obcí, podmínky přistoupení či vystoupení ze svazku a obsah a rozsah kontroly svazku obcí. Obec, která je iniciátorem svazku, je po schválení návrhu smlouvy na vytvoření svazku tímto návrhem vázaná do dne, který je stanoven pro jiné obce jako lhůta k přijetí návrhu. Pokud jej obec, které je návrh adresován, neodmítne dříve. Smlouva o vytvoření svazku nabývá účinnosti při schválení všemi obcemi. Svazek obcí vzniká zápisem do rejstříku svazku obcí na krajském úřadě. Občané obcí sdružených ve svazku obcí (podmínkou je dosáhnutí věku 18 let), se mohou účastnit zasedání orgánu svazku obcí, nahlížet do zápisů o jednání, podávat orgánům svazků písemné návrhy nebo se vyjadřovat k návrhu rozpočtu či závěrečného účtu svazku obcí. Svazek musí každoročně nechat své hospodaření přezkoumat a to buď krajským úřadem, nebo auditorem, na vlastní náklady.

Spolupráce s jinými subjekty se projevuje především v podobě zakládání či vstupování do zájmových sdružení právnických osob, které mají právní subjektivitu a vznikají registrací na krajském úřadě. S právnickými či fyzickými osobami je možno uzavírat též smlouvu o sdružení, které není právnickou osobou. Obce mohou spolupracovat také s obcemi jiných států a být členy mezinárodních sdružení místních celků. I zde by obec měla vstupovat do vztahu spolupráce, pouze pokud v této spolupráci spatřuje plnění svých samosprávných úkolů. Právnická osoba smí vzniknout na základě smlouvy o spolupráci, pokud to dovoluje mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.¹⁹

2.2 Hospodaření obce

Základním právním rámcem, který upravuje finanční hospodaření nejen obcí, ale i krajů, je především zákon č. 250/200 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. K významným právním předpisům upravující tuto oblast patří rovněž zákon o obcích, krajích, Ústava, zákon o účetnictví, zákon o místních poplatcích, vyhláška o rozpočtové skladbě a další.

¹⁹ Viz. Koudelka Z., *Samospráva*, (2007), str. 160-164.

2.2.1 Majetek obce

Jedním z předpokladů existence územní samosprávy je vlastnictví majetku a právo s ním hospodařit. Obec využívá svůj majetek k plnění svých úkolů a funkcí, kdy pečuje o všestranný rozvoj svého území a potřeby svých občanů, přičemž chrání též veřejný zájem.²⁰ Ačkoliv to zákon nikde neuvádí, obec musí mít minimálně tolik majetku a v takovém rozsahu, druhu a kvalitě, který jí umožňuje řádně a efektivně plnit její funkce a úkoly, potažmo poskytovat občanům a jiným subjektům služby, k nimž je povinna. V tomto smyslu jde o uspokojování potřeb bydlení, ochrany a rozvoje zdraví a zdravých životních podmínek, dopravy a spojů, výchovy a vzdělání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku a jiné.²¹

Majetek slouží také k ovlivňování a plnění dlouhodobého sociálně-ekonomického rozvoje daného území a je využíván v rámci technické (vodovodní, kanalizační sítě, čističky odpadních vod, komunikace aj.) a občanské (budovy škol, knihovny aj.) vybavenosti. Vlastnictví majetku je předpokladem:

- „rozvoje lokálního a regionálního veřejného sektoru, vybavenosti apod.,
- existence a rozvoje vlastní podnikatelské činnosti územní samosprávy,
- možnosti získat úvěr.“²²

O majetku si obec musí vést evidenci, provádí se inventarizace, účtuje se. Majetek lze členit na hmotný majetek, kam spadají nemovité věci, movité věci, majetková práva a pohledávky či peněžní prostředky a na nehmotná aktiva. Z hlediska účetního lze majetek členit na dlouhodobý a krátkodobý, kde je dlouhodobý majetek využíván dlouhodobě k zajištění úkolů a postupně se opotřebovává a jde o dlouhodobý hmotný, nehmotný a drobný dlouhodobý majetek. Krátkodobý majetek se spotřebovává najednou a jedná se o krátkodobá aktiva a oběžný majetek. Z hlediska vlastnictví lze majetek třídit v rámci pasiv na vlastní zdroje, cizí zdroje a ostatní pasiva. Z hlediska struktury a zdrojů financování je přehledem majetku rozvaha, vyjádřena v penězích.

Obec jako nestátní subjekt s plnou právní subjektivitou nabývá majetek především smluvně. V oblasti smluvního nabývání vyniká především okruh veřejných zakázek, tedy forma úplatného nabývání, ačkoliv ani varianta bezúplatného nabytí majetku obcí není vzácností. Jiným než smluvním způsobem nabývání je nabývání zákonem (v rámci tohoto způsobu nabývání došlo k velkým přesunům zejména po nabytí účinnosti zákona č. 172/1991

²⁰ Viz. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 2.

²¹ Viz. Havlan P. a J. Janeček. *Majetek územních samosprávných celků v teorii a praxi*, (2014), str. 70.

²² Viz. Peková J., J. Pilný a M. Jetmar. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, (2008), str. 147-148.

Sb. o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, kdy byl obcím navrácen jejich tzv. historický majetek znárodněný v roce 1949), na základě zákona, děděním ze závěti, odkazem, na základě dědické smlouvy, či rozhodnutím příslušného orgánu. O nabytý majetek musí obec pečovat, zasadit se o jeho zachování a rozvoj; zajistit jeho efektivní využívání; respektovat požadavek maximální hospodárnosti, což v sobě zahrnuje možnost nepotřebný majetek prodat; zveřejnit záměr prodat, směnit, darovat a pronajmout nemovitý majetek na úřední desce a respektovat zákaz ručit svým majetkem za závazky fyzických a právnických osob.

Municipální vlastnictví majetku má specifické rysy v tom, že jde o vlastnictví majetku společenstvím občanů žijících na daném území. O způsobu využívání majetku tudíž rozhodují především volené orgány (zastupitelstvo) a za svá rozhodování o způsobech hospodaření s majetkem odpovídají svým občanům - voličům.²³

2.2.2 Rozpočet obce

Současná rozpočtová soustava v ČR se člení na soustavu veřejných rozpočtů a mimorozpočtové fondy. Rozpočet územně samosprávných celků je součástí soustavy veřejných rozpočtů, do které dále spadá státní rozpočet, rozpočty dobrovolných svazků obcí, rozpočty příspěvkových organizací a rozpočty regionálních rad regionů soudržnosti. Do mimorozpočtových fondů lze zařadit státní fondy a mimorozpočtové fondy základních a vyšších územně samosprávných celků.²⁴

Jak je již uvedeno, rozpočet je základem finančního hospodaření územně samosprávných celků v daném rozpočtovém období a plní důležité funkce. Rozhodující úlohu zaujímá především funkce alokační, to znamená, že prostřednictvím financí soustředěných v územním rozpočtu se zabezpečují veřejné statky. V omezené míře se využívá i funkce redistribuční, zejména ve vztahu k sociálně slabším občanům, která se na úrovni územní samosprávy aplikuje jak v podobě sociální výpomoci, tak, a to je v praxi poněkud častější jev, prostřednictvím přerozdělování finančních prostředků z rozpočtu kraje do rozpočtu obcí, čímž ovlivňuje sociálně-ekonomický rozvoj území. Územní rozpočet plní i funkci stabilizační, která je stejně jako předchozí funkce využívána omezeně. Díky této funkci územní samospráva ovlivňuje zčásti i růst ekonomického potenciálu daného území (např. budování

²³ Viz. Kadeřábková, J. a J. Peková. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance* (2012), str. 259-265.

²⁴ Viz. Peková J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR* (2011), str. 201-202.

technické infrastruktury). V praxi je stabilizační funkce propojena s regionální politikou na úrovni regionů a mikroregionů. V neposlední řadě plní rozpočet i funkci kontrolní.²⁵

Na územní rozpočet se lze podívat z několika hledisek a to z pohledu decentralizovaného peněžního fondu, z účetního hlediska v podobě bilance, z hlediska finančního rozpočtového plánu či z pohledu nástroje realizace regionální politiky.

Rozpočet jako *decentralizovaný peněžní fond* je vytvářen, rozdělován a používán primárně na principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence, stejně jako ostatní veřejné rozpočty v rozpočtové soustavě. Jde o nenávratné přerozdělování části hrubého domácího produktu přes rozpočtovou soustavu. Není ekvivalence mezi tím, co zaplatíme na daních do státního rozpočtu a co dostaneme např. formou sociálních dávek či dotovaných veřejných statků. Nicméně je nutné uvést, že za určitých okolností využívá i návratný princip, např. v podobě bezúročných půjček.

Rozpočet lze rozdělit na příjmy a výdaje, které se dále člení na běžnou a kapitálovou část rozpočtu. Toto rozdělení je významné pro rozpočtové analýzy a hodnocení rozpočtového salda. Běžná část rozpočtu zobrazuje bilanci běžných příjmů a výdajů, z nich většina se pravidelně každoročně opakuje. Příjmy v této části rozpočtu jsou daňové, nedaňové a přijaté transfery. Výdaje jsou k zajištění všeobecných veřejných služeb, veřejného pořádku, vzdělání, péče o zdraví, bydlení, komunální služby, výdaje na podnikání, ostatní běžné výdaje, běžné dotace jiným rozpočtům a jiné. Kapitálová část rozpočtu zachycuje příjmy a výdaje související s financováním investičních potřeb, vztahující se často k období několika let. Mnohdy ale chybí potřebný objem nenávratných příjmů na financování investic, takže bývá doplňován návratnými příjmy. Příjmovou stránkou kapitálové části rozpočtu jsou příjmy z prodeje majetku, kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy, příjmy z investičních úvěrů, půjček, příjmy z emise vlastních obligací, dary na investice a přebytek běžné části rozpočtu. Výdajovou stránku pak tvoří výdaje na investice, na nákup obligací a akcií, kapitálové dotace jiným rozpočtům, na poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky na splátky dříve přijatých půjček, na krytí deficitu běžné části rozpočtu.

U rozpočtu územní samosprávy by mělo být dodrženo pravidlo vyrovnaného či mírně přebytkového rozpočtu. Schodkovost u běžného rozpočtu je nežádoucí a její příčiny je nutno hledat především v nezodpovědném a špatném hospodaření daného subjektu územní samosprávy, či v tzv. fiskálním stresu, tedy neekvivalentnímu rozdělení objemu finančních prostředků potřebných na decentralizaci kompetencí na územní samosprávu.²⁶

²⁵ Viz. Kadeřábková, J. a J. Peková. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance* (2012), str. 233.

²⁶ Viz. Peková J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, (2011), str. 215-220.

Rozpočet obce z účetního hlediska je *balance*, účtující jednotlivé druhy příjmů a výdajů, která by z dlouhodobého hlediska měla být vyrovnaná (příjmy = výdaje). Může ale dojít i k situaci, že rozpočet bude přebytkový (příjmy > výdaje), nebo schodkový (příjmy < výdaje). Jestliže je rozpočet přebytkový, balance se vyrovná převodem přebytku rozpočtu např. do rezerv. V případě, že dojde k situaci, že rozpočet je schodkový, balance se vyrovná např. použitím rezerv vytvořených v minulosti nebo využitím návratných finančních prostředků. Požadavek vyrovnaného rozpočtu však zároveň znamená, že územně samosprávný celek nevytváří žádnou rezervu a v závěru rozpočtového období nemá finanční prostředky potřebné na financování výdajů začátkem dalšího rozpočtového období. V průběhu rozpočtového období se totiž velmi často krátkodobě nedostávají nenávratné příjmy na krytí výdajů v důsledku nesouladu mezi tokem příjmů a výdajů. Jde především o tok příjmů daňových, které mohou kolísat vlivem placení daní (např. zálohový způsob placení daně z příjmů, placení daně splátkovým systémem u daně z nemovitosti), zatímco tok běžných výdajů je poměrně plynulý (vyplácení platů zaměstnanců, uhrazování faktur). V případě nedostatku vlastních nenávratných příjmů se běžně využívá zpravidla krátkodobý úvěr, v opačném případě, kdy obec disponuje přebytkem vlastních nenávratných příjmů, může je krátkodobě investovat, např. na nákup krátkodobých cenných papírů nebo termínovaný vklad. Obec není při výběru bankovního ústavu, u kterého bude veden její účet, omezoována, v praxi proto v rámci diverzifikace rizika spojeného s konkrétním ústavem mívají obce účty u několika různých bank.²⁷

Rozpočet je důležitým *finančním plánem*, podle kterého se v rozpočtovém období hospodaří. Během rozpočtového období se může skutečné plnění rozpočtu odlišovat od plánovaného, a proto mohou připadat v úvahu i úpravy rozpočtu během rozpočtového období, které u obce schvaluje zastupitelstvo. Aby bylo hospodaření kvalitní, je nutné sestavit nejen roční rozpočet, ale také krátkodobý plán typu platebního kalendáře, aby obec mohla krátkodobě finančně investovat nevyužité zdroje rozpočtu a půjčovat si pouze na nezbytně nutnou dobu. Ještě významnějším z tohoto pohledu je víceletý rozpočtový výhled, z nějž musí rozpočet vycházet. Dle zákona o rozpočtových pravidlech je rozpočtový výhled: „*pomocným nástrojem územně samosprávného celku sloužícím pro střednědobé finanční plánování rozvoje hospodářství a obsahujícím souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů*“.²⁸

²⁷ Viz. Peková J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, (2011), str. 220-221.

²⁸ Viz. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, §3.

V souvislosti se sestavováním rozpočtu se rozpočtové plánování může provádět podle několika přístupů a ty se člení na přístupy:

- Shora dolů, kdy nadřízený orgán stanoví podřízeným institucím a organizacím rozpočtové parametry a na základě nich si podřízené instituce sestaví svůj návrh rozpočtu.
- Zdola nahoru, kdy naopak podřízené instituce sestaví svůj návrh rozpočtu podle svých priorit a nárokují potřebné finanční zdroje u nadřízené instituce. Pak je na zřizovateli, jak posoudí požadavky a zda vyhoví podřízené instituci v plné výši.
- Obojí přístup (nejčastěji využívaný v ČR), kdy podřízené instituce předloží zřizovateli svůj rozpočet a nároky na další finanční prostředky, zřizovatel ale nárokům nemůže vyhovět a doporučí podřízeným institucím, aby je přehodnotila. V tomto případě dochází k licitování a to do té doby, než dojde ke vzájemné shodě.²⁹

Problém u těchto postupů plánování je, že nemotivují ke změnám ve struktuře výdajů, naopak to vede management k záměrnému navyšování požadavků na finanční zdroje z rozpočtu, aby se dosáhlo potřebné výše financí. Mezi efektivnější způsoby rozpočtového plánování, které však vyžadují kvalifikovaný management a jsou náročnější, patří tvorba rozpočtu od nuly, systém programového rozpočtování a systém výkonového rozpočtování. Tvorba rozpočtu od nuly vede k vyšší efektivnosti a je založena na tom, že je finančním obrazem pro stanovení očekávaného cíle a kroků k jeho dosažení, včetně propočtu nákladů na jeho dosažení. Systém programového rozpočtování vychází z plánování výdajů podle plánovaných výstupů, které odrážejí cíle činnosti organizace v lokálním veřejném sektoru realizované dílčími programy. Systém výkonového rozpočtování se soustřeďuje na zabezpečování rozpočtových zdrojů na předem definované potřeby, při hodnocení využívá ukazatelů efektivnosti výdajů na jednotky výkonů, kdy průběžně hodnotí výkony a náklady na jejich dosažení. Podmínkou je stanovení jednotky výkonu.

Kvalita rozpočtu a jeho splnění závisí na kvalitě odhadu příjmu rozpočtu (daňových výnosů a dotací), výdajů rozpočtu (budoucí potřeby pro zabezpečení lokálních a regionálních veřejných statků, obligatorní výdaje), výdajů na financování nových potřeb, předpokládaném vývoji inflace, nejistot. Častým problémem je reálně naplánovat zcela nové příjmy, které se zatím nevyskytly (zavedení nové daně).

Rozpočet lze specifikovat jako *nástroj veřejné politiky*, kdy ovlivňuje rozpočet realizaci koncepce sociálního, ekonomického rozvoje, prosazování poslání územní samosprávy a je

²⁹ Viz. Peková J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, (2011), str. 223.

prostředkem k prosazování vlastního poslání územní samosprávy, lokálních zájmů a preferenci obyvatelstva, *nástroj řízení, nástroj veřejné politiky, nástroj odpovědného řízení i nástroj financování volebních programů*.³⁰

Na závěr této podkapitoly je důležité uvést, že součástí finančního systému na úrovni územní samosprávy nemusí být jen samotný rozpočet, ale i decentralizované mimorozpočtové peněžní fondy, které se dále člení na účelové (častěji) a neúčelové.

2.2.3 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces představuje soubor činností municipálních orgánů, které vedou k řízení hospodaření územně samosprávného celku v daném rozpočtovém roce. Období, na které se sestavuje rozpočet, je jeden kalendářní rok, ale rozpočtový proces zpravidla zahrnuje dobu 1,5 až 2 roky. Jednotlivé fáze rozpočtového procesu zahrnují stádia analýzy minulosti a stanovení priorit pro rozpočtové období, sestavení návrhu rozpočtu, projednávání a schválení, plnění rozpočtu, úpravy rozpočtu, kontroly plnění rozpočtu, přehledu o skutečném plnění rozpočtu – závěrečný účet, následné kontroly, aktualizace programu rozvoje a rozpočtového výhledu.

Sestavení rozpočtu je nejsložitější etapa rozpočtového procesu, má-li být rozpočet reálným finančním plánem. Základem pro návrh rozpočtu je rozpočtový výhled, za předpokladu, že rozpočtový výhled je zpracován podrobně. Návrh musí odrážet vazby na další veřejné rozpočty (státu, krajů, svazky obcí, atd.) a požadavky od jednotlivých odborů, zastupitelů či organizací, které řídí. Sestavování a tvorbu rozpočtu realizuje zpravidla finanční odbor. Sestavený návrh se projednává výkonnými orgány a to ve finančním výboru a v radě obce. Případné připomínky a návrhy ze strany výkonných orgánů finanční odbor zpracuje do návrhu rozpočtu. Projednaný rozpočet musí schválit volený orgán, tedy zastupitelstvo, které schvaluje závazné ukazatele rozpočtu. Tyto ukazatele se po schválení zastupitelstvem rozepisují do podrobné rozpočtové skladby. V další fázi rozpočtového procesu se hospodaří, případně se schvalují úpravy rozpočtu v průběhu rozpočtového období. Rozpočet, který byl schválen, by měl být reálný, pravdivý a úplný. Tyto 3 zásady jsou významné při kontrole plnění rozpočtu a vyhodnocení během roku. Souhrn o tom, jak obec skutečně hospodaří a plní rozpočet, je obsažen v závěrečném účtu, který schvaluje zastupitelstvo a sestavuje finanční odbor a rada. Závěrečný účet by měl obsahovat přehled o celkovém pohledu na hospodaření v minulém roce, porovnání schváleného, upraveného rozpočtu a další účetní skutečnosti,

³⁰ Viz. Peková J., J. Pilný a M. Jetman. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, (2008), str. 215-219.

vyhodnocení příjmové a výdajové části rozpočtu. Součástí by měla taktéž být zpráva o přezkoumání hospodaření obce, analýza faktorů, které ovlivnily plnění příjmů a výdajů a návrh, jak tyto faktory omezit.³¹

V průběhu rozpočtového procesu se musí dodržovat rozpočtové zásady, které mají působit komplexně. Mezi tyto rozpočtové zásady patří *každoroční sestavování a schvalování rozpočtu*, kdy v případě, že není schválen rozpočet před začátkem rozpočtového období, hospodaří se dle rozpočtového provizoria; *realnost a pravdivost rozpočtu*, tedy reálný odhad příjmů a výdajů ke splnění rozpočtu bez výrazných změn a odchylek; *úplnost a jednotnost rozpočtu*, které je dosaženo díky závazné rozpočtové skladbě; *dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu*, tvořící podstatu úspěšného hospodaření; *hospodárnost a efektivnost*; *finanční kontrola a účetní audit*; a v neposlední řadě i *publicita*, v podobě důkladné informovanosti občanů o hospodaření obce.³²

2.2.4 Rozpočtová skladba

„*Příjmy a výdaje veřejných rozpočtů závazně třídí tzv. rozpočtová skladba neboli rozpočtová kvalifikace.*“³³ Cílem tohoto třídění je zabezpečit jednotnost a přehlednost rozpočtů a mimorozpočtových fondů; zjistit potřebné analytické informace o vývoji příjmů a výdajů; sumarizovat příjmy a výdaje tzv. konsolidací a umožnit analýzu hospodaření, krytí schodku a využití přebytku hospodaření. Stejně jako rozpočtový proces i třídění příjmů a výdajů dle rozpočtové skladby má určité zásady. Těmito zásadami jsou *jednotnost a závaznost*, tedy jasně identifikovatelné místo každého údaje z rozpočtu; *dlouhodobá stabilita třídění rozpočtu*, která je důležitá z hlediska časové srovnatelnosti rozpočtu a jeho analýzy; *srozumitelnost*, což umožňuje veřejnou i občanskou kontrolu, a *kompatibilita* s mezinárodními účetními a statistickými standardy.³⁴

Z pohledu rozpočtové skladby se rozlišuje třídění příjmů a výdajů na *odpovědnostní, druhové, odvětvové, konsolidační, zdrojové, doplňkové, programové, účelové, strukturní a transferové*. Ne všechna třídění jsou v praxi použitelná a používána v oblasti územní samosprávy. I tato diplomová práce se proto bude více zabývat základní klasifikací příjmů a výdajů dle druhového a odvětvového třídění.

³¹ Viz. Provazníková R., *Financování měst, obcí a regionů*, (2015), str. 63-67.

³² Viz. Peková J., *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, (2011), str. 212-213.

³³ Viz. Provazníková R., *Financování měst, obcí a regionů*, (2015), str. 100.

³⁴ Viz. Provazníková R., *Financování měst, obcí a regionů*, (2015), str. 100.

Druhové třídění se týká všech peněžních operací, které se třídí na příjmy, výdaje a financování. Toto členění využívá čtyřmístný číselný kód, který lze rozlišit na třídy – seskupení položek – podseskupení položek – jednotlivé položky. Operace se člení do 8 tříd. Příjmové operace jsou členěny do tříd:

- třída 1 – daňové příjmy – povinné, neopětované příjmy plynoucí z daní, pojistného, doplatků včetně daní a sankcí za pozdní či nesprávné placení;
- třída 2 – nedaňové příjmy – veškeré opětované příjmy v podobě příjmů z prodeje neinvestičního majetku, z prodeje zboží služeb, přijaté splátky půjček za účelem rozpočtové politiky a jiné, včetně příjmů z vlastní činnosti a odvodů přebytků organizací s přímým vztahem;
- třída 3 – kapitálové příjmy – příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy, příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku;
- třída 4 – přijaté transfery – běžné, kapitálové dotace, neopětované a nenávratně inkasované dotace a dary od jiných úrovní vlád a zahraničních vlád a institucí, tedy neinvestiční a investiční přijaté transfery;

Výdajové operace jsou členěny na:

- třída 5 – běžné výdaje, kam spadají platy a podobné související výdaje, neinvestiční nákupy a související výdaje, neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům, neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu, neinvestiční transfery obyvatelstvu, neinvestiční transfery do zahraničí, neinvestiční půjčené prostředky, neinvestiční převody Národnímu fondu a ostatní neinvestiční výdaje;
- třída 6 – kapitálové výdaje, které zahrnují investiční nákupy a související výdaje, nákup akcií a majetkových podílů, investiční transfery, investiční půjčené prostředky, investiční převody Národnímu fondu

Poslední třída 8 – financování - obsahuje stavové údaje a její součástí jsou položky vyjadřující změnu stavu finančních prostředků na bankovních účtech tedy financování z tuzemska, ze zahraničí, pohyby na účtech pro financování nepatřící do jiné financující položky, aktivní financování z jaderného a důchodového účtu, opravné položky k peněžním operacím.

Z pohledu odvětvového se třídí příjmy a výdaje podle odvětví, přičemž výdaje se dají členit všechny, ovšem příjmy pouze nedaňové a kapitálové. Smyslem odvětvového členění je vynakládat finanční prostředky v souvislosti se zajišťováním potřeb. I zde se stejně jako u druhového členění používá čtyřmístní kód, který je členěn na skupiny – oddíly – pododdíly

– paragrafy. Skupiny dle odvětvového členění jsou *zemědělství, lesní hospodářství a rybářství; průmyslová a ostatní odvětví hospodářství; služby pro obyvatelstvo; sociální věci a politika zaměstnanosti; bezpečnost státu a právní ochrana; všeobecná veřejná správa a služby*.³⁵

³⁵ Viz. Vyhláška ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

3 CHARAKTERISTIKA HOSPODAŘENÍ VYBRANÝCH OBCÍ

Tato kapitola představí vybrané obce, tj. Bělá pod Pradědem a Lipová-lázně, ležící v Olomouckém kraji v pohoří Jeseníků, zaměří se na jejich historii i současný vývoj, popíše strukturu obecních úřadů, správu, fungování a hospodaření těchto obcí.

3.1 Historie vybraných obcí

Soustava obcí na našem území vznikla již v období Habsburské monarchie, počátky moderní veřejné správy sahají až do roku 1848, kdy byl vztah mezi vrchností a poddanými nahrazen vztahem mezi státem a občanem. V níže uvedeném textu je představena stručná historie se zaměřením na ekonomický rozvoj obcí.

Bělá pod Pradědem

Obec Bělá pod Pradědem vznikla dne 14. 6. 1964 sloučením dvou samostatných obcí Adolfovic a Domašova včetně jeho dvou osad Bělá a Filipovice a své jméno převzala od říčky Bělá s přívlastkem „pod Pradědem“ označující polohu obce na úpatí nejvyšší hory Moravy.

Počátky vsi Adolfovice, německy Adelsdorf, sahají až do kolonizace ve 2. polovině 13. století. První písemné záznamy o Adolfovicích jsou datovány rokem 1248, kdy patřily vratislavským biskupům. Již tehdy ve vsi existovala menší tvrz a kostel. Po vystřídání několika majitelů získali obec po roce 1505 známí podnikatelé Fuggerové, ovšem později opět obec spadla do vlastnictví biskupů. Koncem 18. století začala vrchnost rozprodávat zájemcům majetek a počet obyvatel se rozšiřoval. Ve vsi byla již od 16. století pila, později od 18. století potašovna a dvě bělidla a od počátku 19. století i pálenice. Většina těchto podniků patřila k fojtství. Značná část obyvatelstva však měla problém se obděláváním blízkých polí a lesů a přadláctvím samostatně uživit, proto se začaly spojovat do menších závodů, které navazovaly na tradiční zemědělství a dřevařský průmysl. Mezi největší patřily zejména továrna na nástroje a pily A. Legler nebo výroba dřevité vlny s názvem M. Weihönig. Výraznou proměnou prošla obec až po skončení války, kdy odsun původního německého obyvatelstva znamenal proměnu struktury hospodářství v obci, neboť nově příchozí obyvatelstvo nezachovalo rozmanitost závodů dřevozpracujícího průmyslu a ten byl koncentrován do podniku Pilana (který převzal továrnu A. Legner) a později připojen do okresního průmyslového podniku Jesan. Produkce prošla mnoha organizačními i výrobními změnami od výroby garnyží až po produkty pro běžecké lyžování. V současnosti obchodní společnost Jesan, a. s. stále existuje a zabývá se výrobou nábytku, záclonových souprav, dveří

a oken. V obci bylo založeno také JZD, které se později spojilo s větším celkem v Jeseníku (německy Frývaldov) a funguje dodnes.³⁶

Ves Domašov, německy Thomasdorf, je poprvé vzpomínána roku 1248. Počátkem 15. století ves zpustla a byla znovu osídlena až v polovině 16. století. Ves byla vždy členěna na Dolní a Horní Domašov. Od konce 18. století patřily k obci také osady Filipovice a Bělá. Z usedlíků, kteří zde žili, se část zabývala zemědělstvím, zbývající obyvatelé živil les a rozvíjející se přadláctví. Domašov v roce 1806 byl největší vsí na Jesenicku. V Domašově se již nacházely dvě pily, tři potašovny, bělidlo, huť na výrobu drátů a kovárna na výrobu kos. V následujících letech se obec vzhledem ke své poloze stala poměrně významným střediskem dřevařského průmyslu, bylo zde založeno několik pil, mlýnů, menší závody na výrobu beden, dřevařského zboží, třísla a dřevité vlny, šindele, kartáčů, závod na výrobu kovových pil a jiných dřevařských či truhlářských strojů a potřeb. Po roce 1918 se v obci hospodářství příliš neměnilo, ovšem nabíral na významu rozvoj rekreace a turistiky. Po druhé světové válce mnoho menších podniků zaniklo a udržely se dočasně pouze dřevozpracující podniky, které byly později koncentrovány v sousedních Adolfovicích. V tomto období narůstal počet rekreačních objektů a soukromých chat a chalup. Za zmínku stojí Červenohorské sedlo, které částečně spadá do katastru obce a je významným letním a zimním areálem dodnes.³⁷

Lipová - lázně

Stejně jako obec Bělá pod Pradědem, tak i Lipová-lázně se skládá z několika částí, a to Dolní a Horní Lipová. První zmínky o obci, německy Lindenwiese, jsou datovány do roku 1290. Další písemné zmínky jsou až z roku 1547, což bylo způsobeno tím, že obec se zakládala postupně a v některých obdobích úplně nebo částečně zpustla.

Po roce 1547 převzalo obec Dolní Lipová do rukou panství Frývaldov, kdy bylo podporováno klučení lesů a usazování dřevorubců a zemědělců. Díky tomu byla již v 16. století v obci velká pila. Kolem roku 1723 vznikla malá osada Bobrovník, která spadá do katastru obce dodnes. Tehdejší obyvatelé se zabývali vedle zemědělství a lesnictví i předením a od konce 17. století se v okolí obce začal lámat a zpracovávat mramor a dobývat vápenec. Lipová-lázně vděčí za svůj rozkvět především zdejším lázním založených Johannem Schrothem. Českoveský rodák založil lázně roku 1840 a stejně jako známější Vincenz Priessnitz léčil vodou. V své léčbě ale používal jiné metody a soustředil se spíše na trávicí trakt pomocí nejrůznějších diet, či střídání pitných a bezpitných dnů. Ačkoliv lázně v Dolní Lipové nikdy nedosáhly takového věhlasu jako lázně Gräfenberk (současné Priessnitzovy

³⁶ Viz. Melzer M. a J. Schulz, Vlastivěda šumperského okresu, (1993), str. 183-184.

³⁷ Viz. Melzer M. a J. Schulz, Vlastivěda šumperského okresu, (1993), str. 237-240.

léčebné lázně, a.s.), představovaly pro obec významný stabilizující prvek. K dalšímu rozvoji přispělo otevření železniční tratě a od 19. století se hospodářství zaměřovalo na těžbu a zpracování žuly i mramoru. Nejvýznamnější podnik s výrobou mletého vápence byl umístěn Na Pomezí. Za první republiky v obci také vznikla továrna na armatury. Hospodářská krize tvrdě zasáhla místní těžební a zpracovatelský průmysl ve 30. letech 19. století. Z důvodu hromadného propouštění a snižování mezd došlo 25. listopadu 1931 k Frývaldovské stávce, kterou dodnes připomíná pomník v Dolní Lipové na počest padlých obětí této stávky. Odsun německého obyvatelstva a změna režimu po druhé světové válce se promítnul do fungování obce, lázně byly zestátněny a přeorientovány na léčbu obezity a s ní souvisejících nemocí, kožní choroby a nemoci žláz s vnitřní sekrecí. Podnik Na Pomezí zabývající se kamenoprůmyslem byl znárodněn a později byly v okolí otevřeny nové lomy. V současnosti se tímto průmyslem zabývá firma Omya CZ, s. r. o. Horský masív související těžbou začal hrát výraznější roli i v oblasti cestovního ruchu, když došlo ke zpřístupnění jeskyní Na Pomezí v bezprostřední blízkosti těžebního závodu. Taktéž továrna na armatury byla znárodněna a později převzata firmou Rudné doly Jeseník a začala se orientovat na výrobu kovového nábytku, stavebních soustav a dílů, či bižuterie. Na území obce působilo rovněž JZD.³⁸

Obec Horní Lipová byla založena roku 1689 kolonizací horského údolí Staříče. Hlavními obyvateli obce byli bezzemci a malí rolníci. Již od 17. století se zde nacházela pila. Součástí Horní Lipové byla také osada Ramzová a to až do roku 1960. Vratislavský biskup v obci počátkem 19. století založil sklárnu a potašovnu. Občané se živili prací v lesích a dalšími domácími pracemi, později se do popředí dostali zejména lomy na mramor. Horní Lipová se stala jedním z důležitých míst těžby slezského mramoru, rozvoji napomáhalo i zahájení provozu železniční tratě z Hanušovic do Frývaldova. Později se zde zároveň nacházelo až sedm mramorových lomů a na to navazujících zpracovatelských společností. Osada Ramzová se stala významnější v souvislosti s rozvojem cestovního ruchu, kdy byl postupně vybudován hostinec, hotel a noclehárna pro mládež. Pracovní příležitosti bylo možné získat v kamenickém průmyslu, částečně pak v lesnickém průmyslu. Vzniklo zde i JZD, které ale mělo větší význam až po sloučení s JZD v Dolní Lipové a o pár let později s JZD Jeseník.³⁹

³⁸ Viz. Melzer M. a J. Schulz, Vlastivěda šumperského okresu, (1993), str. 230-233.

³⁹ Viz. Melzer M. a J. Schulz, Vlastivěda šumperského okresu, (1993), str. 254-256.

3.2 Současnost vybraných obcí

Obce Bělá pod Pradědem a Lipová-lázně leží na pomezí Rychlebských hor a Hrubého Jeseníku v severním cípu Olomouckého kraje v okrese Jeseník. Obě tyto obce jsou obcemi se základním rozsahem působnosti, pro které je významný cestovní ruch a rekreace. Jejich spádovým městem je díky síti úřadů, školních a zdravotnických zařízení, kulturních institucí a obchodů, město Jeseník. V příloze č. 2, lze vidět mapu se správními obvody obcí s pověřeným obecním úřadem v okrese Jeseník, kde lze nalézt katastrální území obou obcí.

Bělá pod Pradědem

Obec Bělá pod Pradědem se rozprostírá v délce 14 km údolím řeky Bělé od Jeseníku až po Videlské sedlo a na jihozápad po Červenohorské sedlo. Dopravní spojení s okolními obcemi je zajišťováno prostřednictvím autobusových linek, přičemž k hlavnímu silničnímu koridoru patří silnice I. třídy na Červenohorské a Videlské sedlo. Jak již bylo výše zmíněno, obec se skládá ze 4 částí a to: Adolfovice, Bělá, Domašov a Filipovice. Bělá pod Pradědem sousedí na severovýchodě s městem Jeseník, na severozápadě s obcí Lipová-lázně, na západě s obcí Ostružná, na jihozápadě s obcí Loučná nad Desnou a na východě s městem Vrbno pod Pradědem a obcí Heřmanovice. Žilo zde 1 827 obyvatel k 31. 12. 2015 a katastrální výměra obce činí 9223 ha, čímž se rozlohou řadí mezi největší obce regionu. V Bělé pod Pradědem je vybudována rozsáhlá infrastruktura: kanalizace, vodovod, plynofikace a optická síť kabelové televize a internetu.⁴⁰

Na území obce se v současné době nachází pošta, základní a mateřská škola, knihovna s informačním centrem, obchody s potravinami a farní úřad. Mezi služby dostupné v rámci obce patří několik autoopraven, restauračních zařízení, kadeřnictví, malířství a natěračství, stavební práce, veterinární ordinace atp. Nejvýznamnější společnosti jsou *Bairnsfather Family Distillery s.r.o.*, která vyrábí bylinné alkoholické nápoje; *Zemědělské družstvo Jeseník*, které zabezpečuje místní ovčí farmu a vyrábí regionální potraviny; *Čupr Company, s.r.o.* se zaměřením na výrobu komínových systémů, ohebných komínových vložek, kouřovodů a vzduchotechniky; *D&R Plast, s.r.o.* zabývající se výrobou výrobků z plastů technologií vstřikování plastů; *Jesan Adolfovice, a.s.* se zaměřením na výrobu nábytku, záclonových souprav, dveří a oken.⁴¹

Poslední desetiletí jsou ve znamení velkého rozvoje obce. Pro obec je významná turistika a cestovní ruch, s čímž souvisí zatraktivnění památek, které se nachází na jejím území. Na rozvoj cestovního ruchu navazuje i rozvoj služeb v obci, které prospívají nejen turistům, ale

⁴⁰ <http://www.bela.cz/o-obci/ms-3007/p1=3007>

⁴¹ <http://www.bela.cz/firmy-obchody-v-obci/os-1069/p1=1566>

i obyvatelům obce. Ve středu obce se nedaleko obecního úřadu nachází fotbalové hřiště spolu s víceúčelovým sportovním areálem, kde se každoročně pořádá mnoho kulturních a společenských akcí. Hlavními lákadly pro turisty je v létě turistika po vrcholcích okolních hor. Mezi přírodní památky na území obce patří Národní přírodní rezervace Šerák - Keprník, Přírodní rezervace Filipovické louky, Přírodní rezervace Vysoký vodopád, Přírodní rezervace Šumárník, Přírodní rezervace Borek či Přírodní rezervace Sněžná kotlina a několik památných stromů. Bělou pod Pradědem prochází několik cyklistických, turistických a běžkařských tras a větší lyžařské středisko Skipark Filipovice. K architektonickým památkám v obci patří sakrální stavby, a sice kostel sv. Tomáše Apoštola, kostel sv. Jana Křtitele, Seifertova kaplička, Rondo – pomník padlým občanům Adolfovic v 1. světové válce, Mariin pramen či Hřbitov smíření v Rudohoří.⁴²

V obci působí řada spolků, sdružení a církví, jako je například Český svaz chovatelů, Ženský pěvecký sbor Obce Bělá pod Pradědem, Sbor dobrovolných hasičů, fotbalový oddíl TJ Družstevník Bělá pod Pradědem, dále Farní sbor Českobratrské církve evangelické, Římskokatolická farnost Dolní a Horní Domašov a také Myslivecké sdružení Domašovské údolí. Bělá pod Pradědem je členem Euroregionu Praděd, Místní akční skupiny Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, Mikroregionu Jesenicko a od roku 1993 také Sdružení měst a obcí Jesenicka, které tvoří obce okresu Jeseník. Ve dvou posledně jmenovaných uskupeních je členem i obec Lipová-lázně. Mezinárodní spolupráce probíhá s polskou obcí Tułowice, a to zejména na kulturní a sportovní úrovni, díky které je každoročně realizováno mnoho kulturních a sportovních akcí. Tradiční v této souvislosti jsou každoroční dožínky.⁴³

Lipová-lázně

Obec Lipová-lázně leží na rozhraní Rychlebských hor a Hrubého Jeseníku v údolí řeky Staříč. Na východě obec sousedí s městem Jeseník, na jihovýchodě s obcí Bělá pod Pradědem, na severu s obcemi Česká Ves, Vápenná a Skorošice, na jihozápadě s obcí Ostružná a na západě se dotýká státní hranice s Polskou republikou. Skládá se z katastrálních území Horní Lipová a Dolní Lipová, přičemž v jihovýchodní části katastru patří k obci osada Bobrovník. Rozloha obce je 4 437 ha a žije zde 2 276 obyvatel k 31. 12. 2015, čímž se počtem obyvatel řadí mezi největší obce na Jesenicku. Dopravní spojení obstarává především silnicemi I. třídy č. 60 a železniční trať (na území obce se nachází čtyři železniční zastávky). Obec má

⁴² <http://www.bela.cz/zajimavosti-v-obci/d-1113/p1=1416>

⁴³ <http://www.bela.cz/spolky-cirkev/os-1064/p1=1565>

vybudovány inženýrské sítě a to: plynofikaci, vodovod, splaškovou kanalizaci a telekomunikační síť.⁴⁴

Na území Lipové-lázní slouží občanům a místním návštěvníkům dvě pošty, zdravotní středisko s praktickým a zubním lékařem, dům s pečovatelskou službou, knihovna, informační centrum a další množství rekreačních, ubytovacích a restauračních zařízení. Mezi další služby v obci patří několik kadeřnictví, autoopraven, obchodů s potravinami a dále knihařství, čerpací stanice pohonných hmot, palírna, fitcentrum, zámečnictví a jiné. Ze vzdělávacích zařízení lze jmenovat Základní školu a mateřskou školu J. Schrotha Lipová-lázně, Odborné učiliště a Praktická škola se zaměřením na řemeslné vzdělávání a také Základní umělecká škola, pobočka Lipová-lázně. K významnějším společnostem, které se nachází na území obce, patří: *Omya CZ, s.r.o.* zpracovávající vápenec; *Profibed, s.r.o.*, která vyrábí a prodává podestýlku z dřevěných hoblin; *Obecní lesy Lipová - lázně s.r.o.* zabývající se těžbou a zpracováním lesů; *Slezské kamenolomy, a.s.* věnující se zpracování a těžbě kamene, především mramoru; *REKONS-stavební s.r.o.*, která provádí stavební práce a také *SCHROTH spol. s.r.o.*, v jejichž vlastnictví je areál Lázní Dolní Lipová, ovšem v současnosti je firma *SCHROTH spol. s.r.o.* v insolvenční, který je řešen konkurzem, a lázně nejsou v provozu.⁴⁵

Stejně jako pro obec Bělá pod Pradědem, tak i pro obec Lipová-lázně je významný cestovní ruch. Pro sportovní vyžití slouží v obci tenisové kurty, nechybí ani fotbalové hřiště a víceúčelové hřiště. Součástí vybavenosti je také Národní dům, ve kterém se uskutečňuje většina kulturních akcí, a několik dětských hřišť. Ke kulturním památkám patří Muzeum Johanna Schrotha s expozicí věnující se lázeňství, Muzeum Slezského Semmeringu mapující historii místní železniční tratě, dále kostel sv. Václava, klasicistní budova restaurace Na Rychtě a také pomníky připomínající oběti světové války a Frývaldovské stávky. Významnými přírodními zajímavostmi na území obce jsou Národní přírodní rezervace Šerák – Keprník, Národní přírodní památka Jeskyně Na Pomezí či Přírodní památka Louka na Miroslavi. V obci je také osm památných stromů, dále Faunapark s exotickými zvířaty a raritou je Lesní bar, který láká mnoho turistů díky možnosti občerstvení bez obsluhy, založeném na důvěře v morální vlastnosti člověka, že za spotřebované potraviny a nápoje zaplatí orientační ceny. V Lipové-lázních se nachází lyžařské areály Miroslav a Lázeňský vrch. Obec ve spolupráci s ostatními obcemi upravují běžecké trasy. V létě mohou turisté

⁴⁴ <http://www.lipova-lazne.cz/soucasnost-obce/ds-5699/p1=16399>

⁴⁵ <http://www.lipova-lazne.cz/sluzby-firmy-a-podniky/os-16123/p1=12916>

využít sítě turistických a cyklistických tras. Především pak od loňského roku nově otevřené Lipovské stezky.⁴⁶

V budově hasičské zbrojnice působí jednotka dobrovolných hasičů. K dalším spolkům, které v obci působí, patří SK Lipová-lázně, z. s., pod který spadá i tenisový klub, dále Český červený kříž, Musher klub Obří skály, Motoklub, Myslivecký spolek Šerák, Sdružení dětí a mládeže pro volný čas Klubko a jiné. Mezinárodní spolupráce probíhá s polskou obcí Krapkowice za účelem prohlubování partnerství mezi oběma národy a výměně a získávání zkušeností ve všech oblastech. Lipová-lázně je členem Mikroregionu Jesenicko, Místní akční skupiny Vincenze Priessnitze, Euroregionu Praděd, Sdružení lázeňských míst a od roku 2002 i Sdružení měst a obcí Jesenicka.⁴⁷

3.3 Hospodaření vybraných obcí

Podkapitola o hospodaření se bude věnovat v první části popisu jednotlivých obecních úřadů, jejich složení a orgánům obce. Dále budou uvedeny rozpočty vybraných obcí s výčty příjmů, výdajů a financování zpracované do přehledných tabulek. Pro lepší orientaci budou příjmy a výdaje dle jejich jednotlivých tříd zobrazeny v grafech. Data budou uvedena v období od roku 2011 do roku 2015 a získána byla z informačního portálu Ministerstva financí MONITOR a interních dokumentů vybraných obcí.

3.3.1 Správa obce a její fungování

Obec Bělá pod Pradědem i Lipová-lázně patří z hlediska velikostní do kategorie středně velké obce a dle působnosti mezi obce s obecními úřady vykonávacími pouze základní úkony v přenesené působnosti, neboť většinu činnosti v přenesené působnosti vykonává město Jeseník jako obec s rozšířenou působností. Ani u jedné z vybraných obcí není zřízen matriční ani stavební úřad.

Obec Bělá pod Pradědem i obec Lipová-lázně má zastupitelstvo o 15 členech a 5člennou radu. Oba obecní úřady se skládají ze starostů, místostarostů a zaměstnanců zařazených do obecního úřadu. Na obecním úřadě v Bělé pod Pradědem působí 6 zaměstnanců, počet zaměstnanců obecního úřadu v Lipové-lázních je 7. Úřady se liší rovněž svou strukturou. Oba obecní úřady mají hlavní účetní, účetní příjmů a sekretariát. Hlavní rozdíly jsou v dalších pozicích, kdy obec Bělá pod Pradědem má oproti Lipové-lázním zaměstnance zabývajícími se obecními lesy a referenta odpadového hospodářství, kdežto Lipová-lázně má navíc pozice

⁴⁶ <http://www.lipova-lazne.cz/prirodni-pomery-obce/ds-6077/p1=16677>

⁴⁷ <http://www.lipova-lazne.cz/profil.asp?p1=48048>

správy majetku a výstavby a životního prostředí. Přehled této struktury lze vidět v tabulce č. 3. 1 níže.

Tab. 3. 1: Struktura zaměstnanců zařazených do obecních úřadů v Bělé pod Pradědem a Lipové-lázních

Obecní úřad Bělá pod Pradědem	Obecní úřad Lipová-lázně
Hlavní účetní	Hlavní účetní
Účetní příjmů (místní poplatky)	Účetní příjmů (místní poplatky, DPH)
Sekretariát, evidence obyvatel	Sekretariát (včetně mzdové agendy)
Odborný lesní hospodář	Pokladna, evidence obyvatel, pokladna, vidimace, legalizace
Správce obecních lesů	Interní audit, spisová služba, Czech point, kontrola
Referent odpadového hospodářství a stavebních věcí	Správa majetku, bytové hospodářství, vnitřní věci, Czech point
	Referent výstavby a životního prostředí

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z oficiálních stránek obce Bělá pod Praděm a Lipová-lázně

Zastupitelstvo obce musí povinně zakládat dva výbory, a to finanční a kontrolní. Zastupitelstvo ani jedné z obcí nevytvořilo žádné dobrovolně zakládané výbory. V Lipové-lázních jsou oba tyto výbory 5členné, kdežto v Bělé pod Pradědem je počet na minimální zákonné úrovni, a to na počtu 3 členů. Rada obce může zřídit jako své iniciativní a poradní orgány komise. V Bělé pod Pradědem je těchto komisí 5 a v současnosti má zřízeny komisi cestovního ruchu, komisi kultury a sportu, komisi majetkoprávní, komisi pro rozvoj obce a komisi sociální a bytovou. Počet členů v komisích se pohybuje od 3 do 8 členů a největší počet členů je v komisi sociální a bytové. Lipová-lázně má zřízeny 4 komise a jedná se o komisi bytovou a sociální, komisi kulturní a sportovní, komisi pro seniory a komisi výstavby. Počet členů v komisi se pohybuje od 3 do 10 členů, kde nejvíce členů je v komisi kulturní a sportovní.

Obec Bělá pod Pradědem je zřizovatelem místní základní a mateřské školy Bělá pod Pradědem. Organizace, které jsou podřízené obci Lipová-lázně, jsou taktéž Základní a mateřská škola J. Schrotha, dále pak Muzeum J. Schrotha, Informační centrum a knihovna. Lipová-lázně je jediným společníkem společnosti Obecní lesy Lipová - lázně, s.r.o., jež je 100 % ovládaná obcí. Obě obce vlastní akcie společnosti VAK - Vodovody a kanalizace Jesenicka a.s., kde Lipová-lázně drží 12,4 % procent akcií a Bělá pod Pradědem má 6,2 % procent akcií. Majetkovou účast má také Bělá pod Pradědem v Honebním společenství Bělá pod Pradědem v podobě pozemků a v České spořitelně v podobě akcií.

Součástí správy a fungování obce je zajištění jejich rozvojových dokumentů. Obec Bělá pod Pradědem aktuálně zpracovává svůj program rozvoje, ve kterém chce vyjasnit priority obce a jednotlivé rozvojové činnosti rozvrhnout na nejbližší roky. Zpracování dokumentu Program rozvoje obce 2016-2026 by mělo být hotovo do konce roku 2016 a jeho finální verze by měla vypomoci při rozhodování o rozvojových otázkách či sladění cílů s vyššími územními celky. Důležitým je dokument také proto, aby obec úspěšně čerpala finančních zdrojů, a to nejen ze zdrojů na úrovni krajů, státu ale i z Evropské unie. Před začátkem vytváření dokumentu obec oslovila místní obyvatele, podnikatele, turisty a děti prostřednictvím dotazníků. Získaná data budou v rozvojovém dokumentu zohledněna zpracovatelem (komisí pro rozvoj obce).⁴⁸ Obec Lipová-lázně naproti tomu dokumentem, jenž by se zabýval její budoucí rozvojovou činností, nedisponuje. Má ovšem zpracován zkrácený a orientační dokument se záměry obce, který lze považovat za určité priority a cíle v oblasti dalšího rozvoje obce na období jednoho až dvou let. Veškeré rozvojové priority obsažené v tomto dokumentu jsou pak řešeny odděleně na jednotlivých schůzích zastupitelstva.

3.3.2 Hospodaření obce Bělá pod Pradědem a Lipová-lázně

V této podkapitole budou v tabulkách a grafech zpracována data týkající se hospodaření vybraných obcí ve sledovaném období let 2011-2015. Veškerá zde uvedená data jsou data po konsolidaci.

Hospodaření obce Bělá pod Pradědem

V tabulce č. 3. 2 lze vidět přehled hospodaření obce Bělá pod Pradědem. V případě obce Bělá pod Pradědem bylo hospodaření deficitní v letech 2011 a 2015 a deficit činil přes 10 000 tis. Kč. V dalších letech 2012 až 2014 byl výsledek hospodaření přebytkový, což vedlo k vytváření rezerv, přičemž s největším přebytkem hospodařila obec v roce 2014, a to 5 759 tis. Kč.

⁴⁸ <http://www.bela.cz/program-rozvoje-obce/ds-1057/p1=4525>

Tab. 3. 2: Rozpočet obce Bělá pod Pradědem v období 2011-2015 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2011	2012	2013	2014	2015	Průměr (2011- 2015)	Podíl (2011- 2015)
PŘÍJMY CELKEM	31 591	30 179	46 181	40 585	53 487	40 405	100, 00%
Daňové příjmy	17 641	18 007	22 716	24 531	25 044	21 588	53,43 %
Nedaňové příjmy	8 693	7 767	8 070	10 574	12 870	9 595	23,75 %
Kapitálové příjmy	162	560	288	427	1 314	550	1,36 %
Přijaté transfery	5 094	3 846	15 107	5 053	14 259	8 672	21,46 %
VÝDAJE CELKEM	41 734	29 742	45 128	34 826	65 241	43 334	100,00 %
Běžné výdaje	25 641	23 411	24 944	27 651	30 547	26 439	61,01 %
Kapitálové výdaje	16 093	6 331	20 184	7 175	34 694	16 895	38,99 %
SALDO	-10 144	437	1053	5 759	-11 754	x	x
FINANCOVÁNÍ	10 144	-437	-1 053	-5 759	11 754	x	x

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Celkové příjmy měly ve sledovaném období vzrůstající tendenci, přičemž nejvyšší příjmy byly zaregistrovány v roce 2015, kdy činily 53 487 tis. Kč. Oproti tomu s nejnižšími příjmy obec hospodařila v roce 2012 a to 30 179 tis. Kč. Celkové výdaje, které jsou tvořeny běžnými a kapitálovými výdaji, měly kolísající tendenci. Nejvyšší výdaje vynaložila obec v roce 2015, a to 65 241 tis. Kč, naopak nejnižší výdaje vynaložila v roce 2012, a to 29 742 tis. Kč. Největší rozdíly mezi celkovými příjmy a výdaji byly v letech 2011 a 2015, když se v obou případech jednalo o záporné saldo rozpočtu. V tabulce lze vidět, že průměr výše rozpočtu za sledované období byl ve výši 40 405 tis., naopak výdaje v průměru přesahovaly výši příjmů a to až o 2 929 tis. Kč, což je způsobeno výši deficitních rozpočtů. Pokud jde o podíly, z tabulky jasně vyplývá, že příjmy byly nejvyšší daňové a nedaňové, ovšem i přijaté transfery tvořily vysoký podíl. Vyšší procento u výdajů tvoří běžné výdaje a výše kapitálových výdajů je nad 38 % a tento podíl se odvíjí od výše provedených investičních akcí.

Ve sledovaném období proběhlo několik investičních akcí, které ovlivňují především výši kapitálových výdajů. Vysoké kapitálové výdaje lze pozorovat v roce 2013, kde proběhl projekt „Výstavba chodníku v Domašově“, na které byly získány prostředky z Fondu dopravní infrastruktury s celkovým rozpočtem 6,7 mil. Kč. Dále se jednalo o rekonstrukci kotelny v základní a mateřské škole v částce 1 mil. Kč. K dalším investicím lze zařadit

protipovodňové opatření v podobě rozhlasu, výstavbu bytů v bývalé mateřské škole či obměnu užitkového vozu. K nejvyšším kapitálovým výdajům došlo v roce 2015 především z důvodů přestavby bývalého kina na zábavní centrum a info-centrum v rámci projektu: „Bělá v pohybu“ financovaného z ROP Střední Morava a prostředků obce. K významnějším investičním akcím v roce 2015 patřila také výstavba a výměna chodníků a oprava obecního úřadu.

Hospodaření obce Lipová-lázně

V níže uvedené tabulce č. 3.3: Rozpočet obce Lipová-lázně v období 2011-2015, lze vidět, že hospodaření obce je deficitní v letech 2011 a 2012. Od roku 2013 bylo hospodaření pouze přebytkové, kdy největší přebytek lze pozorovat v roce 2013, a to 8 014 tis. Kč.

Tab. 3. 3: Rozpočet obce Lipová-lázně v období 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2011	2012	2013	2014	2015	Průměr (2011- 2015)	Podíl (2011- 2015)
PŘÍJMY CELKEM	47 334	38 060	46 177	49 816	48 940	46 065	100,00 %
Daňové příjmy	23 658	24 045	27 383	30 194	31 331	27 322	59,31 %
Nedaňové příjmy	12 021	9 745	12 194	9 162	9 037	10 432	22,65 %
Kapitálové příjmy	2 962	1 507	3 338	553	2 772	2 226	4,83 %
Přijaté transfery	8 694	2 764	3 262	9 907	5 801	6 086	13,21 %
VÝDAJE CELKEM	51 891	38 817	38 162	48 149	47 984	45 001	100,00 %
Běžné výdaje	33 535	32 381	34 157	32 442	38 462	34 195	75,99 %
Kapitálové výdaje	18 356	6 436	4 005	15 707	9 522	10 805	24,01 %
SALDO	-4 557	-757	8 014	1 668	956	x	x
FINANCOVÁNÍ	4 557	757	-8 014	-1 668	-956	x	x

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce Lipová-lázně

Stejně jako u obce Bělá pod Pradědem, tak i u Lipové-lázně mají příjmy spíše vzrůstající tendenci, přičemž nejvyšší příjmy lze pozorovat v roce 2014, nejnižší naopak v roce 2012. Největší položkou příjmů jsou příjmy daňové, ovšem v případě Lipové-lázně tvoří značnou část rozpočtu i příjmy kapitálové. Celkové výdaje oproti příjmům mají kolísavou tendenci. V roce 2011 byly výdaje 51 891 tis. Kč, v následujících letech se výdaje snížily na částku okolo 38 000 tis. Kč a v letech 2014 a 2015 se již pohybují okolo 48 000 tis. Kč. Mezi celkovými příjmy a výdaji lze vidět největší rozdíl v roce 2013, kdy tento rozdíl je kladným

saldem rozpočtu. Rozpočet v tabulce také zobrazuje průměry a podíly příjmů a výdajů ve sledovaných letech. Příjmy se průměrně pohybovaly na 46 065 tis. Kč a výdaje byly nižší o 1 064 tis. Kč, což je způsobeno stejně jako u Bělé pod Pradědem výší deficitních rozpočtů. Největší podíly tvořily příjmy daňové a nedaňové, ovšem nižší podíl tvořily přijaté transfery. Podíl běžných výdajů je o 3 krát vyšší než podíl kapitálových, což lze opět vyvodit od investičních akcí provedených v sledovaném období.

Z výše uvedené tabulky lze dovodit, že v letech 2011 a 2014 proběhly značné investice. V roce 2011 se jednalo především o dokončení vzniku sociálních bytů v budově bývalé mateřské školy v Horní Lipové, přičemž náklady dosáhly částky 9 500 tis. Kč a investice byla spolufinancována z dotace od Ministerstva pro místní rozvoj. Dalšími stavbami jsou nové víceúčelové hřiště v Horní Lipové či nová příjezdová komunikace k ZŠ a MŠ J. Schrotha. Dále proběhlo také zateplení budovy Národního domu a výstavba chodníku a rekonstrukce křižovatky u pošty. V roce 2014 šlo o vybudování komunikace mezi základní a mateřskou školou u obecního úřadu, sběrný dvůr a výstavba sociálního zázemí pro jednotku Sboru dobrovolných hasičů.

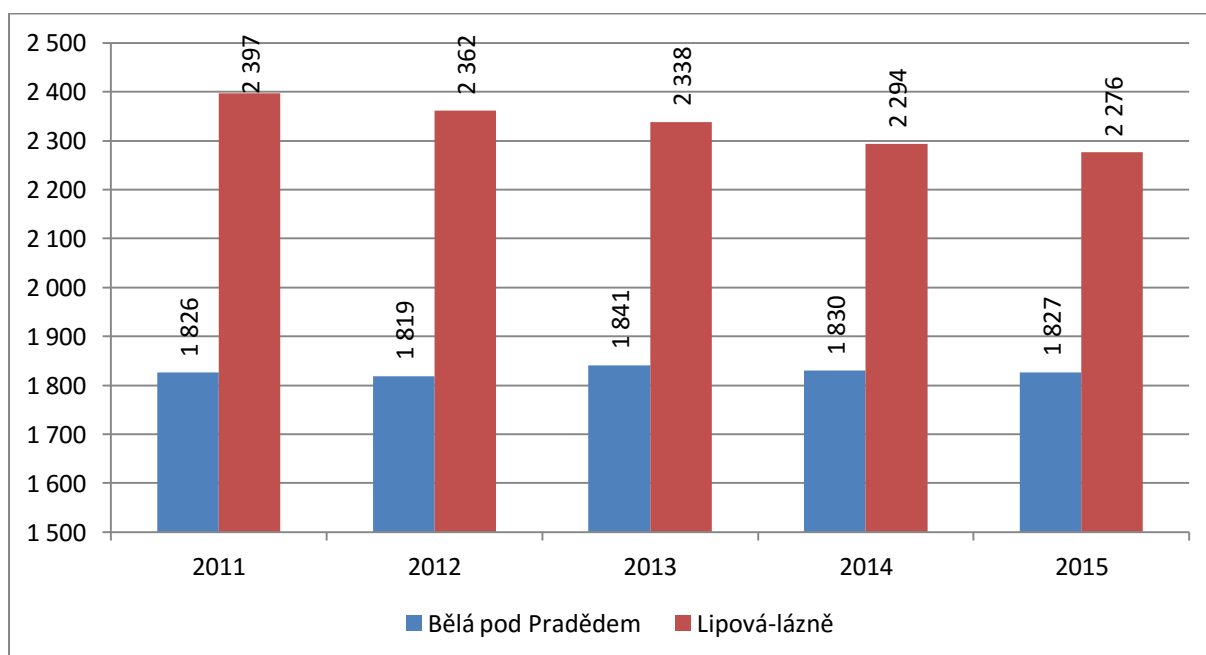
4 ZHODNOCENÍ HOSPODAŘENÍ VYBRANÝCH OBCÍ Z HLEDISKA MOŽNOSTI JEJICH ROZVOJE

V této kapitole bude následovat srovnání hospodaření vybraných obcí Bělá pod Pradědem a Lipová-lázně v letech 2011-2015. V kapitole bude zachycen vývoj počtu obyvatel v obcích, dále budou srovnány a poté zhodnoceny příjmy rozdělené dle druhového členění rozpočtové skladby. Rovněž budou srovnány a zhodnoceny výdaje jednotlivých obcí jak podle druhového, tak podle odvětvového členění rozpočtové skladby, se zaměřením na výdaje ovlivňující rozvoj obce.

4.1 Vývoj počtu obyvatel v obci Bělá pod Pradědem a Lipová-lázně

Pro objektivní srovnání hospodaření obcí podle rozpočtové skladby je potřeba využít přepočtu příjmů a výdajů na jednoho obyvatele, proto uvádím graf č. 4. 1, ze kterého je možné vysledovat počet obyvatel v daných obcích a jejich změny v jednotlivých letech 2011-2015. Data jsou vždy uvedeny k poslednímu dni v daném roce.

Graf č. 4. 1: Počet obyvatel obce Bělá pod Pradědem a Lipová-lázně (k 31.12.)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z Českého statistického úřadu

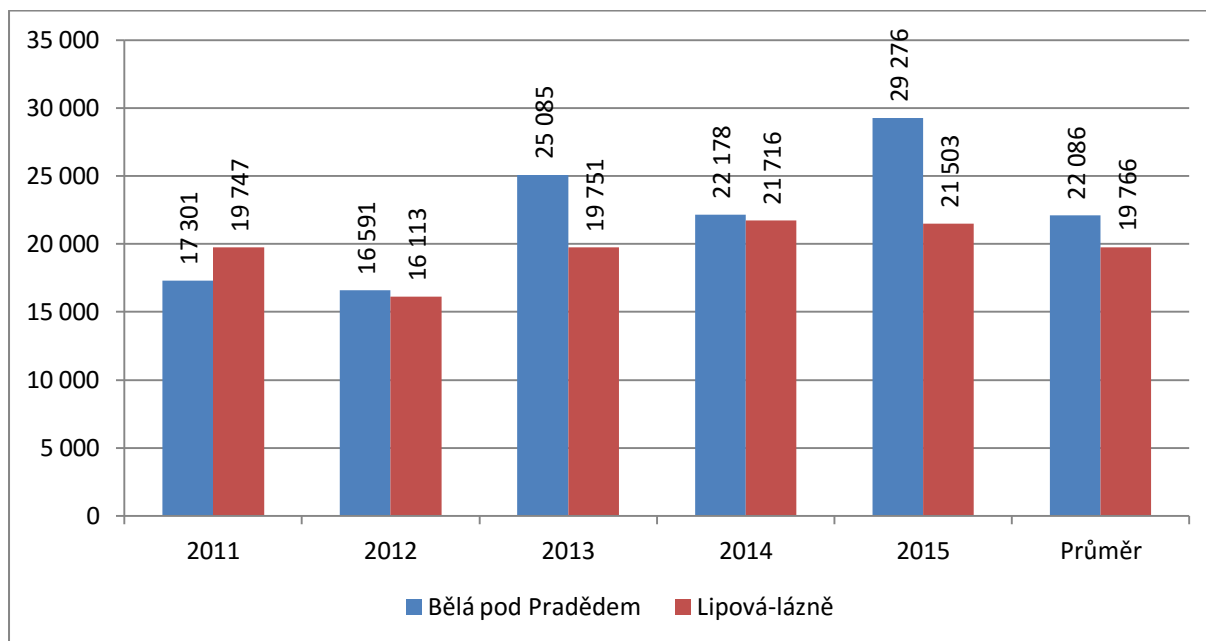
Z výše uvedeného grafu lze vypozorovat, že počet obyvatel v Bělé pod Pradědem byl oproti Lipové-lázním nižší. Rozdíl v počtu obyvatel činí v průměru 505 obyvatel, avšak tento rozdíl v průběhu posledních let má klesající tendenci. Vývoj počtu obyvatel v Bělé pod Pradědem byl proměnlivý, kdy nejvyšší byl počet obyvatel v roce 2013 a nejnižší v roce 2012.

Na začátku sledovaného období i na jeho konci byl však počet obyvatel takřka stejný. Oproti tomu v obci Lipová-lázně lze pozorovat pokles počtu obyvatel, kdy pokles od počátku do konce sledovaného období činí 121 obyvatel. Výkyv u Lipové-lázní je způsoben především odstěhováním obyvatelstva, nejčastěji za prací, k čemuž výrazně přispělo uzavření provozu největšího zaměstnavatele v obci – lázní SCHROTH spol. s r. o. Je otázkou, zda klesající trend počtu obyvatelstva v obci Lipová-lázně bude pokračovat i v následujících letech, neboť při stávajícím trendu vývoje počtu obyvatel by se v horizontu několika desetiletí mohl rozdíl v počtu obyvatel obou obcí smazávat.

4.2 Příjmová stránka rozpočtu obcí

Prvotním zdrojem financování veřejných výdajů jsou příjmy, které lze dělit dle několika kritérií. Nejdůležitější zdroj financování potřeb obcí tvoří tzv. nenávratné příjmy, což jsou příjmy především související s vlastní aktivitou územních samospráv (daně a poplatky). Návratné příjmy představují především úvěry a půjčky, které jsou spojeny s podmínkou jejich splacení. Dle druhového členění rozpočtové skladby se příjmy člení na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery.

Graf č. 4. 2: Celkové příjmy přepočteny na 1 obyvatele v Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Ve výše zpracovaném grafu č. 4. 2 lze vidět, že celkově nejvyššími příjmy disponovala obec Bělá pod Pradědem ve sledovaném období v roce 2015, to 29 276 Kč na 1 obyvatele, což je oproti roku 2012, kdy byly celkové příjmy nejnižší, nárůst o 12 685 Kč. U obce Bělá

pod Pradědem tyto příjmy více kolísaly, naproti tomu v případě obce Lipová-lázně byl tento vývoj stabilnější. Celkové příjmy v obci Bělá pod Pradědem se pohybovaly v rozmezí od 16 591 Kč do 29 276 Kč a v obci Lipová-lázně v rozmezí od 16 113 Kč do 21 503 Kč. Vývoj v obci Lipová-lázně vyjma mírného propadu v roce 2012 měl rostoucí charakter a v průměru se celkové příjmy na obyvatele pohybovaly okolo 19 700 Kč na 1 obyvatele, oproti tomu v Bělé pod Pradědem byl průměr vyšší o 2 320 Kč na obyvatele. Zásadní změny v celkových příjmech na obyvatele ovlivnily v obci Bělá pod Pradědem především změny v přijatých transferech, kdežto v Lipové-lázních ovlivnily tyto příjmy kromě změn v přijatých transferech také změny v kapitálových příjmech.

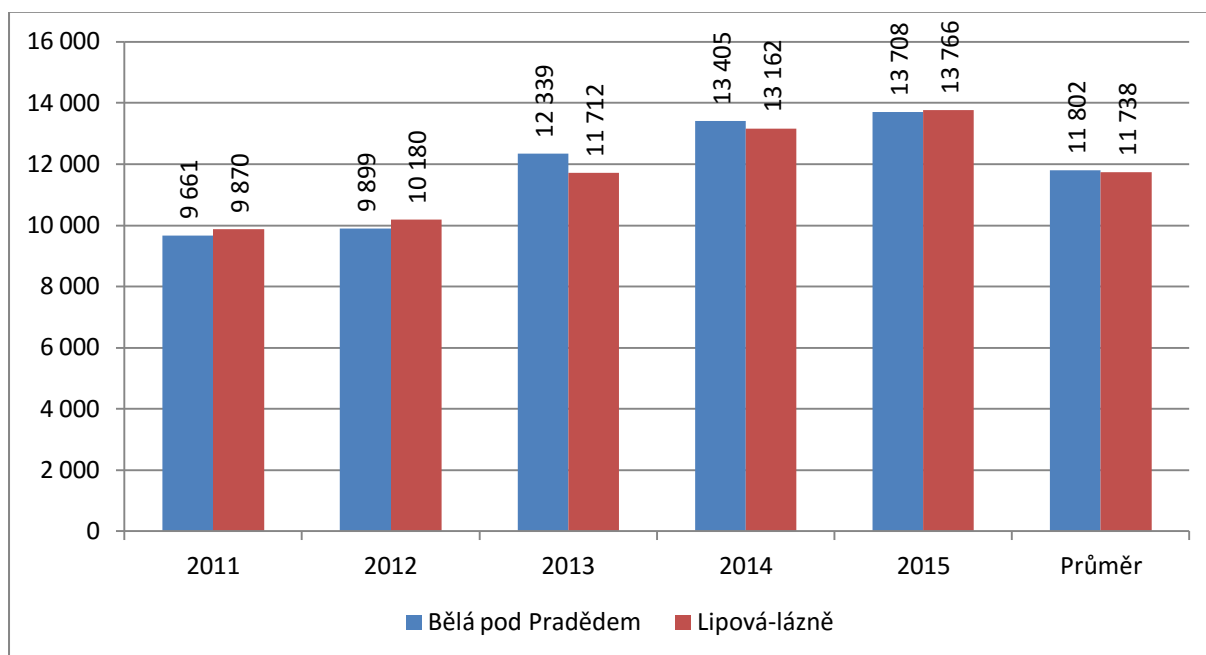
Zásadním důvodem změn příjmů obcí byly změny v rozpočtovém určení daní, zejména pak zavedení solidárního zvýšení daně z příjmů fyzických osob v roce 2013, čímž došlo k určitému druhu progrese, ale významnější roli hrály i změny v daňové soustavě v souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku, změny sazeb daně z příjmu právnických osob či změny sazeb u daně z přidané hodnoty vycházející ze změn zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní.

4.2.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy tvoří zhruba polovinu příjmu rozpočtů obcí a patří mezi nejvýznamnější příjmy. Z hlediska rozpočtové skladby daňové příjmy patří do třídy 1 a jsou tvořeny jak sdílenými typy daní, tak svěřenými typy daní. Výnos ze svěřených daní plyne v plné výši do rozpočtu obce a jedná se například o daň z nemovitých věcí a daň z příjmu právnických osob z daně placené obcemi a kraji. U sdílených typů daní jde část výnosu do státního rozpočtu, rozpočtu krajů a rozpočtu obcí. Dle rozpočtového určení daní jsou stanovena procenta, která určují, jaké procento do rozpočtu obce bude plynout. Jedná se především o daň z příjmu fyzických a právnických osob a daň z přidané hodnoty. Dle aktuálního rozpočtového určení daní má obec výnos z daně z přidané hodnoty ve výši 20,83 %.

Do příjmové stránky rozpočtů také spadají místní poplatky, správní poplatky a poplatky sankční. Místní poplatky mají fakultativní charakter a při jejich vyměřování musí být respektován zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Zastupitelstva si sama stanoví, jaké poplatky a v jaké výši budou vybírat, přičemž je zákonem stanovena možná sazba a rozpětí sazeb. Místních poplatků existuje osm a v obcích Bělá pod Pradědem a Lipová-lázně se jedná především o poplatky ze psů, za lázeňský a rekreační pobyt, za užívání veřejného prostranství a za provoz systému shromažďování sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů.

Graf č. 4. 3: Daňové příjmy přepočteny na 1 obyvatele v Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

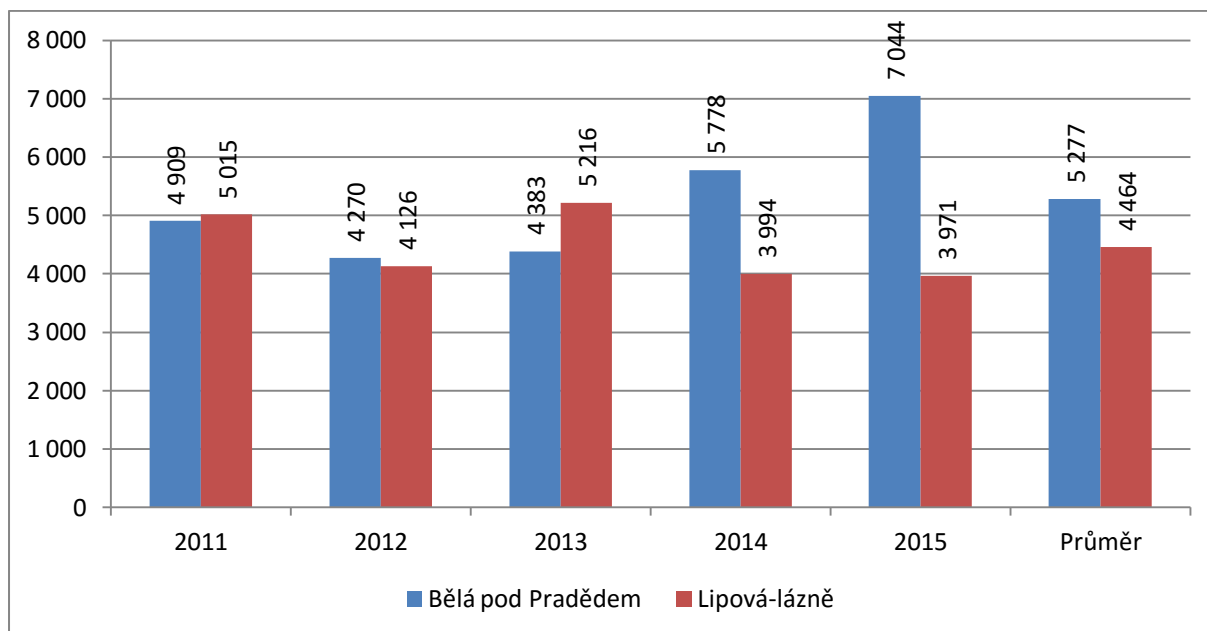
Graf č. 4. 3 zobrazuje daňové příjmy přepočteny na 1 obyvatele v daných obcích a zachycuje u obou obcí pozitivní růst. Průměr na obyvatele ve sledovaném období u obce Bělá pod Pradědem byl 11 802 Kč a u Lipové-lázně je o 64 Kč nižší. Obě obce mají nejnižší příjmy na obyvatele na začátku sledovaného období a to v roce 2011 a nejvyšší v roce 2015. Větší navýšení příjmů lze vidět v roce 2013, což je způsobeno novelou zákona o rozpočtovém určení daní. V obou obcích patří k nejvyšším příjmům daň z přidané hodnoty, daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků a daň z příjmu právnických osob. U místních poplatků se jedná u obou obcí za nejvyšší příjmy poplatky za komunální odpad a poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt. Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt je důležité zmínit, protože v obci Lipová-lázně byl až 4x vyšší než v obci Bělá pod Pradědem a to díky Lázním Schroth a.s., které v současnosti nejsou v činnosti. V roce 2014 se ale poplatek za lázeňský a rekreační pobyt promítnul do rozpočtu obce Lipová-lázně a to nižším příjmem o necelých 270 tis. Kč.

4.2.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy jsou příjmy získávané vlastní činností obce a patří do třídy číslo 2 dle rozpočtové skladby. Jedná se především o příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem, přijaté sankční platby a vratky transferů, příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy, přijaté splátky půjčených prostředků

a příjmy sdílené s nadnárodním orgánem. Nedaňové příjmy běžného charakteru se mohou každoročně opakovat, například příjmy z pronájmu, nebo mohou být jednorázové, které se pravidelně neopakují, například přijaté pokuty.

Graf č. 4. 4: Nedaňové příjmy přepočteny na 1 obyvatele v Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

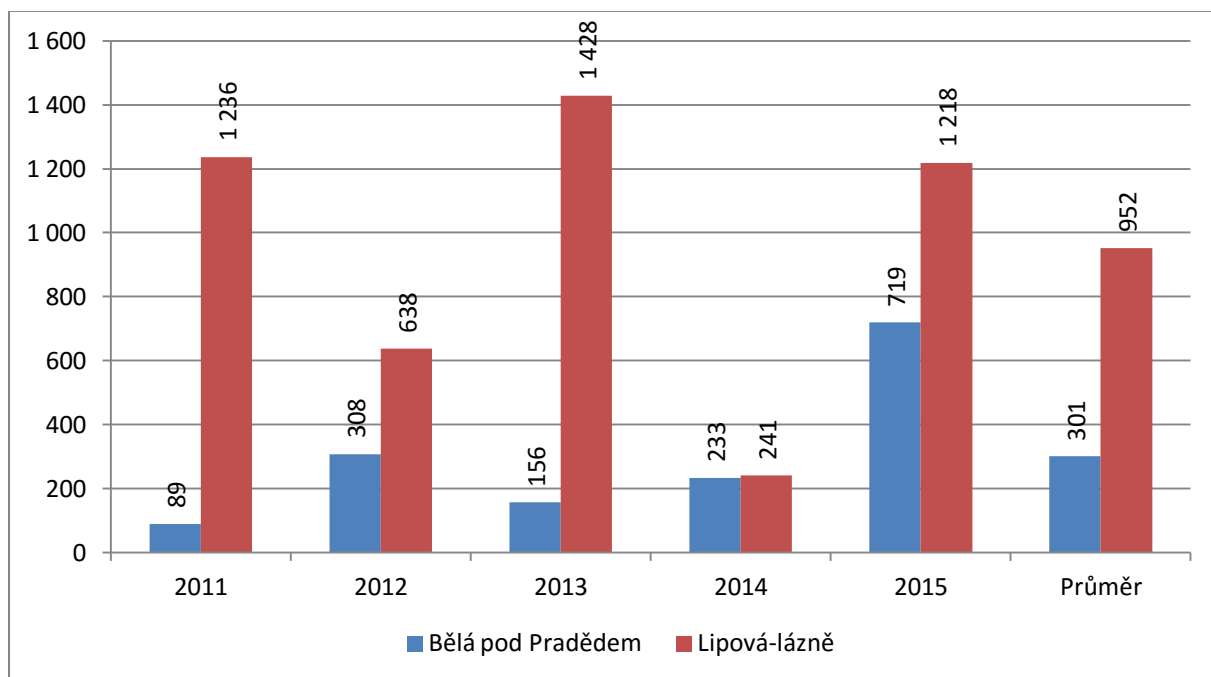
Ve výše uvedeném grafu č. 4. 4 lze vidět, že u obou obcí nedaňové příjmy kolísaly. V Bělé pod Pradědem klesaly do roku 2012, naopak od roku 2013 se zvýšily a lze vidět, že nárůst příjmů byl pozorovatelný v posledních dvou letech sledovaného období. Průměrná výše nedaňových příjmů na obyvatele v obci Bělá pod Pradědem ve sledovaném období byla 5 277 Kč, přičemž nejnižší příjmy činily 4 270 Kč a nejvyšší 7 044 Kč. V obci Lipová lázně byl vývoj rovněž do roku 2012 klesající, v roce 2013 došlo k mírnému navýšení, ale na rozdíl od obce Bělá pod Pradědem opět od roku 2014 poklesly. Průměr na obyvatele ve sledovaném období byl 4 464 Kč, což je o 813 Kč méně než v Bělé pod Pradědem. Položku s nejvyšším příjmem u nedaňových příjmů v obci Bělá pod Pradědem tvoří příjmy z poskytování služeb a výrobků a příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí. V obci Lipová-lázně tvoří největší položku příjmů příjmy z poskytování služeb a výrobků, příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí a ostatní nedaňové příjmy jinde nezařazené. U obou obcí jsou největší změny u položky ostatní nedaňové příjmy jinde nezařazené. Důvodem bude s největší pravděpodobností skutečnost, že obec Bělá pod Pradědem vykonává lesní hospodářství na svých pozemcích svým jménem, a tedy těžbu a prodej dřeva zabezpečuje sama obec, naproti tomu obec Lipová-lázně lesní hospodářství vykonává prostřednictvím obchodní společnosti

Obecní lesy Lipová - lázně, s.r.o., která je 100 % ovládaná obcí Lipová-lázně. Ovšem příjmy, které obec Bělá pod Pradědem z tohoto prodeje má, se projevují přímo v rozpočtu obce, kdežto příjmy, kterými disponují Obecní lesy Lipová - lázně, s.r.o., nejsou součástí rozpočtu obce Lipová-lázně, ale součástí rozpočtu obchodní společnosti. Lesní hospodářství se v obci Lipová-lázně projevuje v rozpočtu obce pouze tím, že obchodní společnost platí obci nájemné za pronájem lesních pozemků. Vzhledem k tomu, že ve sledovaném období nedošlo k rozdělení zisku obchodní společnosti mezi jediného společníka (obec Lipová-lázně), tak je zmíněné nájemné jediným projevem lesního hospodářství v rozpočtu obce Lipová-lázně.

4.2.3 Kapitálové příjmy

Do třídy č. 3 spadají kapitálové příjmy a lze je označit jako jednorázové a neopakovatelné příjmy a zahrnují tyto položky: příjmy z prodeje dlouhodobého majetku (kromě drobného dlouhodobého majetku), ostatní kapitálové příjmy (přijaté dary, příspěvky) a příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku (příjmy z akcií, majetkových podílů, dluhopisů, cenných papírů aj.). Kapitálové příjmy jsou ve většině případů příjmy účelovými a využívají se k financování dlouhodobých potřeb, čímž se zvyšuje nabídka lokálních veřejných statků a uspokojuje budoucí zvýšená poptávka veřejných statků, čili z těchto příjmů pak těží i budoucí generace.

Graf č. 4. 5: Kapitálové příjmy přepočteny na 1 obyvatele v Kč

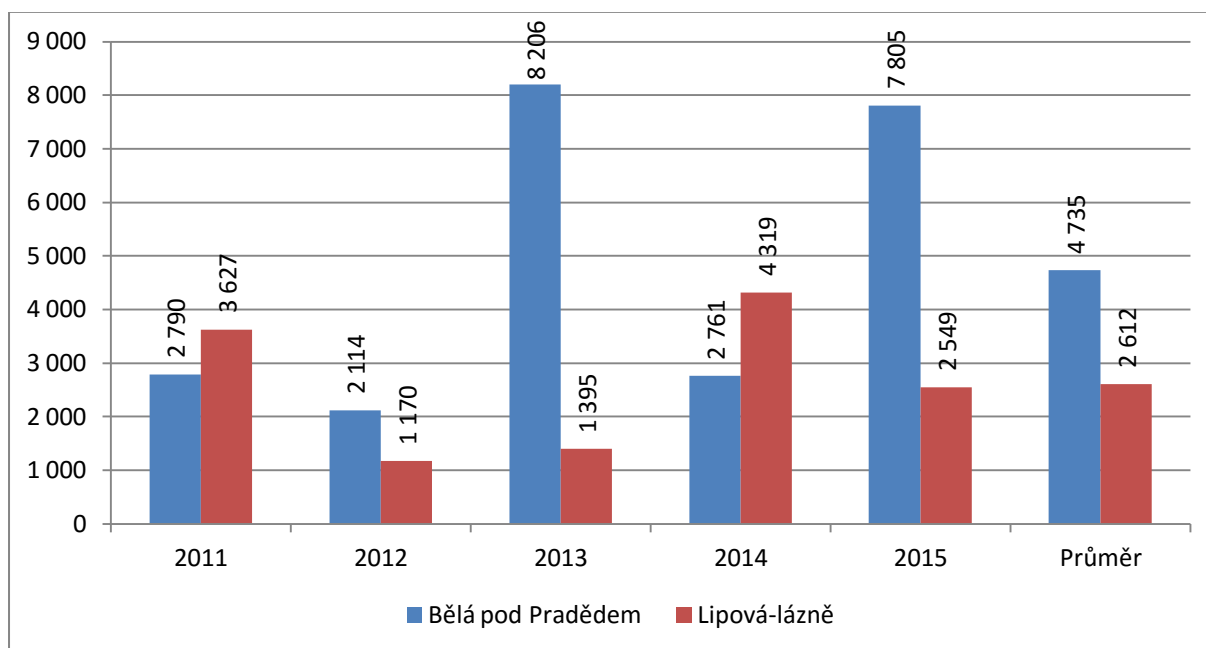
Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Z výše zpracovaného grafu č. 4. 5 lze vidět, že se jedná o příjmy zcela nepravidelné a lze je označit jako příjmy v drtivé většině případů jednorázové. Lze pozorovat, že s nejnižšími kapitálovými příjmy hospodařila obec Bělá pod Pradědem v roce 2011 a s nejvyššími pak v roce 2015, avšak vývoj těchto příjmů je kolísavý. Kolísavý trend lze vidět i u obce Lipová-lázně, kdy s nejvyššími kapitálovými příjmy hospodařila v roce 2013 a s nejnižšími v roce 2014. V obci Bělá pod Pradědem tvoří největší položku kapitálových příjmů příjmy z prodeje pozemků, a to především v letech 2012, 2014 a 2015, ale nezanedbatelnou část tvoří i příjmy z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí. V obci Lipová-lázně tvoří největší položku kapitálových příjmů příjmy z prodeje ostatního hmotného dlouhodobého majetku, ovšem výjimku tvořil rok 2014 s nulovými příjmy z prodeje ostatního hmotného dlouhodobého majetku. V roce 2015 však obec Lipová-lázně opětovně hospodařila s vysokými příjmy z prodeje stavebních pozemků, a proto byl průměr kapitálových příjmů vyšší o 651 Kč na obyvatele než u obce Bělá pod Pradědem.

4.2.4 Přijaté transfery

Přijaté transfery dle rozpočtové skladby spadají do třídy 4 a mohou být poskytovány z veřejných rozpočtů ústřední úrovně, územní úrovně, ze zahraničí a z vlastních i státních fondů. Tyto většinou nenávratné přijaté transfery mohou být členěny na neinvestiční (běžné) a investiční (kapitálové) dotace. Většina dotací je poskytována za určitým předem stanoveným účelem, přičemž běžné účelové dotace jsou poskytovány nejčastěji na financování vzdělání, financování bezpečnosti v obci či na financování potřeb souvisejících s výkonem státní správy. Kapitálové účelové dotace jsou nepravidelné a poskytují se na financování konkrétní investice. Přijaté transfery mohou být poskytovány i jako neúčelové dotace, které nejsou vázány na předem vymezený účel za vymezených podmínek. U neúčelových dotací ale hrozí nebezpečí, že prostředky budou použity dle uvážení obce na financování některých lokálních veřejných statků a přitom budou opomenuty jiné veřejné statky.

Graf č. 4. 6: Přijaté transfery přepočteny na 1 obyvatele v Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

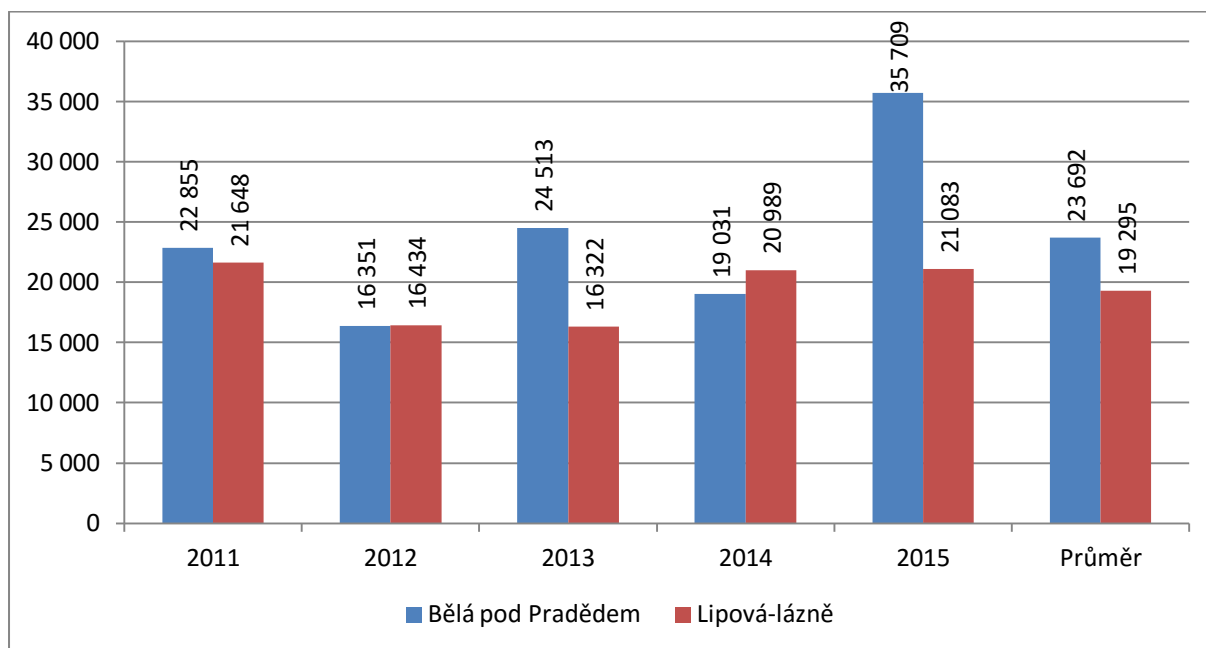
V grafu č. 4. 6 lze vidět získané dotace na 1 obyvatele v průběhu pěti sledovaných let a již na první pohled je zřejmé, že situace byla u obou obcí diametrálně odlišná. Více přijatých transferů získala obec Bělá pod Pradědem, což lze vidět v průměrech, že Bělá pod Pradědem má o 2 123 Kč více přijatých transferů na obyvatele. V obci Bělá pod Pradědem tvořily nejvyšší částky vždy investiční přijaté transfery, nejčastěji se jednalo o položku ostatní investiční přijaté transfery ze státního rozpočtu a investiční přijaté transfery ze státních fondů. V roce 2013, kdy byly tyto dotace nejvyšší, byly přijaty investice ve výši přes 12 000 tis. Kč na 1 obyvatele. Naopak v obci Lipová-lázně byly investiční přijaté transfery většinou nižší než neinvestiční. Investiční přijaté transfery byly vyšší pouze v roce 2011 a 2014, kde byly taktéž významné hlavně příjmy ze státních fondů a ze státního rozpočtu. Investiční transfery obce Lipová-lázně v roce 2014 dosahují přes 7 000 tis. Kč na 1 obyvatele, což byly ve sledovaném období nejvyšší příjmy. Neinvestiční dotace v ostatních letech byly přijaty především z rozpočtů ústřední úrovně, konkrétněji ze státního rozpočtu, a jednalo se především o příjmy na aktivní politiku zaměstnanosti.

4.3 Výdajová stránka rozpočtu obcí

Rozsah výdajů obcí ovlivňuje rozpočtové omezení ze strany příjmů a rozsah odpovědnosti i pravomocí obecní úrovně za zabezpečení škály veřejných statků a služeb. Výdaje jsou významné pro chod obce a také ovlivňují jejich rozvoj. V této podkapitole budou

níže rozebrány výdaje dle druhového členění rozpočtové skladby, která je členění na běžné a kapitálové výdaje, dále budou rozebrány výdaje dle odvětvového členění rozpočtové skladby zaměřené na výdaje ovlivňující rozvoj obce, kterými jsou výdaje na oblast dopravy; výdaje na vzdělávání a školské služby; výdaje na kulturu, církve a sdělovací prostředky; výdaje na sport, tělovýchovu a zájmovou činnost; výdaje na bydlení a územní rozvoj a výdaje na ochranu životního prostředí.

Graf č. 4. 7: Celkové výdaje přepočteny na 1 obyvatele v Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

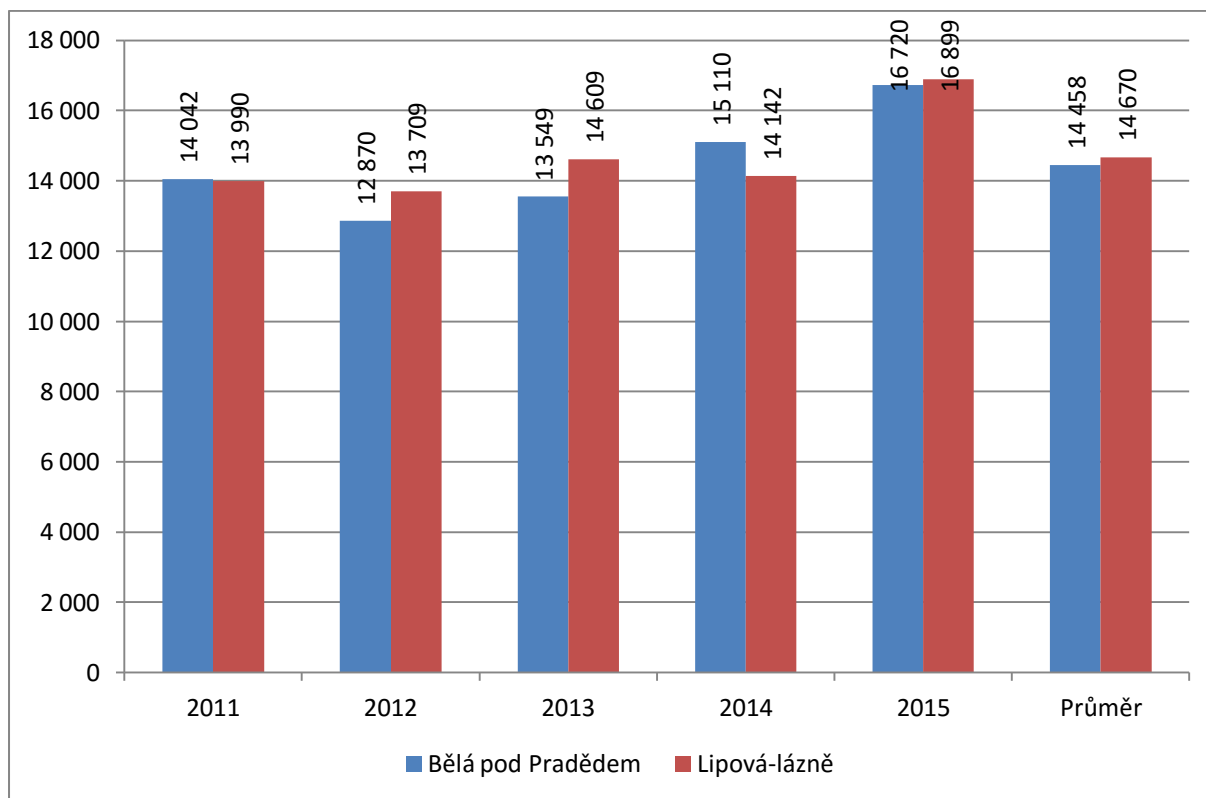
Celkové výdaje na jednoho obyvatele lze pozorovat v grafu č. 4. 7, z něhož je patrné, že vyšší byly výdaje v obci Bělá pod Pradědem, nejvíce pak v roce 2015 až ve výši 35 709 Kč na 1 obyvatele. Nejvyšší výdaje ale nemá Bělá pod Pradědem ve všech sledovaných letech, nicméně v souhrnu se jedná vždy o částky vyšší než 16 000 Kč. Celkové výdaje na jednoho obyvatele jsou srovnatelné u obou obcí, pouze v roce 2013 a 2015, jak již bylo zmíněno v kapitole č. 3, jsou výdaje vyšší díky provedeným investičním akcím. Celkové výdaje přepočtené na jednoho obyvatele jsou u obce Lipová-lázně stabilnější a vyjma poklesu v letech 2012 a 2013 se tyto výdaje takřka nemění. Z průměru je vidět, že celkové výdaje na obyvatele byly v Bělé pod Pradědem vyšší a to o 4 397 Kč a to již ze zmiňovaných důvodů.

4.3.1 Běžné výdaje

Běžné výdaje patří dle druhového členění rozpočtové skladby do třídy 5 a jedná se o výdaje, které se pravidelně opakují a jsou z nich financovány běžné potřeby v příslušném

roce. Jak již bylo zmíněno podrobněji v kapitole č. 3, běžné výdaje jsou neinvestiční a jsou určeny na platy zaměstnanců, nákup materiálu, vody, paliv a energie, nákup služeb a sociální dávky.

Graf č. 4. 8: Běžné výdaje přepočteny na 1 obyvatele v Kč

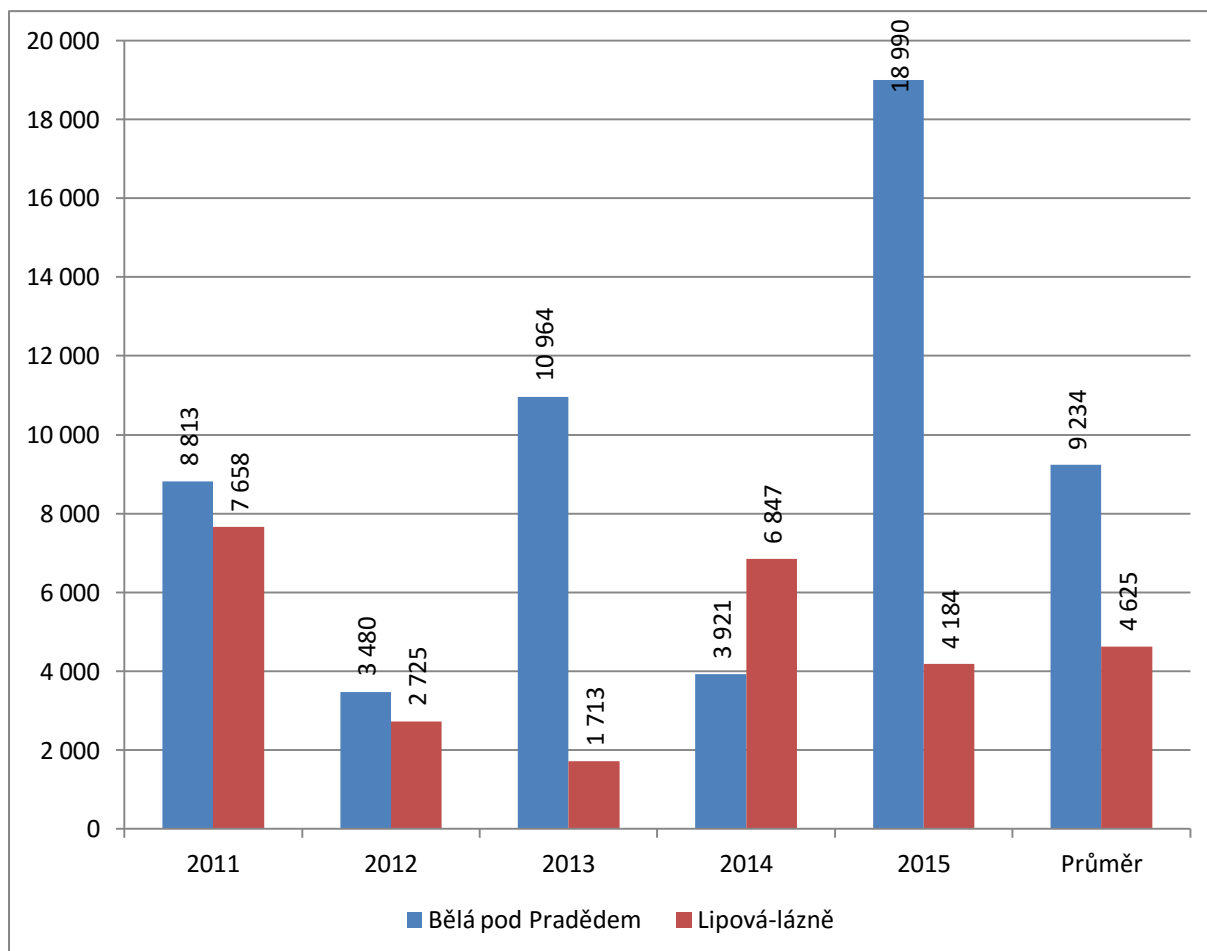
Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Běžné výdaje přepočtené na 1 obyvatele u obou obcí kolísaly pouze mírně, což lze vidět v grafu č. 4.8. Z průměru vyplývá, že byly běžné výdaje vyšší u Lipové-lázně, ale pouze o 212 Kč. V obou obcích tvořily nejvyšší část výdajů neinvestiční nákupy a související výdaje, kdy nejvyšší podíl tvořily zpravidla výdaje na nákup služeb (poštovní, telekomunikační a radiokomunikační služby; služby peněžních ústavů; nájemné; služby komunikační, poradenské a právní; služby školení a vzdělávání; zpracování dat a služby související s informačními a komunikačními technologiemi a nákup ostatních služeb) a výdaje na ostatní nákupy, do kterých spadají především opravy a udržování, programové vybavení, cestovné a pohoštění. Ve sledovaném období běžné výdaje měly spíše rostoucí tendenci, což je logické s ohledem na vývoj cenových hladin zboží a služeb, které jsou v rámci běžných výdajů obcemi nakupovány.

4.3.2 Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje zabezpečují financování dlouhodobých zejména investičních potřeb přesahujících jedno rozpočtové období. Z hlediska rozpočtové skladby se kapitálové výdaje řadí do třídy 6 a vycházejí z rozložení, postupu realizace projektů a doby jejich ukončení.

Graf č. 4. 9: Kapitálové výdaje přepočteny na 1 obyvatele v Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

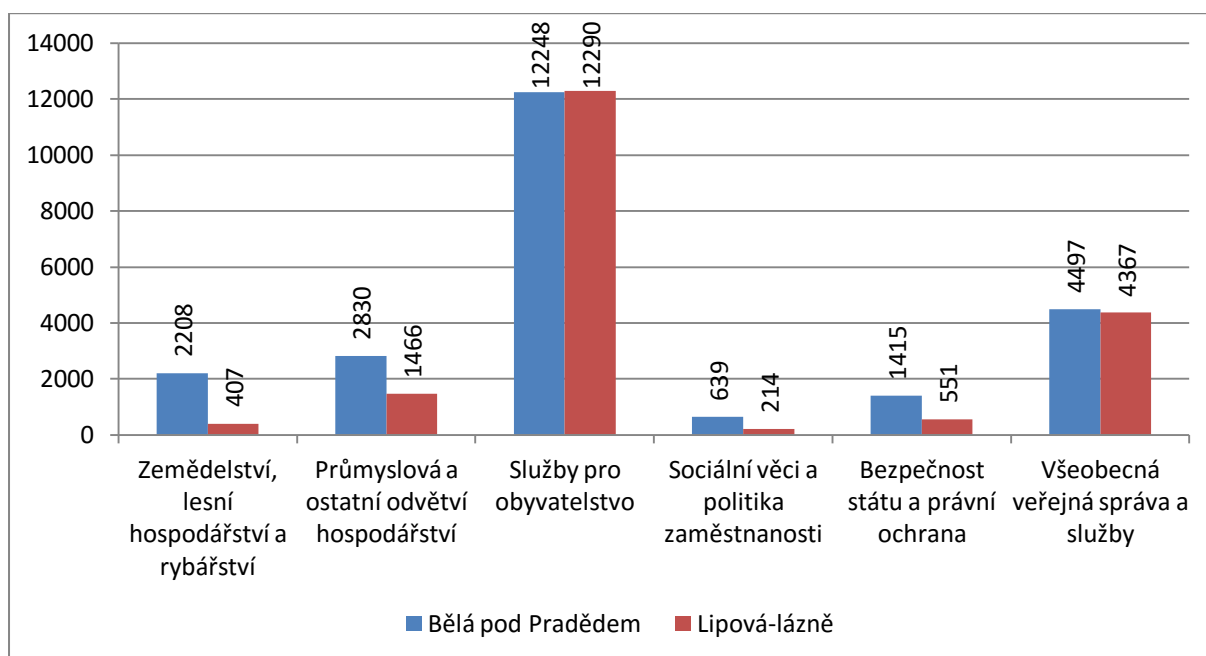
Jak již bylo zmíněno, kapitálové výdaje jsou využity především k financování investic, které zajišťují další rozvoj obce. Do těchto výdajů se řadí i dotace, jež obce přijaly na konkrétní investiční projekty a díky tomu výrazně ovlivňují částky uvedené v grafu č. 4. 9. Kapitálové výdaje přepočtené na 1 obyvatele se pohybovaly ve stejné výši u obou obcí pouze v roce 2011 a 2012. V dalších letech se výdaje již výrazněji liší, a to především ve prospěch kapitálových výdajů v obci Bělá pod Pradědem, která byla v tomto ohledu výrazně aktivnější, což lze vidět i průměru, kdy Bělá pod Pradědem má o 4 609 Kč více výdajů. Finance byly vynaloženy především na pořízení dlouhodobého hmotného majetku, přičemž vždy se jednalo

o budovy, haly a stavby. To, o jaké investice se jednalo, je již nastíněno v kapitole č. 3, avšak v následujících podkapitolách to bude podrobněji rozpracováno.

4.3.3 Zhodnocení odvětvového třídění výdajů

Jak již bylo řečeno v kapitole č. 2, výdaje dle odvětví se člení do 6 skupin a těmi jsou: zemědělství, lesní hospodářství a rybářství; průmyslová a ostatní odvětví hospodářství; služby pro obyvatelstvo; sociální věci a politika zaměstnanosti; bezpečnost státu a právní ochrana; všeobecná veřejná správa a služby. V kapitolách níže jsou zhodnoceny výdaje se zaměřením na rozvoj obcí.

Graf č. 4. 10: Průměrné roční odvětvové výdaje za období 2011-2015 přepočteny na 1 obyvatele v Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Průměrné odvětvové výdaje za sledované období lze vidět, v grafu č. 4.10, kde jsou údaje přepočteny na obyvatele. Z grafu vyplývá, že u většiny odvětví má Bělá pod Pradědem vyšší výdaje, což může být způsobeno počtem obyvatel v dané obci a investicemi, které obce ve sledovaném období provedly. Lipová-lázně má vyšší výdaje na obyvatele pouze v oblasti služeb pro obyvatelstvo. Z grafu také vyplývá, že nejvíce výdajů je jednoznačně vynakládáno na odvětví služeb pro obyvatelstvo, dále do všeobecné veřejné správy a služeb a průmyslu a ostatních odvětví hospodářství.

V odvětví zemědělství, lesního hospodářství a rybářství byly výdaje obce Bělá pod Pradědem až pětikrát vyšší než u obce Lipová-lázně. Je to způsobeno především skutečností, že obec Bělá pod Pradědem sama hospodaří na svém území s lesy, ovšem v Lipové-lázních s lesy hospodaří společnost Obecní lesy Lipová-lázně, s.r.o., která je sice ovládána 100 % obcí, ale její rozpočet se v rozpočtu obce nezobrazuje. Nejvyšší položky v Bělé pod Pradědem jsou vynakládány na lesní hospodářství, konkrétně na podporu ostatních produkčních činností, ostatní záležitosti lesního hospodářství a také pěstební činnost. V Lipové-lázních jsou vynakládány výdaje pouze na správu lesního hospodářství a ostatní záležitosti lesního hospodářství.

V průmyslových a ostatních odvětvích hospodářství jsou výdaje na obyvatele v Bělé pod Pradědem opět vyšší, a to až 1394 Kč na obyvatele. Důvody této výše výdajů se odvíjí především od vysokých investic ze strany obce Bělá pod Pradědem, jak již bylo zmíněno, do nových silnic, chodníků a jiných. Největší položky u obou obcí tvořily ostatní záležitosti pozemních komunikací, silnice. Bělá pod Pradědem navíc hospodaří s položkami silniční dopravy a spojů, týkajících se kabelové televize.

Třetím odvětvím jsou služby pro obyvatelstvo, které byly relativně stejné a vyšší výdaje měla Lipová-lázně a to pouze o 42 Kč na obyvatele. Do tohoto odvětví spadá řada oblastí, jde především o bydlení, komunální služby a územní rozvoj; kultura, církev a sdělovací prostředky, ochrana životního prostředí; tělovýchova a zájmová činnost, vzdělávání a školské služby a ostatní činnosti související se službami pro obyvatelstvo. V těchto oblastech u obou obcí vévodí bydlení, komunální služby a územní rozvoj, ochrana životního prostředí a také vzdělávání a školské služby. I zde hrály roli ve výdajích investice do zateplení a oprav škol, budování sběrných dvorů a nových bytů a domů. V této oblasti velmi intenzivně obce investovaly, což je blíže popsáno v kapitolách níže.

Na odvětví sociálních věcí a politiky zaměstnanosti vynakládala obec Bělá pod Pradědem o 425 Kč více než Lipová-lázně. Z hospodaření vyplývá, že Lipová-lázně měla výdaje vynaloženy pouze na služby sociální péče, které jsou spojeny s existencí domova pro seniory na území obce. V obci Bělá pod Pradědem byly vynaloženy vyšší výdaje a to do různých oblastí; ty největší byly do aktivní politiky zaměstnanosti, konkrétně veřejně prospěšných prací a do služeb sociální péče.

Bezpečnost státu a právní ochrana se v případě obcí týká pouze požární ochrany a integrovaného záchranného systému a rozdíl byl ve výši 864 Kč. Z grafu vyplývá, že opět i zde jsou výdaje vyšší v Bělé pod Pradědem a to především díky postavení nové hasičské zbrojnice v roce 2011, která se ale začala opravovat i v Lipové-lázních, ovšem až v roce 2015.

Všeobecná veřejná služba a služby jsou posledním odvětvím. I zde jsou výdaje v Bělé pod Pradědem vyšší než v Lipové-lázních, a to o 130 Kč na obyvatele. Zde tvořily největší položku u obou obcí samozřejmě zajišťování státní moci, státní správy, územní samosprávy a politických stran.

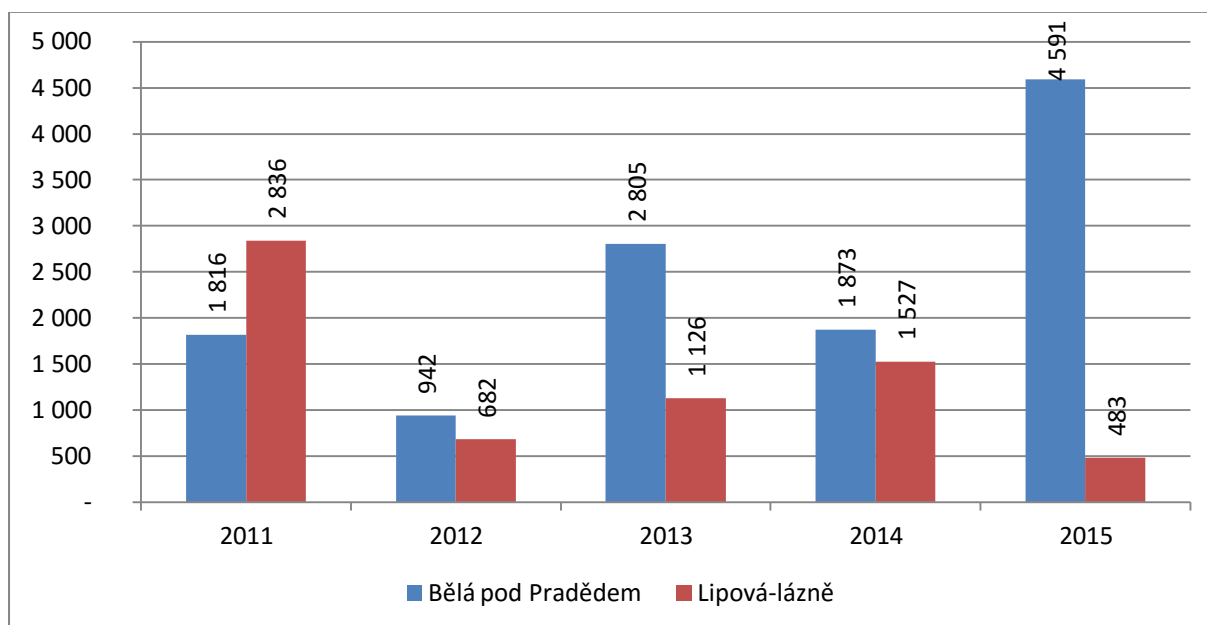
4.3.4 Výdaje na oblast dopravy

Doprava je činnost spjatá s přemísťováním osob a hmotných předmětů v nejrůznějších objemových, časových a prostorových souvislostech a je nezbytnou součástí každé místní infrastruktury. Doprava je provozována ve formě dopravních cest a prostředků a je veřejným statkem zabezpečovaným státem. Nižší úrovně vlád jako reprezentanti veřejného sektoru zabezpečují tuto obslužnost ve spolupráci se soukromým sektorem, neboť soukromý sektor by v této oblasti nezískal požadovaný zisk a pro veřejný sektor by tato oblast představovala nepřiměřenou zátěž. Z tohoto důvodu lze tuto obslužnost označit za smíšený statek.

V odvětvovém třídění dle rozpočtové skladby patří doprava do skupiny 2 – Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství a to do oddílu 22 – Doprava, který se dále člení na pododdíly: 221 – Pozemní komunikace; 222 – Silniční doprava; 223 – Vnitrozemská a námořní plavba; 224 – Civilní letecká doprava; 227 – Doprava ostatních drah a 228 – Výzkum v dopravě. V této práci jsou ovšem využity pouze údaje z pododdílů 221 a 222, neboť s jinými pododdíly ani jedna s obcí nehospodář.

Dopravní obslužnost je pro obec nezbytnou službou a je důležitá pro občany při dopravě do zaměstnání, dětí do školy, k lékaři aj. V obci Bělá pod Pradědem je zajištěna pouze autobusová doprava, naproti tomu v obci Lipová-lázně je i doprava železniční, což je dáno spíše historicky, než současnou vůlí zkoumaných obcí. V následujícím grafu č. 4.10 jsou zobrazeny výdaje na oblast dopravy přepočtené na 1 obyvatele v jednotlivých obcích ve sledovaném období.

Graf č. 4. 11: Výdaje na oblast dopravy přepočteny na 1 obyvatele v Kč

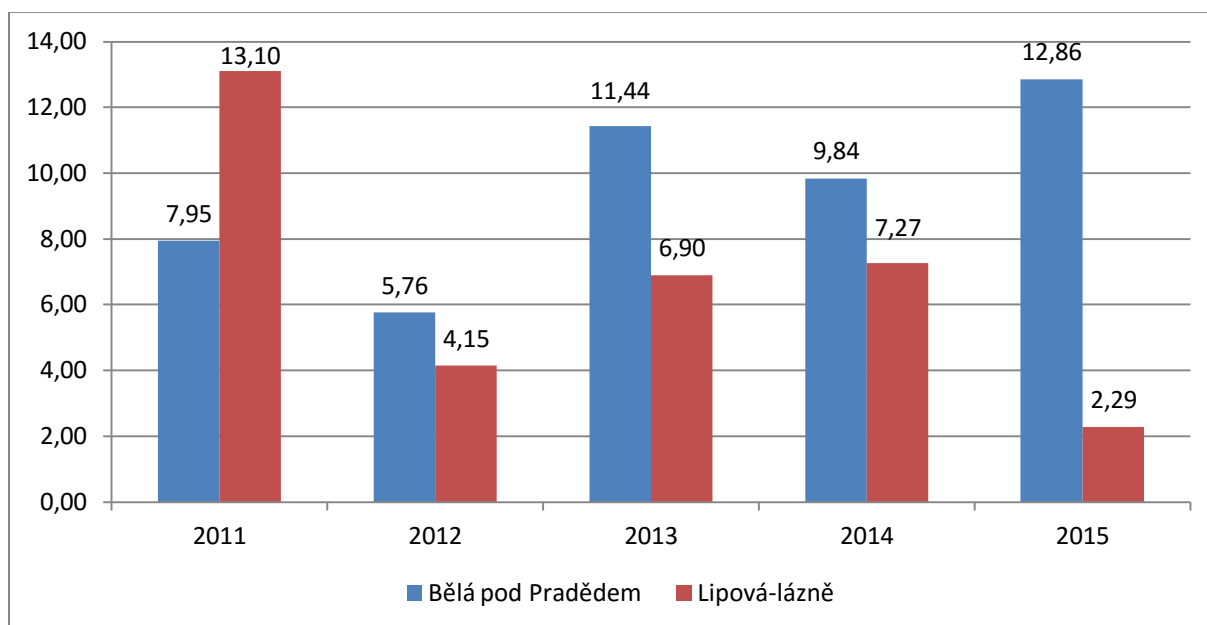

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Ze zjištěných údajů v grafu č. 4. 11 lze snadno vyčíst, ve kterém roce obce investovaly do oblasti dopravy. Vyšší výdaje na dopravu vynakládala obec Bělá pod Pradědem, a to nejvíce v letech 2013 a 2015. V roce 2013 se jednalo především o vybudování projektu jednostranného chodníku v obci, kdy celková výše investice činila 5 127 tis. Kč, přičemž necelých 50 % projektu pokryla dotace ze Státního fondu dopravní infrastruktury, a to ve výši 2 515 tis. Kč. Zbytek byl dofinancován z vlastních zdrojů. V roce 2015 byly výdaje taktéž vynaloženy na vybudování nového chodníku od zemědělského družstva k obecnímu úřadu a byla provedena také revitalizace chodníku v části obce u kostela sv. Tomáše, přičemž investice v tomto roce přesáhly 7 000 tis. Kč. Rovněž obec Lipová-lázně investovala do dopravy, a to nejvíce v roce 2011, kdy se jednalo opětovně o projekt vybudování chodníku s celkovými náklady 4 600 tis. Kč. Dále se jednalo o vybudování místní komunikace u základní školy a rekonstrukci křižovatky v Horní Lipové.

V níže uvedeném grafu jsou vyjádřeny výdaje na dopravu v procentuálním vyjádření k celkovým výdajům jednotlivých obcí.

Graf č. 4. 12: Podíl výdajů na oblast dopravy vzhledem k celkovým výdajům (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Podíl výdajů na oblast dopravy k celkovým výdajům obce má obec Bělá pod Pradědem vyšší ve všech sledovaných letech, vyjma roku 2011, jak je patrné z grafu č. 4. 12. Hodnoty podílů se pohybovaly od 2,29 % do 13,10 %. Výdaje v obci Lipová-lázně se pohybovaly nad hodnotou 4 %, ovšem v roce 2015 tyto poklesly až o necelých 5 % oproti předchozímu roku. Bělá pod Pradědem se stabilněji pohybuje nad 5,5 %. Důvodem výše podílů v jednotlivých letech je fakt, že obce významně investovaly především díky přijatým dotacím. Pokud na jednotlivé projekty nezískaly finance, tak by podíl nebyl tak vysoký a pohyboval by se okolo 2 %.

4.3.5 Výdaje na oblast vzdělávání a školské zařízení

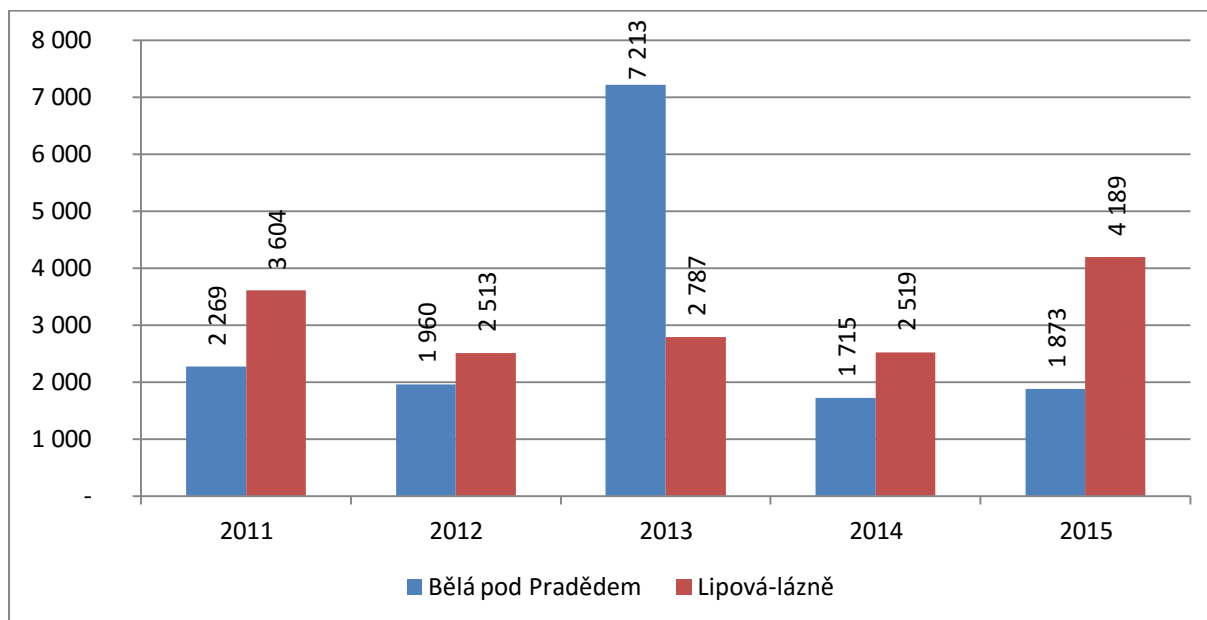
Míra vzdělání obyvatel obce pozitivně ovlivňuje hospodářský, kulturní a sociální rozvoj a jde o statek, který přispívá ke kultivaci lidského potenciálu. Převážná část školství v ČR je financována z veřejných rozpočtů, proto školní vzdělávání lze považovat za veřejný statek. Za privátní statek jej můžeme považovat v podobě soukromých škol. České školství je financováno buď ze státního, krajského, ale i obecního rozpočtu, a to především v návaznosti na stupeň vzdělávání.

V odvětvovém třídění dle rozpočtové skladby patří vzdělávání a školské zařízení do skupiny 3 – Služby pro obyvatelstvo a to do oddílu 31 a 32 – Vzdělávání a školské zařízení. V této práci jsou využity údaje pouze z oddílu 31 a 32, neboť s jinými oddíly obec

nehospodaří. Oddíl 31 je dále členěn na pododdíly 311 – Zařízení předškolní výchovy a základního vzdělávání; 312 – Střední vzdělávání a vzdělávání v konzervatořích; 313 – Školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy; 314 – Ostatní zařízení související s výchovou a vzděláním mládeže; 315 – Školy zajišťující vyšší odborné vzdělávání. Oddíl 32 je členěn na pododdíly: 321 – Zařízení vysokoškolského vzdělávání; 322 – Ostatní zařízení související s vysokoškolským vzděláváním; 323 – Zájmové studium; 326 – Správa ve vzdělávání; 328 – Výzkum školství a vzdělávání; 329 – Ostatní činnost a nespécifické výdaje.

Obě obce mají na svém území mateřskou a základní školu s vyšším stupněm. V Lipové-lázních se ale nachází také základní umělecká škola a střední odborné učiliště. V grafu č. 4. 13 jsou zobrazeny výdaje na oblast vzdělávání a školské zařízení na obyvatele v Kč.

Graf č. 4. 13: Výdaje na oblast vzdělávání a školské zařízení na 1 obyvatele v Kč

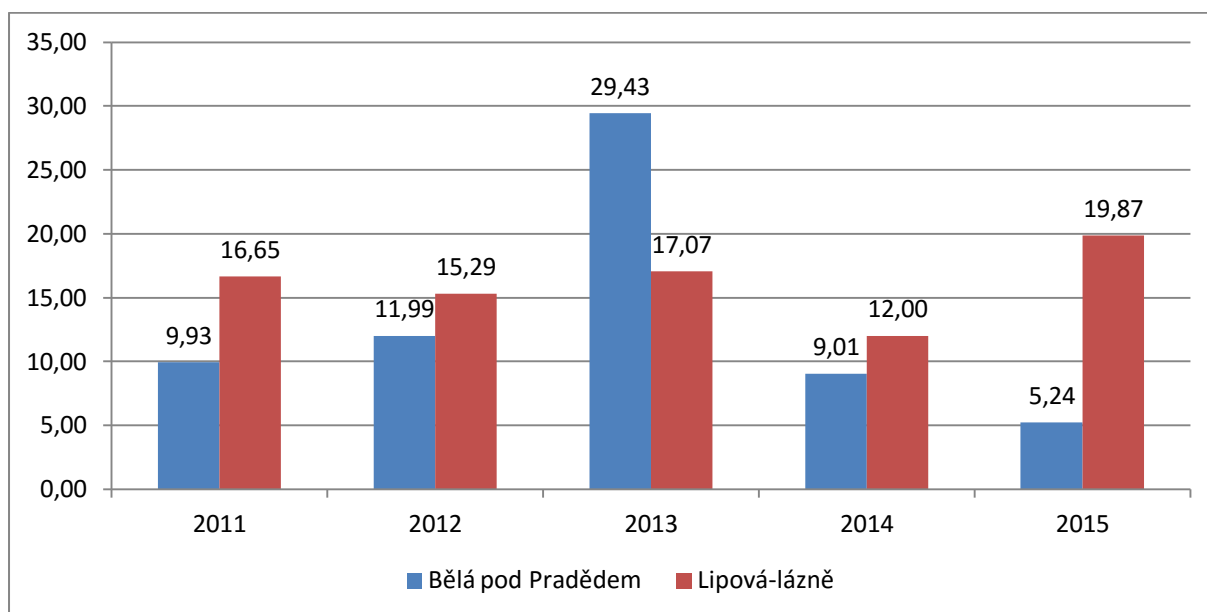

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Bělá pod Pradědem má ve všech letech relativně stálé výdaje na tuto oblast a to okolo 2 tis. Kč na 1 obyvatele. V roce 2013 tyto výdaje dosáhly částky 7 213 Kč na 1 obyvatele, což bylo způsobeno výdaji na zateplení MŠ a ZŠ Bělá pod Pradědem v celkové výši 9 492 tis. Kč, dále proběhla v tomto roce rekonstrukce hřiště u základní školy a plynové kotelny. V Lipové-lázních byly ve sledovaném období poskytnuty vyšší výdaje na oblast vzdělávání a školské zařízení, když průměrná výše výdajů na obyvatele v obci Bělá pod Pradědem činí 3 006 Kč a v obci Lipová-lázně 3 123 Kč. Nejvyšší výdaje v této oblasti na 1 obyvatele vynaložila obec Lipová-lázně v roce 2015, kdy došlo k zateplení mateřské školy, a proběhly další opravy

v celkové výši 3 953 tis. Kč. Po odpočtu investičních výdajů na zateplení škol hospodařila obec Lipová-lázně pravidelně s mírně vyššími výdaji na oblast vzdělávání a školské zařízení na 1 obyvatele, a to především z důvodu výdajů na uměleckou školu, která v obci Bělá pod Pradědem není. Nejvyššími položkami tvořící výdaje na vzdělávání a školské zařízení kromě zmíněných investic byly vždy neinvestiční příspěvky a transfery příspěvkovým organizacím a školám.

Graf č. 4. 14: Podíl výdajů na oblast vzdělávání a školské zařízení vzhledem k celkovým výdajům (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Podíl výdajů na oblast vzdělávání a školské zařízení vzhledem k celkovým výdajům se zvýšil v letech, kdy se provedly v obou obcích rekonstrukce školských zařízení, což lze vidět v grafu č. 4. 14. Podíly výdajů jednotlivých obcí se pohybovaly od 5,24 % až do 29,43 %, přičemž průměrný podíl ve sledovaném období Bělé pod Pradědem byl 13,12 % a Lipové-lázní byl 16,16 %. Z uvedeného lze dovodit, že výdaje do rekonstrukce školských zařízení jsou pro obce o obdobném počtu obyvatel značnou výdajovou položkou.

4.3.6 Výdaje na kulturu, církev a sdělovací prostředky

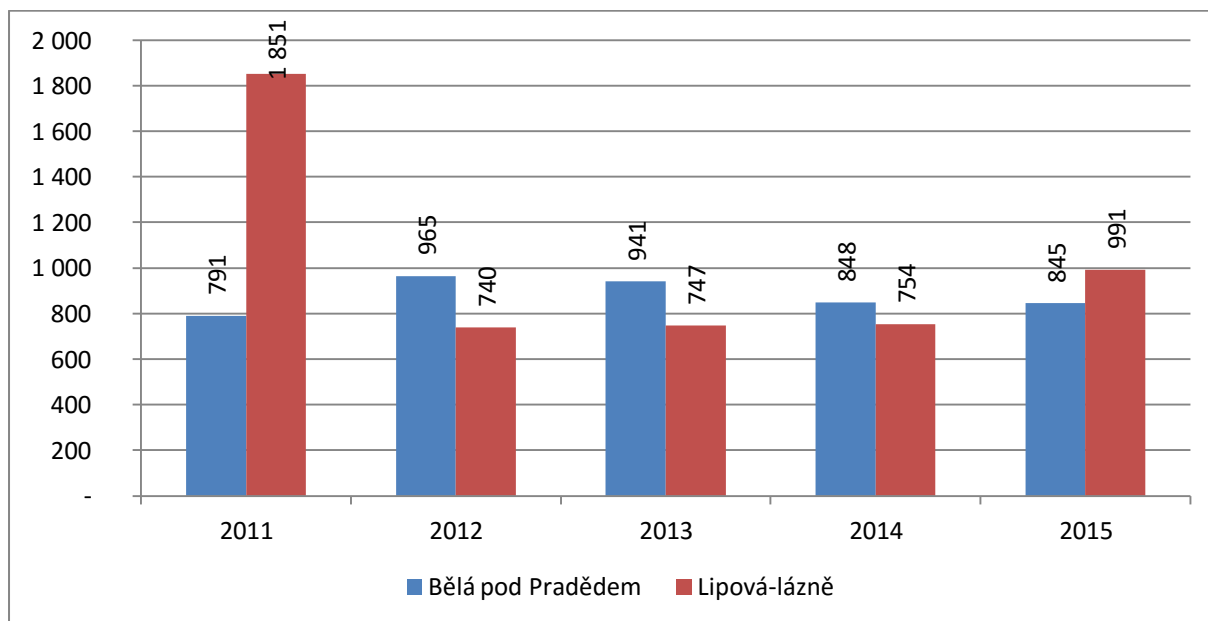
Významným faktorem života občanské společnosti je kultura, která přispívá k rozvoji intelektuální, emocionální, i morální úrovně občana a plní výchovně-vzdělávací funkci. Kultura je smíšeným statkem a je financována jak z veřejných, tak soukromých zdrojů. Zájem

o kulturu díky pokroku a rozvoji společnosti stále roste a díky tomu rostou i výdaje na tuto oblast.

Stejně jako oblast vzdělávání a školské zařízení i kultura spadá dle rozpočtové skladby do skupiny 3 – Služby pro obyvatelstvo, kde je určen oddíl 33 – Kultura, církve a sdělovací prostředky. Oddíl 33 se člení na další pododíl: 331 – Kultura; 332 – Ochrana památek a péče o kulturní dědictví a národní a historické povědomí; 333 – Činnosti registrovaných církví a náboženských společností; 334 – Sdělovací prostředky; 336 – Správa v oblasti kultury, církví a sdělovacích prostředků; 338 – Výzkum a vývoj v oblasti kultury, církví a sdělovacích prostředků; 339 – Ostatní činnosti v záležitostech kultury, církví a sdělovacích prostředků. Obce hospodařily s pododdíly 331, 332, 334 a 339.

Obce v rámci samostatné působnosti zajišťují kulturní rozvoj a vyžití na svém území. Obě obce mají zřízenou knihovnu, informační centrum, různé spolky, sdružení a pořádají se kulturní akce pro občany jako například vítání občánků, Jesenické dožínky, společenské zábavy, plesy, akce pro seniory a děti apod. Do této oblasti patří i výdaje na sdělovací prostředky, kde se jedná o vydávání zpravodaje a Bělá pod Pradědem má také obecní kanál v kabelové televizi, kterou disponuje velká část obyvatel.

Graf č. 4. 15: Výdaje na kulturu, církve a sdělovací prostředky na 1 obyvatele v Kč

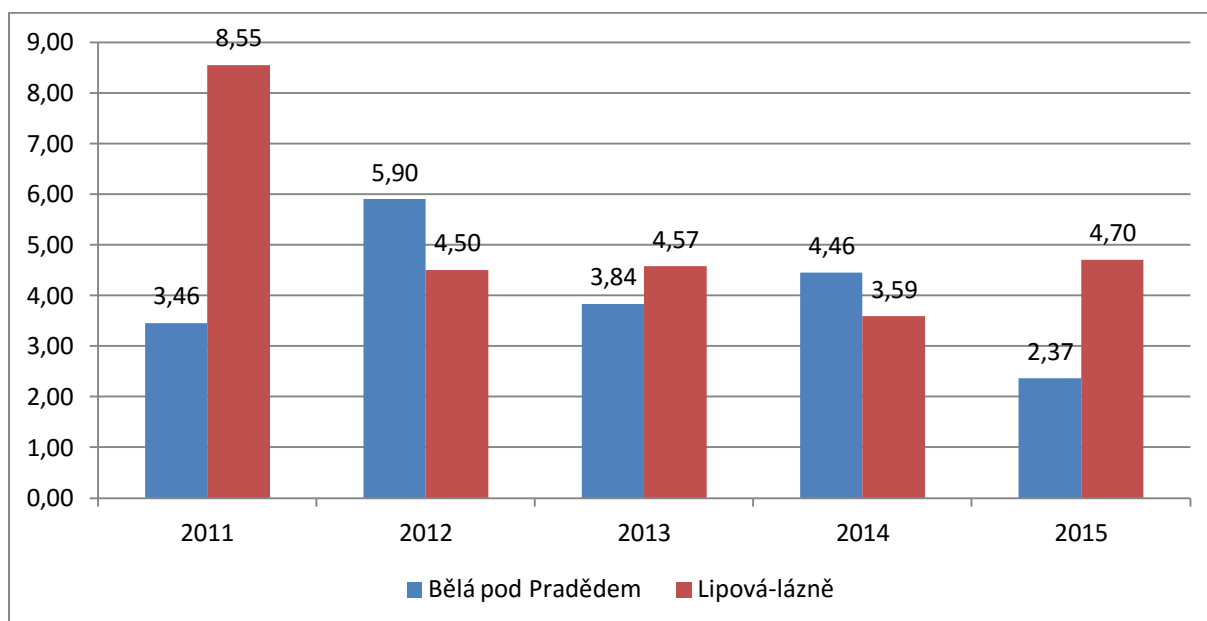

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Z výše zobrazeného grafu 4. 15 je vidět, že obce vydávaly menší výdaje na tuto oblast oproti předchozím oblastem. Částky na jednoho obyvatele sice kolísaly, ale v obci Bělá pod Pradědem se rapidně neměnily a jsou v průměru 878 Kč. V obci Lipová-lázně se výrazněji

zvýšily výdaje pouze v roce 2011, kdy se investovalo do Národního domu na zateplení a výměnu střešní krytiny necelé 3 000 tis. Kč, přičemž i zde byla poskytnuta dotace Státním fondem životního prostředí ve výši 700 tis. Kč. V ostatních letech se částky na tuto oblast snižovaly, ale díky roku 2011 byl průměr výdajů na jednoho obyvatele v obci Lipová-lázně ve výši 1 016 Kč. Nejvyšší položky v rozpočtech obou obcí tvořily činnosti knihovnické a ostatní záležitosti kultury a na tuto oblast vynakládá více výdajů obec Lipová-lázně.

Graf č. 4. 16: Podíl výdajů na oblast kultury, církve a sdělovací prostředky vzhledem k celkovým výdajům (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Když se na oblast kultury podíváme z pohledu podílu na celkových výdajích, což lze vidět v grafu č. 4. 16, tak lze vidět, že tento podíl nebyl ve většině sledovaných let vyšší než 5 %, pouze v roce 2011 hrály z důvodu výše uvedené investice větší význam u obce Lipová-lázně. Nejvyšší podíl výdajů vzhledem k celkovým výdajům měla obec Bělá pod Pradědem v roce 2012 a nejnižší v posledním roce sledovaného období, což je způsobeno poklesem výdajů obce Bělá pod Pradědem na tuto oblast. Důvodem je mj. skutečnost, že tradiční akce v obci nejsou pořádány pod záštitou obce, ale dobrovolníky, případně zájmovými spolky z vlastní vůle, které jsou finančně podporovány z obecního rozpočtu v menší míře, než pokud by byly pořádány obcí.

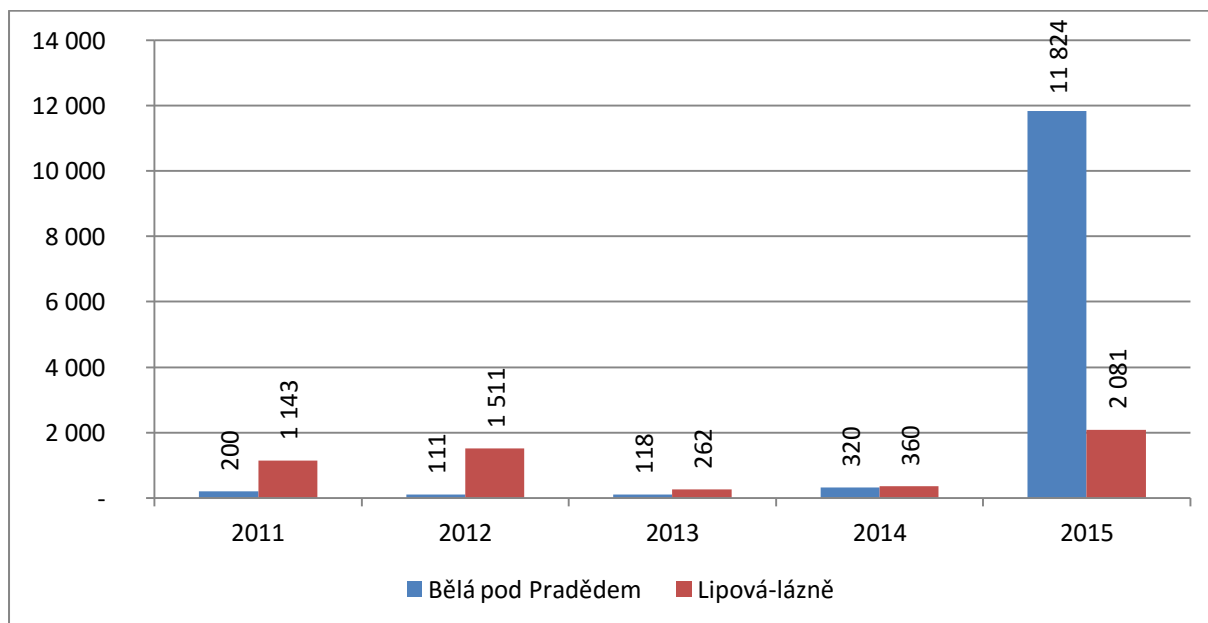
4.3.7 Výdaje na oblast sportu, tělovýchovy a zájmové činnosti

Sport upevňuje zdraví a lze ho charakterizovat jako činnost, která všeobecně přispívá ke kultivaci lidského potenciálu a to jak po fyzické, tak po psychické stránce. Je financován více zdroji a může být poskytován jako čistý veřejný statek (veřejné hřiště, sportoviště), smíšený veřejný statek (veřejný bazén) nebo jako privátní statek (tenisové či golfové hřiště). Obce zabezpečují sport pro všechny a pečují o jeho další rozvoj, především formou zabezpečování a udržování sportovních zařízení a finanční podporou sportu na jejím území.

Dle rozpočtové skladby spadá oblast sportu, tělovýchovy a zájmové činnosti do skupiny 3 – Služby pro obyvatelstvo, kde patří oddíl 34 – Tělovýchova a zájmová činnost. Pod oddíl 34 patří pododdíly 341 – Tělovýchova; 342 – Zájmová činnost a rekreace; 348 – Výzkum v oblasti tělovýchovy, zájmové činnosti a rekreace.

V Bělé pod Pradědem se nachází víceúčelové hřiště a fotbalové hřiště s budovou se zázemím pro fotbalisty. Ke sportovnímu vyžití patří i dětské hřiště a tělocvična v budově základní školy. V Lipové-lázních ke sportovnímu vybavení patří několik dětských hřišť, veřejných sportovišť, fotbalové hřiště s opravenou budovou se zázemím přímo u hřiště aj.

Graf č. 4. 17: Výdaje na oblast sportu, tělovýchovy a zájmové činnosti na 1 obyvatele v Kč

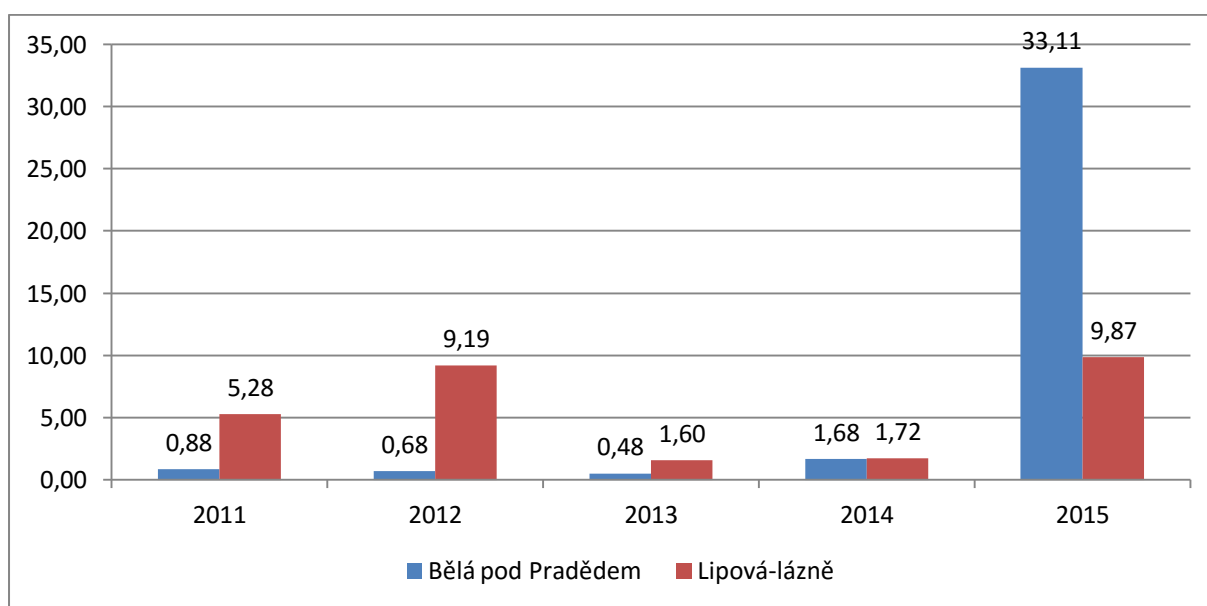

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Graf č. 4. 17 zobrazuje vynaložené výdaje na jednoho obyvatele na oblast sportu, tělovýchovy a zájmové činnosti. Ačkoliv lze pozorovat, že výdaje byly nízké, a to především u obce Bělá pod Pradědem, tak celkově byly vynaloženy vyšší prostředky než v obci Lipová-

lázně. Především je to z důvodu, že Bělá pod Pradědem v roce 2015 začala budovat projekt Bělá v pohybu, kde se z bývalé několik let nepoužívané budovy kina vybudovalo sportovně zábavní centrum. V Lipové-lázních lze vidět, že se více vynakládalo na sport v roce 2011 a 2012, kde bylo z vlastních zdrojů vybudované víceúčelové hřiště v Horní Lipové v částce ve výši 1 800 tis. Kč. Nejvyšší výdaje na obyvatele jsou ale v roce 2015, kdy se v obci vybudovaly tzv. Lipovské stezky za podpory ROP Střední Morava v částce 2 600 tis. Kč. Největší výdaje u obou obcí plynuly na výdaje na ostatní zájmovou činnost a rekreaci a sportovní zařízení v majetku obce. Po odhlédnutí od investičních akcí je pak zřejmé, že běžné výdaje na oblast sportu, tělovýchovy a zájmové činnosti v přepočtu na 1 obyvatele jsou vyšší u obce Lipová-lázně, kdy nejvyšší podíl z těchto běžných výdajů připadá na podporu fotbalového klubu, který má suverénně nejširší základnu jak dětí a mládeže, tak i dospělých.

Graf č. 4. 18: Podíl výdajů na oblast sportu, tělovýchovy a zájmové činnosti vzhledem k celkovým výdajům (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

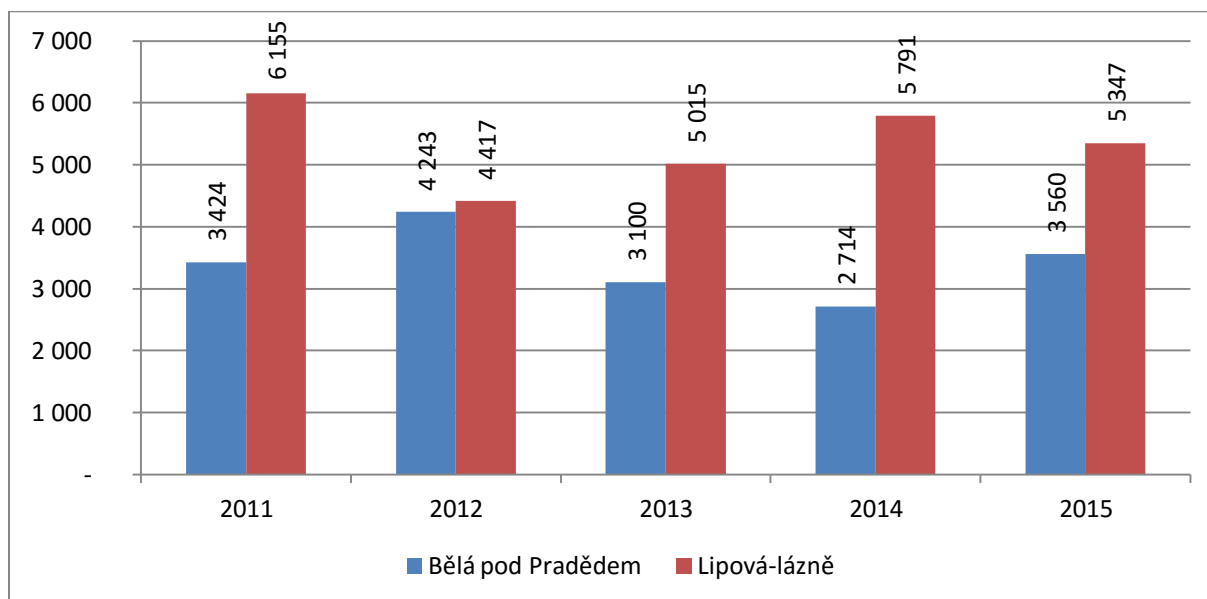
Podíl výdajů na sport, tělovýchovu a zájmové činnosti vzhledem k celkovým výdajům lze sledovat v grafu č. 4. 18 a je z něj vidět, že podíly jsou opravdu nízké. Nejvyšší jsou z již zmiňovaných důvodů v obou obcích v posledním roce sledovaného období, nejnižší výdaje byly vynaloženy v Bělé pod Pradědem v roce 2013 a v Lipové-lázních v roce 2014.

4.3.8 Výdaje na oblast bydlení a územní rozvoj

Mezi základní lidské potřeby se hned za výživou řadí potřeba bydlet. Potřeba bydlení je důležitá pro rozvoj lidského života a pro založení rodiny. Bytová politika zahrnuje činnost soustavy státních orgánů a obcí, jejímž cílem je zabezpečit celkové podmínky pro uspokojování bytových potřeb lidí. Obce by se měly snažit zabezpečit pro občany důstojné bydlení a svůj rozvoj mohou ovlivnit výstavbou bytů či novými stavebními parcelami, čímž mohou nalákat nové občany.

Oblast bydlení a územní rozvoj patří do skupiny 3 – Služby pro obyvatelstvo, pod kterou spadá oddíl 36 – Bydlení, komunální služby a územní rozvoj. Do oddílu 36 patří pododdíly: 361 – Rozvoj bydlení a bytové hospodářství; 363 – Komunální služby a územní rozvoj; 366 – Správa v oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje; 368 – Výzkum a vývoj v oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje; 369 – Ostatní činnost v oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje. Ve sledovaném období obce hospodařily pouze s pododdíly 361 a 363.

Graf č. 4. 19: Výdaje na oblast bydlení a územní rozvoj na 1 obyvatele v Kč

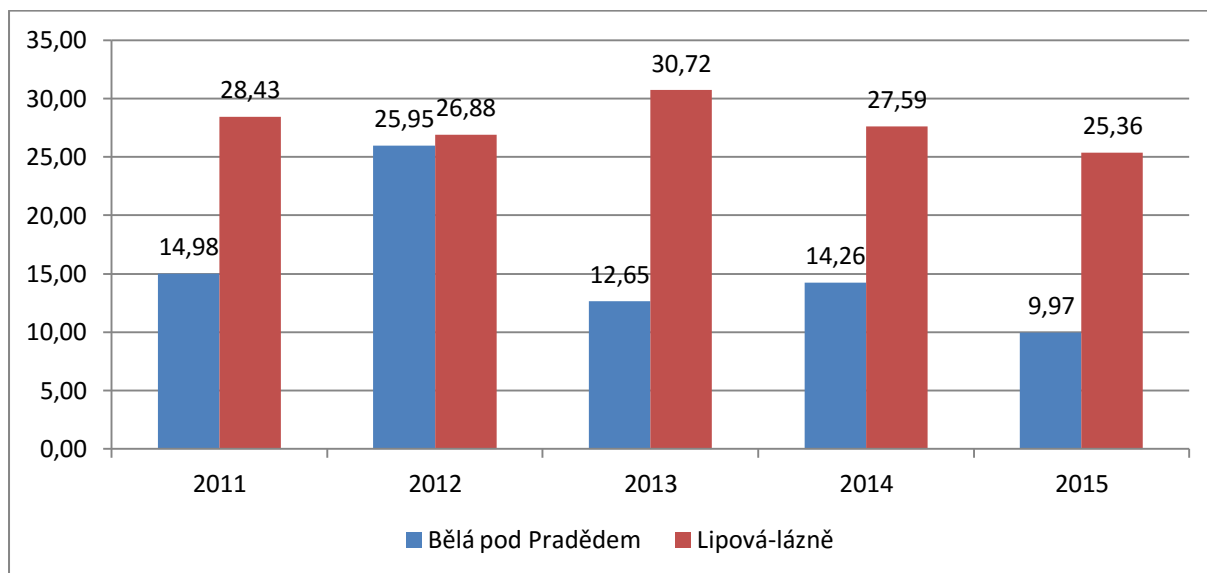

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Nejvyšší výdaje na bydlení a územní rozvoj vynaložila ve sledovaném období obec Lipová-lázně, což lze vidět na grafu č. 4. 19. Ze všech sledovaných let vynaložila obec Lipová-lázně nejvíce v roce 2011, kdy obec dobudovala osm sociálních bytů v objektu bývalé mateřské školy. Výdaje na tuto akci činily celkově 9 500 tis. Kč. V ostatních letech byly vynaloženy výdaje především na údržbu a opravy bytů a domů ve vlastnictví obce. Do této

oblasti spadá i veřejné osvětlení, do kterého se investovalo v roce 2013, a také územní rozvoj, do kterého Lipová-lázně vynakládala vysoké výdaje v posledních dvou letech sledovaného období. Bělá pod Pradědem v letech 2011, 2012 a 2015 investovala do přestavby areálů bývalé mateřské školy na nové obecní byty, které byly financované za účasti Ministerstva pro místní rozvoj. Celková investice na tuto akci činila 10 555 tis. Kč. Kromě zmíněné přestavby bývalé mateřské školy byla také snížena energetická náročnost veřejného osvětlení, když tato položka tvořila nejvyšší investici v roce 2014. Vynaložené částky šly nejčastěji na položky týkající se bytového hospodářství a komunálního a územního rozvoje, přičemž Lipová-lázně má tyto výdaje vyšší, což je ovlivněno počtem obecních bytů a domů v obci, ale i snahou změnit trend úbytku obyvatel.

Graf č. 4. 20: Podíl výdajů na oblast bydlení a územní rozvoj vzhledem k celkovým výdajům (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

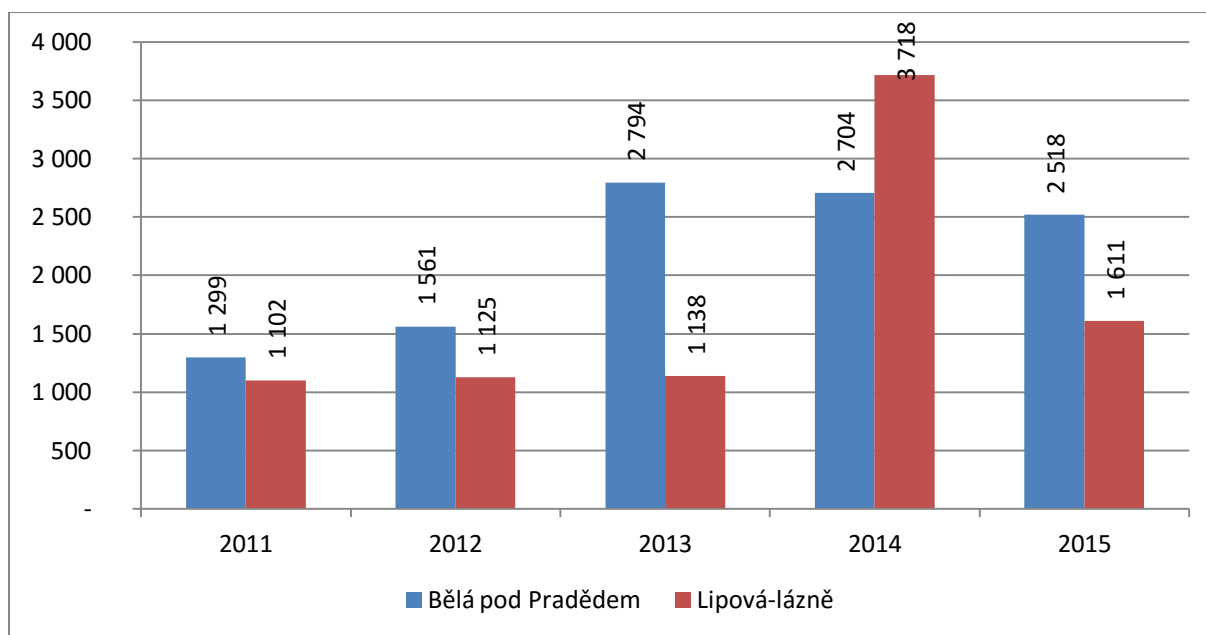
Procentuální vyjádření podílu výdajů na bydlení a územní rozvoj je zobrazeno ve výše uvedeném grafu č. 4. 20. Lze vidět, že u obce Lipová-lázně se v jednotlivých letech podíly pohybují od 25,36 % až do 30,72 %. Obec Bělá pod Pradědem má podíly v hodnotách od 9,97 % do 25,95 %. Důvodem takto vysokých podílů je fakt, že především obě obce se snaží vytvořit pro občany nejen nové bydlení, ale i parcely pro výstavbu, a to ale uskutečňuje často za pomoci dotací.

4.3.9 Výdaje na oblast ochrany životního prostředí

Základní předpoklady pro život člověka a ostatních živých organismů jsou definovány v životním prostředí, a to souhrnu přírodních, umělých a sociálních složek. Životní prostředí lze považovat za veřejný statek a podílí se na něm všechny veřejné rozpočty. Vzhledem k tomu, že životní prostředí ovlivňuje nejen zdraví člověka, délku života, ale i jeho ekonomické aktivity a jiné aktivity, je důležité snažit se naučit občany chovat se ekologicky a chránit životní prostředí.

Oblasti životního prostředí se řadí do skupiny 3 – Služby pro obyvatelstvo a to oddílu 37 – Ochrana životního prostředí. Oddíl 37 se dále člení na pododdíly: 371 – Ochrana životního prostředí; 372 – Nakládání s odpady; 373 – Ochrana a sanace půdy a podzemní vody; 374 – Ochrana přírody a krajiny; 375 – Omezování hluku a vibrací; 376 – Správa v ochraně životního prostředí; 377 – Ochrana proti záření; 378 – Výzkum životního prostředí. Obě obce hospodaří pouze s položkami 372 a 374.

Graf č. 4. 21: Výdaje na oblast ochrany životního prostředí na 1 obyvatele v Kč

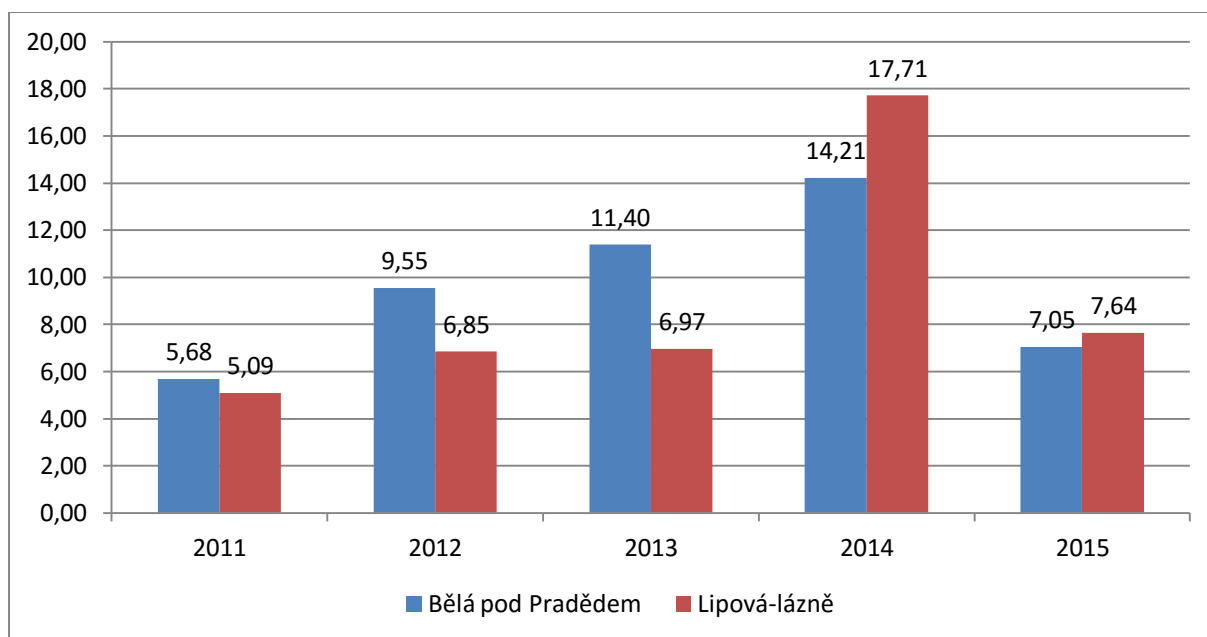

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

V grafu 4.21 jsou zobrazeny výdaje na oblast životního prostředí na obyvatele. Je vidět, že vyšší výdaje byly vynaloženy v obci Bělá pod Pradědem. Výdaje na jednoho obyvatele v Bělé pod Pradědem měly rostoucí tendenci a nejvyšší výdaje byly v posledních třech letech sledovaného období. Bylo investováno do protipožární ochrany, koupeno nákladní auto a začal se budovat sběrný dvůr, na který byla poskytnuta dotace z Ministerstva pro životní prostředí a také ze Státního fondu životního prostředí. V Lipové-lázních jsou výdaje relativně

neměnné, pouze v roce 2014 došlo ke skokovému nárůstu, neboť obec také investovala do vybudování sběrného dvoru, a to investicí ve výši 6 000 tis. Kč. Výdaje na oblast ochrany životního prostředí po odhlédnutí od jednotlivých investičních akcí se sestávají převážně z výdajů na sběr a svoz komunálního odpadu.

Graf č. 4. 22: Podíl výdajů na oblast ochrany životního prostředí vzhledem k celkovým výdajům (v %)

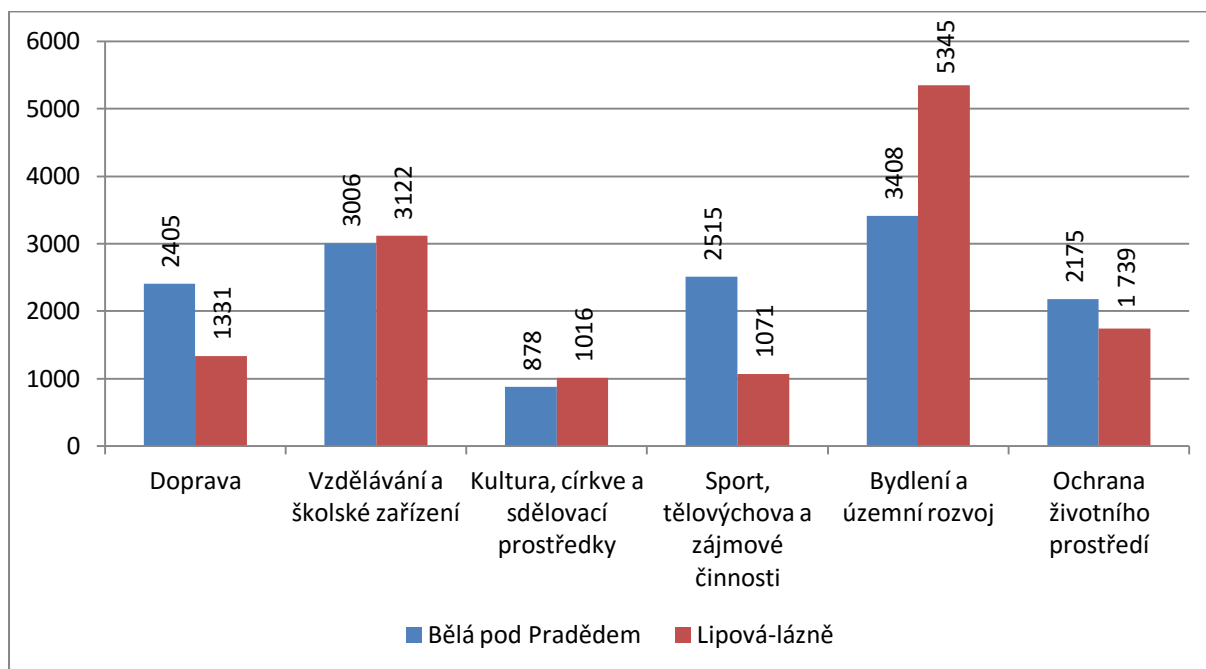
Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Podíly výdajů k celkovým výdajům u dané oblasti byly od roku 2014 rostoucí, což lze vidět v grafu č. 4. 22. Obě obce mají nejnižší výdaje v roce 2011, a to okolo 5 %, jediná větší odchylka nastala shodně u obou obcí v roce 2014, kdy se podíl výdajů na oblast ochrany životního prostředí vzhledem k celkovým výdajům pohyboval okolo 16 %.

4.4 Shrnutí výdajů obcí za sledované období 2011-2015

V této práci byly srovnány především výdaje dle odvětvového členění rozpočtové skladby u obce Bělá pod Pradědem a Lipová-lázně v období let 2011 – 2015 v přepočtu na 1 obyvatele. V průběhu zkoumaných let docházelo k častým výkyvům (nárůst a pokles), proto je nutno zjištěné údaje srovnat pomocí aritmetického průměru, který vyjádří střední hodnotu výdajů. Tyto údaje a srovnané hodnoty jsou zobrazeny v grafu č. 4. 23.

Graf č. 4. 23: Průměrné hodnoty výdajů dle odvětví za dané období na 1 obyvatele (v Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

Za sledované období měly obce Bělá pod Pradědem i Lipová-lázně nejvyšší hodnoty vynaložené na oblast bydlení a územní rozvoj, ale Lipová-lázně vynakládá v této oblasti o 1 937 Kč více na obyvatele. V jednotlivých obcích se průměry výdajů celkem liší. Nejvíce se liší v oblasti bydlení a územního rozvoje, naopak nejbližší jsou si obce v oblasti vzdělávání a školského zařízení.

V oblasti dopravy vede obec Bělá pod Pradědem, neboť ve sledovaném období provedla několik investičních akcí. V Bělé pod Pradědem byly výdaje ve výši 2 405 Kč na obyvatele, což je o 1 074 Kč více než v Lipové-lázních, tzn. více než dvakrát tolik.

Na vzdělávání a školské zařízení měla vyšší výdaje Lipová-lázně, ovšem jedná se o zanedbatelný rozdíl ve výši 116 Kč ve výdajích na 1 obyvatele, neboť obě obce ve sledovaném období provedly rozsáhlé rekonstrukce na svých základních a mateřských školách.

Jak lze vidět z grafu, tak oblast kultury, církve a sdělovacích prostředků jsou u obou obcí nejméně financovanou oblastí. S vyššími výdaji v této oblasti ale hospodařila obec Lipová-lázně, kde jsou výdaje o 138 Kč vyšší než v Bělé pod Pradědem. Vyšší výdaje na tuto oblast má obec Lipová-lázně díky vlastnictví kulturního domu, který v obci Bělá pod Pradědem chybí. Výdaje vynaložené v této oblasti obcí Bělá pod Pradědem jsou naproti tomu výraznější v podobě pořádaných kulturních akcí.

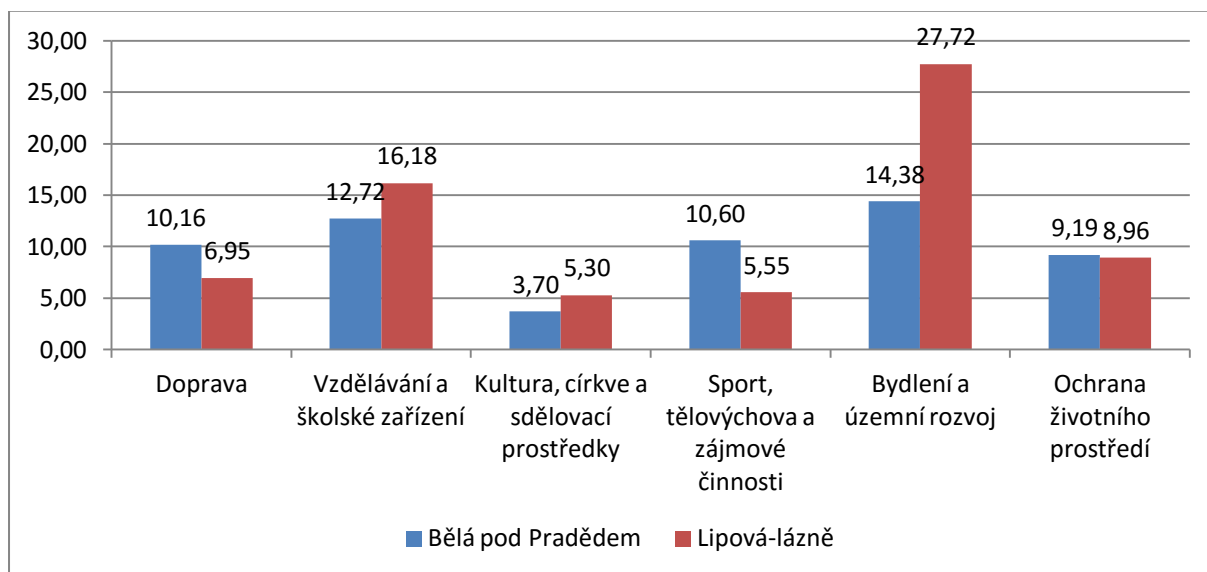
V oblasti sportu, tělovýchovy a zájmové činnosti vynakládá více obec Bělá pod Pradědem, a to s výdaji odpovídajícími částce 2 515 Kč na 1 obyvatele. Rozdíl ve výdajích oproti Lipové-lázním činí 1 440 Kč na 1 obyvatele a byl způsoben díky nákladné investici na sportovně zábavní centrum v obci Bělá pod Pradědem.

Jak již bylo zmíněno, nejvyšší výdaje vynakládaly obě obce na oblast bydlení a územní rozvoj. V případě obce Lipová-lázně je to pak způsobeno množstvím bytů a domů ve vlastnictví obce Lipová-lázně a s tím souvisejících rekonstrukcí a budováním nových bytů, domů a pozemků.

Poslední oblast, jež byla srovnávána, byly výdaje na ochranu životního prostředí, kde opětovně vévodí obec Bělá pod Pradědem. Ačkoliv byly reálné výdaje na oblast ochrany životního prostředí v Bělé pod Pradědem o něco menší než v Lipové-lázních, v přepočtu na 1 obyvatele byly tyto výdaje vyšší, a to o částku 436 Kč.

Bělá pod Pradědem vynakládá v přepočtu na 1 obyvatele větší výdaje v oblasti dopravy, v oblasti sportu, tělovýchovy a zájmové činnosti a v oblasti ochrany životního prostředí. V oblastech výdajů na vzdělávání a školská zařízení a na kulturu, církve a sdělovací prostředky, v nichž vynakládá v přepočtu na 1 obyvatele větší výdaje obec Lipová-lázně, se ovšem obec Bělá pod Pradědem poměrně výrazně přibližuje a lze předpokládat, že v některých oblastech obec Lipová-lázně v následujících letech předčí. Pouze v oblasti bydlení a územního rozvoje je obec Lipová-lázně výrazně aktivnější a rozdíl ve výdajích v této oblasti na 1 obyvatele obec Bělá pod Pradědem pravděpodobně jen tak nesmaže, pokud nedojde k zásadní změně politiky v dané oblasti.

Graf č. 4. 24: Podíl výdajů na jednotlivé odvětví vzhledem k celkovým výdajům (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z MONITORU a interních údajů obce

V grafu č. 4. 24 lze pozorovat procentuální podíl výdajů na jednotlivé oblasti odvětví vzhledem k celkovým výdajům. Podíly výdajů se pohybují od 3,70 % do 27,72 %, přičemž lze tvrdit, že suverénně nejnižší výdaje jsou určeny na oblast kultury, církve a sdělovacích prostředků. Naopak nejvyšší jsou výdaje na bydlení a územní rozvoj, především díky opravám a budování nových bytů.

Ze zjištěných údajů lze vyvodit závěr, že každá obec se zaměřuje na jinou oblast. Bělá pod Pradědem se rovnoměrně snaží zaměřit a investovat do všech oblastí svého rozvoje, avšak více by měla investovat do bydlení a územního rozvoje, aby nalákala nové občany, a to například zajištěním nových pozemků určených k zástavbě, čímž se může stát zajímavou lokalitou pro výstavbu nových rodinných domů. Zaměřit by se obec Bělá pod Pradědem měla i na oblast kultury, církve a sdělovacích prostředků, a to především kvůli problému týkajícího se chybějícího kulturního sálu, neboť tento problém není vyřešen již několik let. V současné době pravděpodobně nezbývá jiná varianta, než vybudovat sál ve zcela nové budově, což sebou ponese nutnost výrazné finanční investice. Obec Lipová-lázně se již tak rovnoměrně nezaměřuje, spíše investuje tam, kde to v daném roce považuje za nejdůležitější pro její rozvoj. Z údajů lze vyvodit, že nejdůležitější oblastí pro obec je rozvoj bydlení a územního rozvoje a dále vzdělávání a školské zařízení. Stejně jako Bělá pod Pradědem by se obec Lipová-lázně měla více zaměřit na oblast kultury, církve a sdělovacích prostředků, a to spíše v podobě konání více kulturních akcí, které mohou do obce nalákat také turisty a zajistit i vyšší příjem do obecní pokladny.

5 ZÁVĚR

Rozpočet obce a její hospodaření je podstatné pro to, aby obec mohla pečovat o všestranný rozvoj svého území a potřeb občanů. Obec si schvaluje každoročně rozpočet a pro hospodaření je důležité, aby bylo rozhodování o něm odpovědné, profesionální, a to hlavně ze strany zastupitelů. Obec musí dodržovat rozpočtová pravidla a díky rozpočtové skladbě se příjmy a výdaje člení dle různých hledisek, dle kterých lze učinit srovnání nejen na úrovni obcí, ale i na dalších úrovních.

Diplomová práce byla zaměřena na srovnání a následné zhodnocení hospodaření obcí Lipová-lázně a Bělá pod Pradědem. Komparace byla provedena za sledované období let 2011-2015. Činnost obce a její hospodaření by se měla zaměřovat na zajištění provozu, všestranného rozvoje území a snahu o zlepšování a zkvalitňování veřejné služby, neboť všechny tyto aspekty ovlivňují atraktivnost obce. Metodami, které byly v práci použity, jsou analýza, syntéza a dedukce. Stěžejní metodou celé práce byla metoda komparace jednotlivých příjmů a výdajů daných obcí. Data byla získána z odborné literatury, knižních publikací, internetových stránek obcí, interních výkazů o hospodaření a informačního systému MONITOR Ministerstva financí.

Teoretická část diplomové práce se věnovala základní charakteristice obcí, zejména pak jejich fungování a hospodaření, dále byla představena základní charakteristika obcí a jejich historie i současnost. Pozornost byla věnována také spolupráci realizované mezi obcemi, orgánům obcí, jejich fungování a působnosti obce jako základního územně samosprávného celku. V teoretické části diplomové práce bylo charakterizováno samotné hospodaření a rozpočet obcí. Ve třetí kapitole, která je z poloviny praktická, byly charakterizovány organizační struktury a analyzováno samotné hospodaření jednotlivých obcí. Ve zpracovaných tabulkách lze vidět, že obec Lipová-lázně má příjmy i výdaje vyšší než Bělá pod Pradědem, ovšem tato skutečnost je nejvíce ovlivněna vyšším počtem obyvatel v obci, proto v následující praktické kapitole byly veškeré příjmy a výdaje přepočteny na 1 obyvatele, aby je bylo možné lépe porovnat a zhodnotit. Díky této metodě přepočtu na 1 obyvatele bylo možno objektivněji srovnat a hodnotit hospodaření obou obcí.

Ve čtvrté kapitole bylo zhodnoceno hospodaření obcí Lipová-lázně a Bělá pod Pradědem v časovém období let 2011-2015 jak dle druhového členění, tak i dle odvětvového členění rozpočtové skladby. Ve výdajové stránce byly zhodnoceny také oblasti ovlivňující možnosti rozvoje obce.

Z provedené komparace tedy vyplynulo, že u příjmové stránky rozpočtu tvořily nejvyšší položky daňové a nedaňové příjmy. Celkové příjmy byly zjištěny vyšší u obce Lipová-lázně, avšak v průměru na 1 obyvatele byly tyto příjmy vyšší u obce Bělá pod Pradědem. Příjmy u obou obcí měly ve sledovaném období rostoucí charakter. Zásadním rozdílem byla u obce Bělá pod Pradědem výše přijatých transferů, která sice u Lipové-lázně byla taktéž významná, ale v rozpočtu hrály svou roli i vysoké položky v podobě kapitálových příjmů. Zde je důležité zmínit, že do oblasti nedaňových příjmů spadá hospodaření s lesy, které je v obou obcích diametrálně odlišné. Kromě výše zmíněných důvodů se v rozpočtu projeví i změny v rozpočtovém určení daní v roce 2013, a to růstem příjmů. Z těchto výsledků vyplývá, že obec Bělá pod Pradědem byla úspěšnější v získávání dotací, tudíž doporučením pro obec Lipová-lázně je zaměřit se více na tuto oblast příjmů, případně zvýšit snahu zpracovat a připravit si projekty na jednotlivé výzvy a být v tomto ohledu aktivnější. Příjmovou stránku rozpočtu může představovat také prodej bytů, bytových domů či pozemků nebo zvýšení nájemného, ovšem u těchto návrhů se je potřebné důsledně rozmýšlet, zda je to pro obec výhodné a nejedná se pouze o krátkodobé řešení nedostatku příjmů.

U výdajové stránky rozpočtu z provedené analýzy vyplynulo, že byly celkové výdaje v průměru vyšší u Bělé pod Pradědem, což je logickým důsledkem vyšších investic této obce. Dle druhového členění rozpočtové skladby se běžné výdaje u obou obcí pohybují na stejné úrovni, avšak kapitálové výdaje jsou u Bělé pod Pradědem mnohem vyšší. Zde doporučením pro obě obce je snaha o snižování běžných výdajů, avšak vždy je nutno zvážit, zda se jedná o vhodnou úsporu, aby nebylo ohroženo poskytování veřejných služeb nejen pro obyvatele, ale i další subjekty na území obce. U kapitálových výdajů lze doporučit zvýšení investic především u obce Lipová-lázně, což souvisí s množstvím přijatých transferů a uspořené peníze z minulých let u každé jednotlivé obce. V letech, kdy obce výrazně neinvestují a podaří se jim prostředky uspořít, je možným návrhem převést část uspořené peníze na termínovaný vklad.

Při komparaci výdajů dle odvětvového třídění rozpočtové skladby vyplynulo, že nejvyšší výdaje obě obce vynaložily na služby pro obyvatelstvo, všeobecnou veřejnou správu a služby a na průmysl a ostatní odvětví hospodářství. Důvody těchto změn u jednotlivých odvětví byly uvedeny v kapitole 4.3.3. Jako doporučení lze uvést, aby se obě obce zaměřily více na oblast sociálních věcí a zaměstnanosti, a to v další podpoře zaměstnanosti a adaptability pracovní síly, aby zabránily odchodu mladých lidí z regionu. Většina výdajů, které ovlivňují rozvoj, se však vyskytuje v oblasti služeb pro obyvatelstvo, kde jsou výdaje nejvyšší ze všech oblastí.

Z hlediska možnosti rozvoje obcí byla práce zaměřena na výdaje na oblast dopravy, vzdělávání a školských zařízení, kultury, církví a sdělovacích prostředků, sportu, tělovýchovy a zájmové činnosti, bydlení a územního rozvoje a ochrany životního prostředí. Ze sledovaných oblastí vyplynulo, že nejvyšší položky u obou obcí byly vynaloženy na bydlení a územní rozvoj, ale také skutečnost, že se každá obec zaměřuje na jinou oblast. Bělá pod Pradědem se rovnoměrně snaží investovat do všech oblastí svého rozvoje, avšak měla by se zaměřit více na oblast kultury, církví a sdělovacích prostředků. Zde je možným doporučením vybudování zcela nové budovy kulturního domu, který zde občané dlouhodobě postrádají. Obec Lipová-lázně se tak rovnoměrně nezaměřuje, spíše investuje tam, kde je to pro její rozvoj v daném roce nejdůležitější. Nejméně prostředků, stejně jako Bělá pod Pradědem, vynakládá na oblast kultury, kde by bylo možným doporučením navýšení finančních prostředků na konání více kulturních akcí a tím získání nových návštěvníků obce a zvýšení její atraktivnosti.

Z výše uvedeného lze konstatovat, že u obou obcí je hospodaření poměrně odlišné. Obě obce disponují odlišnými příjmy i výdaji a každá obec se zaměřuje na pro ni důležité oblasti rozvoje. Společným pro obě obce je vynakládání nejvíce financí na oblast služeb pro obyvatelstvo, konkrétně bydlení a územní rozvoj. Pro obec Lipová-lázně by mohlo být přínosem vypracování dlouhodobějšího investičního plánu na několik let dopředu tak, aby tento plán mohl být lépe zohledněn při sestavování rozpočtu na jednotlivé roky. Obec Bělá pod Pradědem s obdobou takového plánu pracuje, nicméně určitě by koncepčnějšímu sestavování rozpočtů na jednotlivé roky přispělo podrobnější rozpracování tohoto dokumentu.

Významný rozdíl v hospodaření obou obcí lze sledovat kromě shora uvedených objektivních dat na příjmové a výdajové stránce rozpočtu v přístupu jednotlivých obcí k provozování lesního hospodářství. Obec Bělá pod Pradědem disponuje většími příjmy z lesního hospodářství a tyto příjmy využívá při hospodaření obce a sestavování rozpočtu. Obci Lipová-lázně v tomto ohledu lze doporučit, aby nájemné za lesní pozemky, více korespondovalo s hospodářským výsledkem obchodní společnosti Obecní lesy Lipová - lázně, s.r.o., případně aby pravidelně docházelo k rozdělování zisku této obchodní společnosti, čímž by došlo k navýšení příjmů z této oblasti do obecního rozpočtu, které mohou obdobně jako v obci Bělá pod Pradědem využity v jiných pro obec důležitějších oblastech. Nicméně pro obě obce platí, že je potřeba, aby s lesními pozemky nakládaly ohleduplně vzhledem k přirozené obnově lesa.

Seznam použité literatury

Odborné knihy

- [1] ČERVENKA, Miroslav. *Soustava veřejných rozpočtů*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2009. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-11-0.
- [2] HAVLAN, Petr a Jan JANEČEK. *Majetek územních samosprávných celků v teorii a praxi*. 2., aktualiz. a podstatně dopl. vyd. Praha: Leges, 2014, 398 s. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-057-4.
- [3] HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-298-4.
- [4] HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxxviii, 837 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-049-2.
- [5] KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 297 s. ISBN 978-80-7357-910-4.
- [6] KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007, 399 s. ISBN 978-80-7201-665-5.
- [7] MÁČE, Miroslav. *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu: aplikace v příkladech*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-247-3637-2.
- [8] MELZER, Miloš a Jindřich SCHULZ. *Vlastivěda šumperského okresu*. Vyd. 1. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1993. ISBN 80-85083-02-7.
- [9] NAHODIL, František. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-536-4.
- [10] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
- [11] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004, 375 s. ISBN 80-7261-086-4.
- [12] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.
- [13] PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

- [14] PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.
- [15] ROSEN, H. S. a T. GAYER. *Public finance*. 9th ed., McGraw-Hill international ed. New York: McGraw-Hill Higher Education, 2010. ISBN 978-0-07-126788-5.
- [16] SCISKALOVÁ, Marie. *Veřejná správa*. Vyd. 1. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2013, ISBN 978-80-7248-880-3.
- [17] SCHNEIDEROVÁ, Ivana. *Rozpočtová skladba v roce 2015*. Praha: Acha obec účtuje, 2015. 249 s. ISBN 978-80-9054420-2-0.

Legislativa

- [18] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ze dne 16. prosince 1992. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>
- [19] Vyhláška ministerstva financí č. 323/2002 Sb., ze dne 2. července 2002, o rozpočtové skladbě. Dostupné z: file:///C:/Users/Aneta/Downloads/Vyh_2002-323_UZ-rozpocetove-skladby-pro-rok-2015-se-zmenami-po-13-novele-vyh-362-2014.pdf
- [20] Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. února 2012, občanský zákoník. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=89~2F2012&part=&name=&rpp=15>
- [21] Zákon č. 128 Sb., ze dne 12. dubna 2000, o obcích (obecní zřízení). Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=128~2F2000&rpp=15#seznam>
- [22] Zákon č. 243/2000 Sb., ze dne 29. června 2000, o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=243~2F2000&rpp=15#seznam>
- [23] Zákon č. 250/2000 Sb., ze dne 7. července, o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=250~2F2000&rpp=15#seznam>
- [24] Zákon č. 565/1990 Sb., ze dne 13. prosince 1990, o místních poplatcích. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=565~2F1990&rpp=15#seznam>
- [25] Zákon č. 634/2004 Sb., ze dne 26. listopadu 2004, o správních poplatcích. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=634~2F2004&rpp=15#seznam>

Internetové zdroje a ostatní

- [26] BĚLÁ POD PRADĚDEM. *Firmy a obchody v obci* [online]. [cit. 3. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.bela.cz/firmy-obchody-v-obci/os-1069/p1=1566>
- [27] BĚLÁ POD PRADĚDEM. *O obci* [online]. [cit. 3. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.bela.cz/o-obci/ms-3007/p1=3007>
- [28] BĚLÁ POD PRADĚDEM. *Program rozvoje obce* [online]. [cit. 3. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.bela.cz/program-rozvoje-obce/ds-1057/p1=4525>
- [29] LIPOVÁ-LÁZNĚ. *Přírodní poměry* [online]. [cit. 4. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.lipova-lazne.cz/prirodni-pomery-obce/ds-6077/p1=16677>
- [30] LIPOVÁ-LÁZNĚ. *Služby* [online]. [cit. 4. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.lipova-lazne.cz/profil.asp?p1=48048>
- [31] LIPOVÁ-LÁZNĚ. *Služby, firmy a podniky* [online]. [cit. 4. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.lipova-lazne.cz/sluzby-firmy-a-podniky/os-16123/p1=12916>
- [32] LIPOVÁ-LÁZNĚ. *Současnost obce* [online]. [cit. 3. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.lipova-lazne.cz/soucasnost-obce/ds-5699/p1=16399>
- [33] BĚLÁ POD PRADĚDEM. *Spolky a církve* [online]. [cit. 3. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.bela.cz/spolky-cirkev/os-1064/p1=1565>
- [34] BĚLÁ POD PRADĚDEM. *Zajímavosti v obci* [online]. [cit. 3. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.bela.cz/zajimavosti-v-obci/d-1113/p1=1416>
- [35] MONITOR - INFORMAČNÍ PORTÁL MINISTERSTVA FINANCÍ. *Obec Bělá pod Pradědem* [online]. [cit. 13. 3. 2016]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2014/obce/detail/00302333>
- [36] MONITOR - INFORMAČNÍ PORTÁL MINISTERSTVA FINANCÍ. *Obec Lipová-lázně* [online]. [cit. 13. 3. 2016]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2014/obce/detail/00302929>

Seznam grafů, tabulek a obrázků

Graf č. 2. 1: Vývoj počtu obcí na území ČR od roku 1921 do roku 2015.....	10
Graf č. 2. 2: Velikostní struktura obcí ČR v roce 1921 a 2015.....	11
Tab. 3. 1: Struktura zaměstnanců zařazených do obecních úřadů v Bělé pod Pradědem a Lipové-lázních.....	36
Tab. 3. 2: Rozpočet obce Bělá pod Pradědem v období 2011-2015 (v tis. Kč).....	38
Tab. 3. 3: Rozpočet obce Lipová-lázně v období 2011 – 2015 (v tis. Kč)	39
Graf č. 4. 1: Počet obyvatel obce Bělá pod Pradědem a Lipová-lázně (k 31.12.)	41
Graf č. 4. 2: Celkové příjmy přepočteny na 1 obyvatele v Kč.....	42
Graf č. 4. 3: Daňové příjmy přepočteny na 1 obyvatele v Kč.....	44
Graf č. 4. 4: Nedaňové příjmy přepočteny na 1 obyvatele v Kč.....	45
Graf č. 4. 5: Kapitálové příjmy přepočteny na 1 obyvatele v Kč.....	46
Graf č. 4. 6: Přijaté transfery přepočteny na 1 obyvatele v Kč.....	48
Graf č. 4. 7: Celkové výdaje přepočteny na 1 obyvatele v Kč.....	49
Graf č. 4. 8: Běžné výdaje přepočteny na 1 obyvatele v Kč.....	50
Graf č. 4. 9: Kapitálové výdaje přepočteny na 1 obyvatele v Kč.....	51
Graf č. 4. 10: Průměrné roční odvětvové výdaje za období 2011-2015 přepočteny na 1 obyvatele v Kč.....	52
Graf č. 4. 11: Výdaje na oblast dopravy přepočteny na 1 obyvatele v Kč	55
Graf č. 4. 12: Podíl výdajů na oblast dopravy vzhledem k celkovým výdajům (v %).....	56
Graf č. 4. 13: Výdaje na oblast vzdělávání a školské zařízení na 1 obyvatele v Kč	57
Graf č. 4. 14: Podíl výdajů na oblast vzdělávání a školské zařízení vzhledem k celkovým výdajům (v %).....	58
Graf č. 4. 15: Výdaje na kulturu, církve a sdělovací prostředky na 1 obyvatele v Kč	59
Graf č. 4. 16: Podíl výdajů na oblast kultury, církve a sdělovací prostředky vzhledem k celkovým výdajům (v %).....	60
Graf č. 4. 17: Výdaje na oblast sportu, tělovýchovy a zájmové činnosti na 1 obyvatele v Kč.....	61
Graf č. 4. 18: Podíl výdajů na oblast sportu, tělovýchovy a zájmové činnosti vzhledem k celkovým výdajům (v %).....	62
Graf č. 4. 19: Výdaje na oblast bydlení a územní rozvoj na 1 obyvatele v Kč.....	63
Graf č. 4. 20: Podíl výdajů na oblast bydlení a územní rozvoj vzhledem k celkovým výdajům (v %)	64
Graf č. 4. 21: Výdaje na oblast ochrany životního prostředí na 1 obyvatele v Kč	65

Graf č. 4. 22: Podíl výdajů na oblast ochrany životního prostředí vzhledem k celkovým výdajům (v %)	66
Graf č. 4. 23: Průměrné hodnoty výdajů dle odvětví za dané období na 1 obyvatele (v Kč)	67
Graf č. 4. 24: Podíl výdajů na jednotlivé odvětví vzhledem k celkovým výdajům (v %)	68

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ROP	Regionální operační program

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 22. 4. 2016

.....
Aneta Migalová

Seznam příloh

Příloha č. 1: Právní předpis o měsíčních odměnách členům zastupitelstev obcí, členům zastupitelstev městských obvodů nebo městských částí územně členěných statutárních měst a městských částí hlavního města Prahy

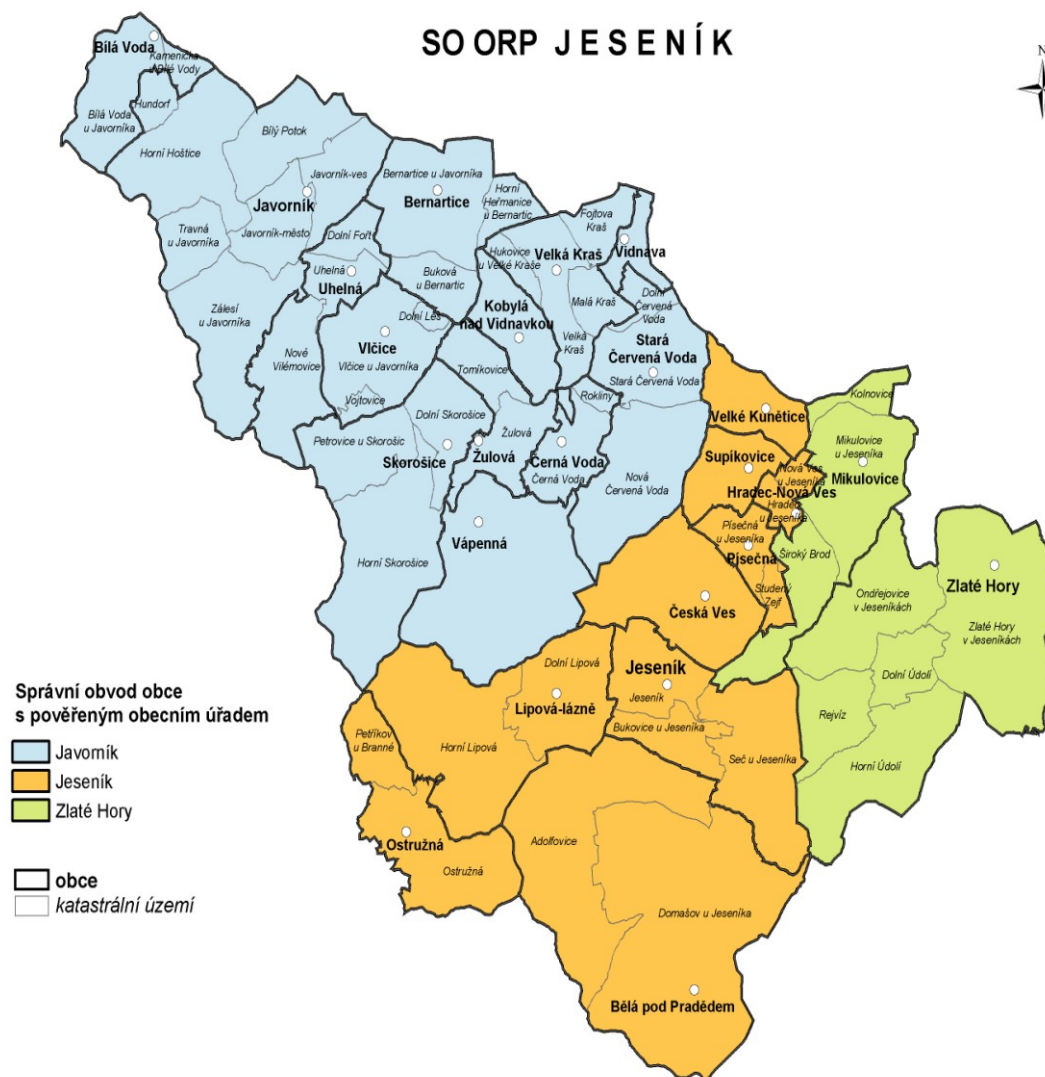
Příloha č. 2: Správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem Jeseník

Příloha č. 1: Právní předpis o měsíčních odměnách členům zastupitelstev obcí, členům zastupitelstev městských obvodů nebo městských částí územně členěných statutárních měst a městských částí hlavního města Prahy

Počet obyvatel obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města, městské části hl. m. Prahy	Uvolnění členové zastupitelstva obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města a městské části hl. m. Prahy za výkon funkce (pevná složka)					Neuvolnění členové zastupitelstva obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města a městské části hl. m. Prahy		Příplatek podle počtu obyvatel obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města a městské části hl. m. Prahy		Neuvolnění členové zastupitelstva obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města a městské části hl. m. Prahy				
	za výkon funkce (pevná složka)					Neuvolnění členové zastupitelstva obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města a městské části hl. m. Prahy		Příplatek podle počtu obyvatel obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města a městské části hl. m. Prahy		Neuvolnění členové zastupitelstva obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města a městské části hl. m. Prahy				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
do 1 000								1 350 Kč na každých 100 obyvatel	1 159	911	590	290	186	
nad 1 000 do 3 000								13 494 Kč + 201,70 Kč na každých 100 obyvatel nad 1000 obyvatel	1 348	1 159	911	373	186	
nad 3 000 do 10 000								17 528 Kč + 75,00 Kč na každých 100 obyvatel nad 3000 obyvatel	1 708	1 346	1 159	414	269	
nad 10 000 do 20 000								22 778 Kč + 51,90 Kč na každých 100 obyvatel nad 10000 obyvatel	2 090	1 708	1 346	476	373	
nad 20 000 do 50 000	28 385	20 570	15 005	13 294	8 998	7 772	5 998	27 959 Kč + 23,40 Kč na každých 100 obyvatel nad 20000 obyvatel	2 287	2 080	1 708	528	373	
nad 50 000 do 100 000								34 983 Kč + 8,40 Kč na každých 100 obyvatel nad 50000 obyvatel	3 394	2 819	2 008	899	445	
statutární města a města nad 100 000								39 185 Kč + 7,10 Kč na každých 100 obyvatel nad 100000 obyvatel	4 730	3 394	3 074	1 159	683	
města Brno, Olomouc a Plzeň								44 379 Kč + 6,80 Kč na každých 100 obyvatel nad 100000 obyvatel	5 413	4 730	3 394	1 677	849	

Zdroj: Nařízení vlády č. 37/2003 Sb. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/ip/nv37_03_priloha1.pdf

Příloha č. 2: Správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem Jeseník

Zdroj: <https://www.czso.cz/csu/xm/so-orp-jesenik>